

Strategija razvoja općine Jajce za period 2014.–2023. godine

Strategija općine Jajce je pripremljena u sklopu Projekta integriranog lokalnog razvoja u Bosni i Hercegovini (BiH) koji predstavlja zajedničku inicijativu Razvojnog programa Ujedinjenih naroda (UNDP) u BiH i Švicarske agencija za razvoj i saradnju (SDC).
Gledišta iznesena u ovoj Strategiji razvoja ne odražavaju obavezno gledišta UNDP-a BiH i SDC-a.

I. Sadržaj

II. Uvod	4
III. Metodologija kreiranja strategije razvoja	5
IV. Strateška platforma	7
IV.1. Izvod iz socio-ekonomske analize	7
IV.2. Strateško fokusiranje	18
IV.3. Vizija i strateški ciljevi	21
V. Sektorski razvojni planovi	26
V.1. Plan lokalnog ekonomskog razvoja	26
V.2. Plan društvenog razvoja	32
V.3. Plan zaštite životne sredine	40
VI. Operativni dio	46
VI.1. Plan implementacije	46
VI.2. Plan razvoja organizacijskih kapaciteta i ljudskih potencijala	71
VI.3. Praćenje, vrednovanje i ažuriranje strategije razvoja	74
Prilozi:	77
Prilog 1: Matrica razvoja	77
Prilog 2: Financijske projekcije	83

II. Uvod

Strategija integrisanog razvoja 2014.–2023. godine je ključni strateško-planski dokument općine Jajce, koji treba da podstiče budući rast i razvoj zajednice. Strategija razvoja obuhvata društvenu i ekonomsku sferu, ali i aspekte zaštite i unaprjeđenja životne sredine i prostora. Strategija je izrađena kao okvir za definiranje zajedničkih ciljeva, podsticanja lokalnih snaga, ali i kao odgovor na izazove budućeg razvoja Općine i sveukupnog života u njoj.

Općina se angažovala u procesu izrade Strategije vođena uvjerenjem da strateško planiranje predstavlja ključni instrument za proaktivno i odgovorno upravljanje lokalnim razvojem. Proces izrade Strategije razvoja, iniciran od strane načelnika Općine i podržan od strane Općinskog vijeća, započet je potpisivanjem Memoranduma o razumijevanju između općine Jajce i Razvojnog programa Ujedinjenih nacija (UNDP) u 4. mjesecu 2012. godine, te formiranjem radnih tijela Općinskog razvojnog tima (ORT) i Partnerske grupe (PG) za razvoj.

Proces je operativno vodio Općinski razvojni tim, a u samom procesu stvoreni su mehanizmi za snažno građansko učešće, dominantno kroz rad Partnerske grupe – konsultativnog tijela kojeg su činili predstavnici javnog, privatnog i nevladinog sektora. Poseban naglasak je stavljen na uključivanje i adekvatno prepoznavanje potreba potencijalno ranjivih kategorija stanovništva. U proces je bio uključen i veliki broj građana putem organizovanja javnih rasprava.

Strategija informira sveukupnu javnost i privatne ulagače o razvojnom putu Općine, predstavlja osnovu za izradu detaljnih planova i programa u pojedinim sektorima, kreira osnovu za praćenje napretka, te ohrabruje suradnju i dogovor u planiranju različitih nivoa vlasti i društveno-ekonomskih partnera.

Preduvjet kvalitetne i pravovremene implementacije Strategije jeste prepoznavanje njenog značaja od strane sveukupne lokalne zajednice i viših nivoa vlasti, ali i uspostavljanje Strategijom predviđenih mehanizama za njenu implementaciju, izvještavanje, ažuriranje i sveukupnu operacionalizaciju, a što je zadatak koji Općini, ali i svim drugim akterima u lokalnoj zajednici, predstoji u narednom periodu.

III. Metodologija kreiranja strategije razvoja

U izradi strateškog plana razvoja općine Jajce korištena je standardizirana Metodologija za integrirano planiranje lokalnog razvoja (MiPRO), prihvaćena i preporučena od strane entitetskih vlada, te saveza općina i gradova oba entiteta. MiPRO je u potpunosti usklađen sa postojećim zakonskim okvirom kojim je definirano planiranje razvoja na lokalnom nivou, gdje je općinska administracija nosilac procesa izrade i implementacije strategije, uz maksimalno uključivanje i svih drugih aktera života u lokalnoj zajednici. Nadalje, MiPRO je u potpunosti usaglašen sa vodećim principima i pristupima strateškom planiranju koje promovira Evropska unija.

Vodeći principi na kojima se zasniva Strategija razvoja općine Jajce su održivost i socijalna uključenost. Održivost kao princip integrira ekonomski i aspekt životne sredine, dok princip socijalne uključenosti podrazumijeva jednake šanse za sve i pravičnost u smislu identificiranja potreba i interesa marginaliziranih i socijalno isključenih grupa stanovništva. Nadalje, Strategiju razvoja karakteriziraju integracija (što znači da su ekonomski, društveni i aspekt zaštite životne sredine posmatrani kao neodvojivi dijelovi jedne cjeline) i participacija (svi zainteresirani akteri su angažirani i doprinijeli su izradi Strategije).

Strategija razvoja predstavlja putokaz za sveukupni razvoj općine Jajce, a obuhvata ekonomski, društveni i plan zaštite i unaprjeđenja životne sredine, uz poštivanje prostornog aspekta. Polazna tačka za izradu Strategije razvoja općine Jajce je bila analiza postojećih strateških dokumenata, nivoa njihove realizacije, te stepena razvijenosti ljudskih resursa neophodnih za izradu i implementaciju Strategije. Ova analiza je bila nadograđena na osnovu analize relevantnih kvantitativnih i kvalitativnih podataka iz primarnih i sekundarnih izvora.

Noseći i najvažniji dio Strategije predstavlja njen strateški dio, tj. strateška platforma, a koja obuhvaća socio-ekonomsku analizu, strateške fokuse, viziju razvoja i strateške ciljeve razvoja. Strateška platforma je dominantno djelo Općinskog razvojnog tima. Vizija razvoja te strateški ciljevi razvoja Općine definirani su na period od 10 godina.

Prihvatajući činjenicu da postavljanje ciljeva podrazumijeva ne samo odgovor na pitanje „šta“, već i „kako“, te da je odgovor na ovo pitanje od ključnog značaja za kvalitetnu implementaciju Strategije, Općinski razvojni tim je, u suradnji sa sektorskim grupama i Partnerskom grupom za razvoj, izradio sektorske planove i operativni dio Strategije. Sektorski planovi, operativni ciljevi, programi, projekti i mjere, usmjereni ka poboljšanju kvaliteta života u općini, definirani su na period od pet godina.

U završnom dijelu procesa, Općinski razvojni tim je, na bazi principa integracije, objedinio i uskladio sektorske dokumente, te izradio okvirne trogodišnje i detaljne jednogodišnje planove implementacije, uključujući i plan razvoja organizacijskih kapaciteta i ljudskih potencijala neophodnih za proces implementacije Strategije. Kako bi se omogućila djelotvorna implementacija Strategije, finansijski okvir Strategije i općinski budžet/proračun za 2014. godinu su u potpunosti usklađeni. Okvirni operativni planovi su izrađeni za naredne tri godine.

Bitno je naglasiti da Strategija obuhvaća i listu prioriternih programa i projekata u svakom sektoru, a koji omogućavaju doseganje postavljenih ciljeva putem provođenja operativnih aktivnosti, čime se stvara osnova za sveukupnu implementaciju Strategije. Nadalje, prioritetni programi i projekti nisu samo osnova za korištenje općinskih i drugih domaćih izvora sredstava, nego i dobra osnova za pristup

eksternim izvorima sredstava, poput IPA programa Evropske unije, ali i drugih programa potpore u Bosni i Hercegovini.

Pri izradi Strategije razvoja općine Jajce posebno se vodilo računa o ostvarivanju horizontalne intersektorske usklađenosti, te vertikalne usklađenosti Strategije sa strategijama i planovima na drugim nivoima. Kao takva, Strategija razvoja je u skladu sa ostalim lokalnim sektorskim strategijama i planovima, strategijama i politikama na višim nivoima vlasti i prostornim planovima na lokalnom i višim nivoima. Dodatan značaj je poklonjen mogućim inicijativama međuopćinske suradnje.

IV. Strateška platforma

IV.1. Izvod iz socio-ekonomske analize

GEOGRAFSKI POLOŽAJ, PRIRODNE KARAKTERISTIKE I HISTORIJSKE ČINJENICE

Jajce se nalazi u centralnom dijelu Bosne i Hercegovine, odnosno na sjeverozapadnom području Srednjobosanskog kantona/Kanton Središnja Bosna FBiH. Općina ima ukupnu površinu od 336,70 km². Graniči sa općinama Travnik, Dobretići i Donji Vakuf, koje pripadaju SBK/KSB i općinama Jezero, Šipovo, Kneževo i Mrkonjić Grad u Republici Srpskoj.

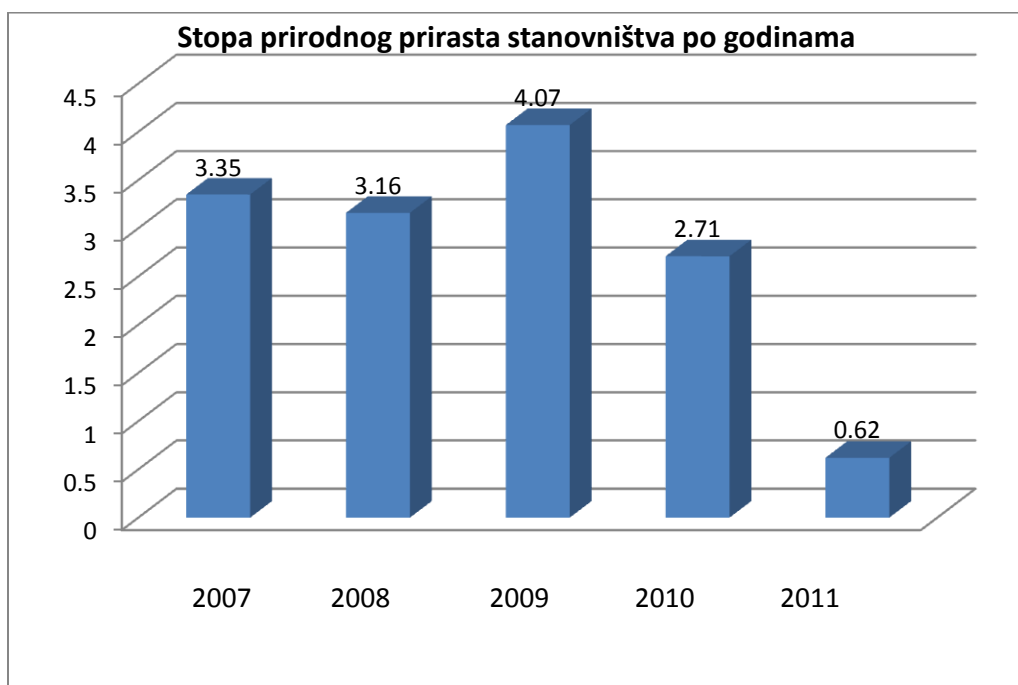
Područje općine Jajce je pretežno brdsko-planinskog karaktera i konsolidirano je oko toka Vrbasa i njegove lijeve pritoke Plive, a 5 km od grada Jajca nalazi se Veliko i Malo Plivsko jezero.

Grad Jajce sa svojom jedinstvenom sinergijom prostora i historije, odnosno sintezom izvanrednih prirodnih vrijednosti i kulturno-historijskih artefakata materijalnog nasljeđa, ima veliki razvojni potencijal. Arheološka nalazišta, otkrivena u samom centru grada, ukazuju da su ljudi na ovim prostorima živjeli prije 6.000 godina.

Prirodne, kulturne i historijske potencijale i resurse općine, između ostalog, čine: hidro-energija, šume, rudno bogatstvo i minerali, poljoprivredno zemljište i kulturno-historijska i prirodna baština.

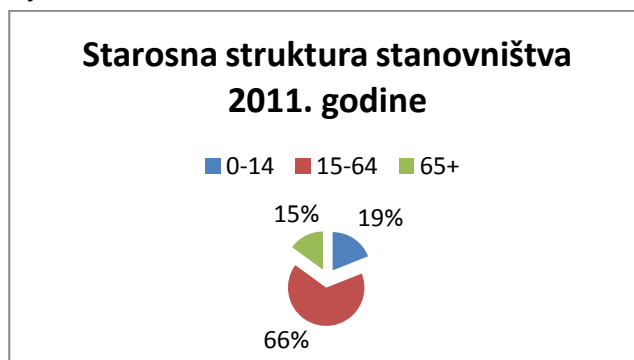
DEMOGRAFIJA

Populacija općine Jajce je doživjela značajne promjene i diskontinuitet uzrokovan ratnim dešavanjima. U odnosu na 1990. godinu, ukupan broj stanovnika se smanjio. Sadašnje stanje se ne razlikuje dramatično od općih demografskih trendova u FBiH i BiH. Za razliku od velikog broja drugih općina u BiH, prirodni prirast stanovništva ima pozitivne vrijednosti. Prosječni prirodni prirast u posljednjih pet godina je na razini koja je karakteristika stare populacije i iznosi 2,78%.

Izvor podataka: Federalni zavod za statistiku

Vidan je rast indeksa starenja stanovništva.

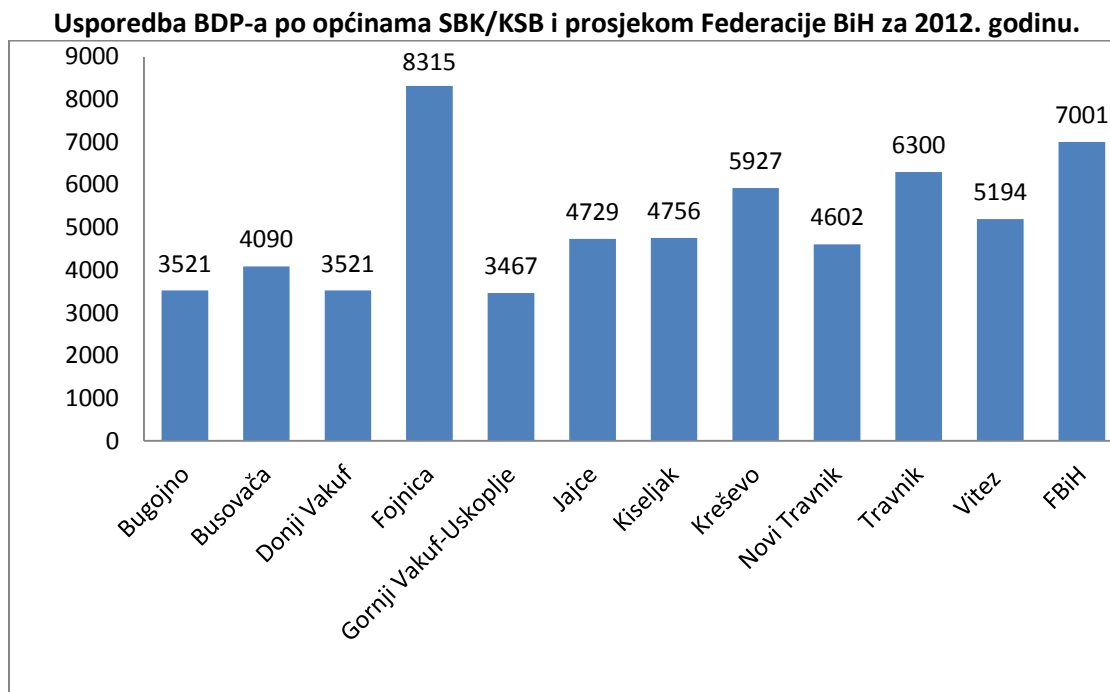
Izvor podataka: Federalni zavod za statistiku

Zbog demografskih promjena u posljednjim godinama u općini Jajce, kao i zbog neprovođenja popisa stanovništva, nije moguće uraditi preciznu analizu i pouzdane projekcije demografskih kretanja.

Postojeća analiza pruža samo indicije o postojećem stanju. Prema preliminarnim rezultatima popisa stanovništva, kućanstava i stanova u Bosni i Hercegovini 2013. godine objavljenim 05. 11. 2013. godine, broj ukupno popisanih osoba u općini Jajce je 30.758¹.

PREGLED STANJA I KRETANJA U LOKALNOJ EKONOMIJI

BDP općine Jajce pokazuje blagi porast u posljednjih pet godina, mada je i dalje niži od Federalnog prosjeka koji za 2012. godinu iznosi 7.001 KM po glavi stanovnika. Iako Federalni zavod za programiranje razvoja Jajce svrstava u kategoriju izrazito nerazvijenih općina, prema visini BDP-a općina Jajce bi se mogla svrstati u srednje razvijene općine.

Izvor podataka: Federalni zavod za programiranje razvoja

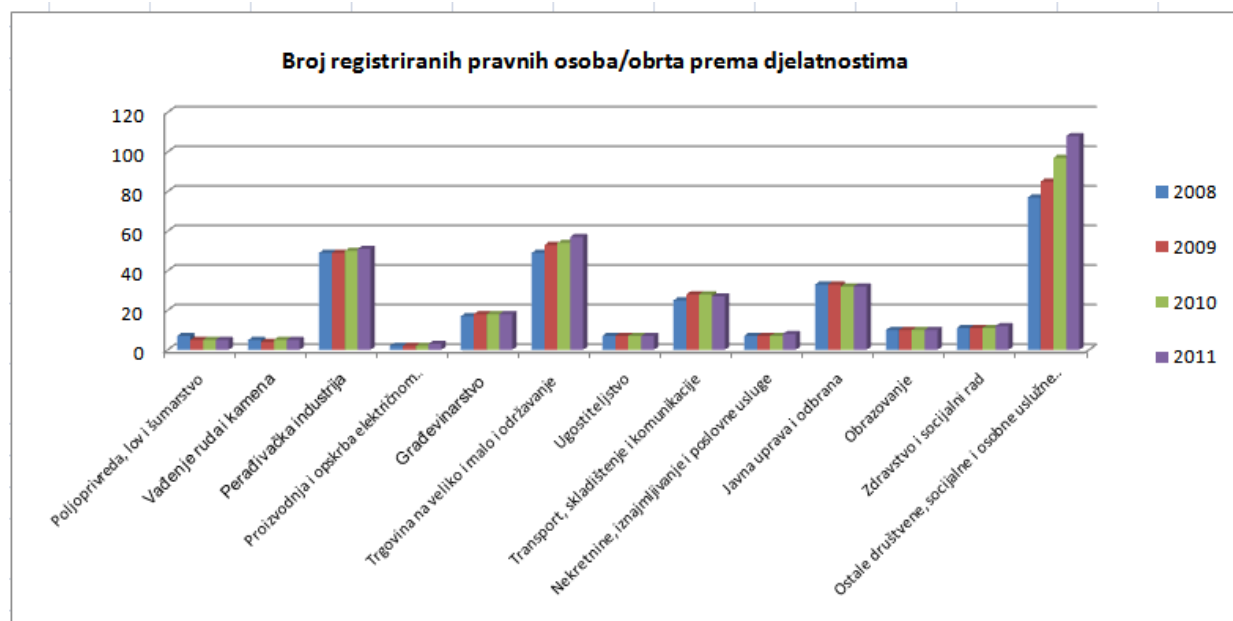
Pregled socio-ekonomske situacije ukazuje na blagi ekonomski rast posljednjih šest godina. Od broja preduzeća koja zapošljavaju stanovništvo, dominantna su mala preduzeća **iz oblasti metaloprerađivačke industrije**, trgovine i ugostiteljstva. To nije dovelo do značajnog povećanja ukupnog broja zaposlenih, ali je amortiziralo ogroman gubitak radnih mjesta u poduzećima koja su bili glavni poslodavci.

U okviru otvorenosti tržišta, nužna je orijentacija na izvoz u čemu Jajce jeste vodeća Općina u poređenju sa drugim općinama u Kantonu, ali još nedovoljno da bi se zaposlio veliki broj nezaposlenih lica. S druge strane, bitan je i uvoz, posebno naprednih tehnologija i znanja, gdje Jajce nema niti jedan takav zabilježen slučaj. Zbog toga je važno stvaranje poticajnog okruženja, privlačnog za investicije.

Općina Jajce trenutno nema uređenu i definiranu poslovnu zonu koja bi mogla biti jedan od preduvjeta za zapošljavanje stanovništva i koja bi bila pokretačka snaga privrednih aktivnosti.

¹ Izvor: preliminarni rezultati Popisa stanovništva, kućanstava i stanova u Bosni i Hercegovini 2013., Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine.

Ako analiziramo strukturu privrede općine Jajce po djelatnostima, i sa aspekta značaja za ekonomski razvoj Općine, izdvajaju se neke djelatnosti u kojima je koncentracija zaposlenosti veća od prosječne koncentracije zaposlenosti u tim djelatnostima u FBiH. Te djelatnosti su: proizvodnja električne energije, turizam i ugostiteljstvo, vađenje rude boksita, metaloprerađivačka industrija i prijevoz u domenu teretnog kopnenog transporta. Nosioc razvoja općine Jajce je metaloprerađivačka industrija, a velike razvojne šanse su u oblasti turizma i ugostiteljstva.

Izvor podataka: Federalni zavod za statistiku

Ozbiljnije **investicije** u Jajcu se realiziraju u sektoru metaloprerađivačke industrije i turizma. Ukupne planirane investicije do 2017. godine:

- na polju metaloprerađivačke industrije iznose 40 miliona KM, za mehanizaciju i novu tehnologiju rezanja i zavarivanja sa ciljem povećanja efikasnosti i kvaliteta,
- na polju turizma iznose 3,6 miliona KM, a odnose se na izgradnju novih kapaciteta i nove opreme,
- sektor građevinarstva je također razvijen i upošljava cca 13% zaposlenih, a investicije u građevinskom sektoru planirane su u iznosu od 4,5 miliona KM².

Očekuju se investicije i u drugim oblastima privrede.

Područje općine Jajce obiluje različitim potencijalima koji mogu osigurati bazu za stvaranje kvalitetne i raznolike turističke ponude. **Turizam** je privredna grana koja može snažno doprinijeti sveukupnom ekonomskom napretku Općine, ali potrebno je zavidne potencijale pretvoriti u kvalitetne i konkurentne turističke proizvode.

Efikasniji razvoj turizma koči niz slabosti koje se odnose na nepostojanje odgovarajuće prostorno-planske dokumentacije, sporo obnavljanje turističke infrastrukture, slabu promociju turističkih potencijala i nedostatak kvalitetno obrazovanih kadrova za turizam i ugostiteljstvo. Kada su u pitanju faktori koji

²Služba privrede općine Jajce

limitiraju razvoj u ovoj oblasti, a na koje lokalna zajednica ne može uticati, bitno je pomenuti neprovođenje propisa o zaštiti okoliša, nedostatak podrške viših nivoa vlasti te djelovanje turističke zajednice koja je u nadležnosti Kantona.

Potencijali općine Jajce za **poljoprivrednu proizvodnju** zasnovani su na zemljištu kao osnovnom resursu, vodi, klimi, te ljudskim resursima. Problem nesređenih zemljišnih knjiga je posebno izražen u planiranju u oblasti poljoprivredne proizvodnje.

Od ukupnih poljoprivrednih površina (11.948 ha) trenutno je obrađeno 4.597 ha, odnosno cca 38,5%. Meteorološki iznimno loša 2012. godina za posljedicu je imala smanjenje zasijanih i obrađenih površina, ali i preko 50% smanjenje prihoda od proizvodnje.

Većina novih nasada voća je guste sadnje sa armaturom i sustavom za navodnjavanje. Pod nasadima maline je cca 3,5 ha na dvadesetak parcela.

Iz podataka o stočarstvu se može izvući zaključak o slaboj količinskoj proizvodnji po komadu (grlu), što može ukazivati na loše uvjete uzgoja, loš pasminski sastav (genetski materijal) ili lošu ishranu, odnosno nedostatak kvalitetnih krmiva.

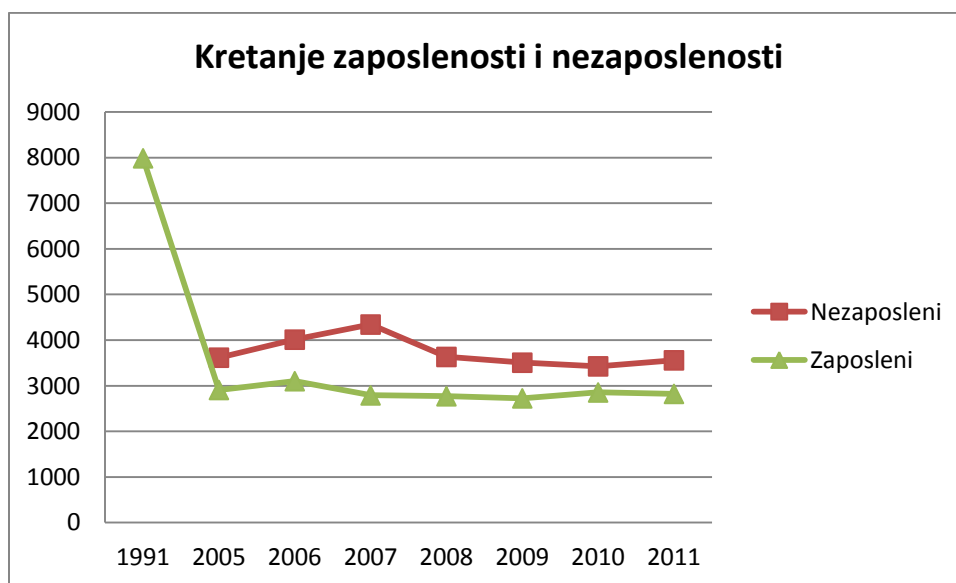
Od 1996. godine postojao je veći broj pokušaja uspostave različitih pravnih subjekata koji bi se bavili organizacijom proizvodnje, odnosno organizacijom poljoprivrednih proizvođača. Trenutno određenu aktivnost imaju: Udruženje mljekara, NUPP (proizvodnja malina), Udruženje pčelara, te neka manja udruženja koja se povremeno uključuju u aktivnosti.

Organizirani plasman proizvoda postoji u oblasti proizvodnje kravljeg mlijeka, pokrivenost cca 90% općine (MEGGLE Bihać i MLIJEKO PRODUKT Dubica) i proizvodnje malina. Također je neophodno istaknuti i mogućnost plasmata proizvodnje žitarica (pšenica) poduzeću „MLINPEK ŽITAR“.

Prateću infrastrukturu u oblasti pružanja stručnih i savjetodavnih usluga proizvođačima na prostoru Općine, ali i šireg prostora, čine uposlenici Općine zaposleni na poslovima poljoprivrede i JP Veterinarska stanica Jajce. Poljoprivredne inpute, odnosno repromaterijal, proizvođači mogu nabaviti u tri specijalizirane trgovine (poljo-apoteke), od kojih samo u jednoj postoji osoba sa visokom stručnom spremom, koja je u mogućnosti pružiti stručne savjetodavne usluge.

TRŽIŠTE RADA

Na području općine Jajce živi 16.076 (66%) stanovnika starosne dobi između 15 i 65 godina (podaci za 2011. godinu). Od ovog broja stanovnika koji su u radnoj dobi, samo 6.388 (40%) je aktivno uključeno na tržištu rada i predstavljaju radnu snagu (2.829 zaposlenih i 3.559 nezaposlenih registriranih na Zavodu za zapošljavanje u 2011. godini).

Izvor podataka: Kantonalni zavod za zapošljavanje SBK

U planiranju programa, projekata i aktivnosti usmjerenih na unaprjeđenje dinamike tržišta rada, posebnu pažnju treba posvetiti mladima, ženama i nezaposlenim preko 45 godina starosti. Stopa registrirane nezaposlenosti žena je značajno viša od registrirane stope nezaposlenosti muškaraca, a stopa ekonomske aktivnosti žena je značajno ispod stope ekonomske aktivnosti muškaraca. Mladi, starosne dobi od 15 do 30 godina, starosna su grupacija koja posao traži negdje van grada Jajca što je negativan trend.

Određeni obrazovni profili (ekonomisti, pravnici, prosvjetni radnici) postaju manje interesantni i atraktivni na lokalnom tržištu rada u korist nekih novih zanimanja, prvenstveno vezanih za prerađivačku industriju, a donekle i turizam. Aktivne mjere zapošljavanja i programi dokvalifikacije i prekvalifikacije radnika, isto kao i formalni sistem obrazovanja, trebaju uzeti u obzir ova kretanja i novonastale potrebe na tržištu rada kako bi se privredi olakšalo pronalaženje odgovarajućih radnika, a radnicima omogućilo pronalaženje posla.

PREGLED STANJA I KRETANJA U OBLASTI DRUŠTVENOG RAZVOJA

Obrazovanje: Na području općine Jajce djeluje jedna predškolska ustanova, i to Javna predškolska ustanova Dječji vrtić „Bare“ čiji je osnivač općina Jajce. U tom kontekstu, stanje u ovoj oblasti nije zadovoljavajuće, prije svega zbog činjenice da je ogroman prostor općine Jajce nepokriven predškolskim odgojem, a ponajprije ruralna područja.

Na području općine Jajce djeluju tri osnovne škole. Osnovno obrazovanje, uključujući i veliki broj područnih škola, još uvijek funkcionira po sistemu „dvije škole pod jednim krovom“, gdje se nastava odvija na po dva nastavna plana i programa i to po nastavnom planu i programu na hrvatskom jeziku i po nastavnom planu i programu na bosanskom jeziku. Ovaj problem je rezultat procesa koji su većim dijelom van uticaja naše lokalne zajednice, a koji se očituje u lošoj teritorijalnoj raspodjeli škola. Inkluzivna nastava se sprovodi u svim osnovnim školama na području Općine, a nastavnici prolaze kroz edukaciju za rad sa djecom sa posebnim potrebama.

U Jajcu egzistiraju dvije srednje škole: Srednja škola „Nikola Šop" i Srednja strukovna škola „Jajce". Strukovno obrazovanje karakterizira veoma slaba povezanost s tržištem rada. Nema dovoljno suradnje sa zavodima za zapošljavanje koji bi trebali osigurati redovnu informiranost o potrebama i promjenama na tržištu rada. Srednje strukovno obrazovanje u velikoj mjeri ovisi od suradnje s tržištem rada. Iz tog razloga potrebno je odrediti ciljeve u razvoju srednjeg strukovnog obrazovanja. Da bi se osigurala veza između srednjeg strukovnog obrazovanja i tržišta rada, potrebna je stalna suradnja predstavnika poslodavaca, sindikata i obrazovnih vlasti. Najbliži univerzitetski centri udaljeni su preko 100 km od Jajca. Potrebno je uvođenje sistema cjeloživotnog učenja, modernizacije obrazovnih sadržaja i nastavnih metoda, te kontinuiranog razvoja nastavnog osoblja.

Kada je u pitanju **sport**, Jajce unaprjeđuje infrastrukturu koja otvara mogućnost za razvoj sportskog turizma. Proteklih godina, nakon izgradnje gradske dvorane u Jajcu, održale su se brojne sportske manifestacije. Jajački sportisti i sportski radnici kontinuirano postižu zapažene rezultate na domaćoj i međunarodnoj sportskoj sceni. Očekuje se da će se taj trend u budućnosti nastaviti i u individualnim i kolektivnim sportovima.

Kulturna scena je također razvijena, sa bogatom i raznovrsnom ponudom kulturnih sadržaja. Najznačajnije institucije svojim djelovanjem prevazilaze lokalne granice, a raznovrsni festivali privlače umjetnike i publiku sa prostora cijele regije. Jajce će i u budućnosti raditi na obogaćivanju sportskih i kulturnih manifestacija koje će i doprinositi stvaranju pozitivnog imidža grada koji je do skoro bio viđen samo kao industrijski grad.

Zdravstvene ustanove koje djeluju na području općine Jajce su JU Dom zdravlja, Jajce, JU Opća bolnica, Jajce i JU Gradska ljekarna/apoteka. U Jajcu, također, ordiniraju četiri privatne stomatološke ordinacije, dvije privatne apoteke, privatna poliklinika „Bios", jedna privatna ginekološka ordinacija i privatna ordinacija za ORL (uho-grlo-nos). Broj stanovnika po ljekaru u općini Jajce iznosi 810 stanovnika, prema podacima Federalnog zavoda za programiranje razvoja iz 2011. godine, i ne odstupa od kantonalnog prosjeka, dok je ovaj broj znatno veći od Federalnog.

Kada je u pitanju **socijalna zaštita**, broj djece i odraslih osoba koja se zbrinjavaju u ustanovama socijalne zaštite povećava se iz godine u godinu, što je pokazatelj ili većeg povjerenja u institucionalnu zaštitu, ili nedostatka podrške vaninstitucionalnim oblicima zaštite.

Stanje sigurnosti može se ocijeniti pozitivnim u pogledu sigurnosti imovine i lica, te po broju prijavljenih kriminalnih radnji.

Nevladin sektor na području Općine ima potencijal i potrebno je preduzeti inicijative za njegovo jačanje i uključivanje u razvojne procese.

STANJE JAVNE INFRASTRUKTURE I JAVNIH USLUGA

Prometna infrastruktura Jajca je u solidnom stanju. Državne investicije u prometnu infrastrukturu na teritoriji općine Jajce izostaju tako da je Jajce udaljeno 100 km od auto-puta koji se trenutno gradi, a koji općinama koje se na njega oslanjaju poboljšava predispozicije za razvoj.

Prvi **kapaciteti javne rasvjete** izvan urbanog dijela Općine izgrađeni su posljednjih desetak godina. Ne postoji jasan plan gradnje novih kapaciteta niti principa na osnovu kojih se biraju lokacije gradnje.

Vodosnabdijevanje gradskog područja i dijela okolnih naselja vrši se najvećim dijelom iz vodozahvata na Plivskim jezerima, te prirodnih izvorišta Dućani, Pšenik, Peratovci i Divičani. JKP „Vodovod i kanalizacija“ upravlja gore navedenim vodovodima i vrši kontrolu ispravnosti vode. Prema procjenama JKP „Vodovod i kanalizacija“ koji upravlja sistemom javnog vodosnabdijevanja, uslugama vodosnabdijevanja obuhvaćeno je 4.500 domaćinstava, što je oko 50% domaćinstava na području Općine.

Procjenjuje se da cca 60% domaćinstava na području općine Jajce nije obuhvaćeno **kanalizacionom mrežom**. Otpadne vode se odводе u septičke jame koje nisu propisno izgrađene i zbog toga su ugrožena mnoga izvorišta koja se koriste kao vodozahvati za domaćinstva. Pored ovog problema, ovakve septičke jame pomažu nastanku klizišta. Ostatak domaćinstava je priključen na neki od kanalizacionih sistema.

STANJE OKOLIŠA

Na području općine Jajce najveći prijeratni zagađivač zraka je „Elektrobosna“. Privatizacijom ovog privrednog subjekta formirano je nekoliko novih privrednih subjekata, a jedan dio postrojenja (nove peći) trenutno nije u funkciji. Ipak, aktivnosti jednog broja novoformiranih subjekata (posebno BSI) i dalje direktno utječu na zrak, vodu i tlo, naročito ako se uzme u obzir činjenica da su postrojenja za proizvodnju silicijum-metala smještena uz samu obalu rijeke Vrbas, u neposrednoj blizini užeg gradskog jezgra i vodopada. Potrebno je napomenuti da je BSI ugradio filtere na svojim postrojenjima i da posjeduju okolinsku dozvolu, a kontinuiran rad filterskih postrojenja je predmet kontrole inspeksijskih organa. Pored navedenih subjekata, postoji još nekoliko privrednih subjekata koji utječu na kvalitet zraka, vode i tla na području općine kao što su: „Grios“, „Alloy Wheels“ – tvornica aluminijskih felgi i drugi.

Zagađenje zraka se, pored industrijskog, manifestuje u zagađenosti od toplana u pojedinim ustanovama, te individualnim ložištima, a najvećim dijelom zbog nepostojanja centralnog sistema grijanja (gradske toplane), te pokretnim izvorima zagađenja (motorna vozila čiji je broj u poslijeratnom periodu jako porastao). Uspostava kontinuiranog monitoringa kvaliteta zraka je prijeko potrebna kako bi se imao uvid u cjelokupno stanje zagađivanja zraka u općini Jajce, ko su zagađivači i koliki je procenat njihovog zagađenja.

Prostor općine Jajce karakteriziraju dva veća vodotoka: Vrbas i Pliva, nekoliko prirodnih i vještačkih jezera: Veliko i Malo Plivsko jezero, Okruglo jezero (Brana) i jezero – hidroakumulacija HE Jajce II, Zdaljevac. Značajniji pritoci rijeke Vrbas, izuzevši rijeku Plivu, na teritoriju općine su: Ugar (6,9 m³ sec), Bile vode, Blažića potok, potok Podvode, potok Tokat, Ipotski potok (Hornjak), potok Grabanta, Poljanski potok, potok Glasinac, Šedinac, Bukovički potok, Rika, Raševik, Lučina, Komotinski potok, Resnik i Mrtvalj, koji imaju vrijednost kao vodni energetski, odnosno vodoposkrbni resursi. Na prostoru Općine je službeno evidentirano preko 330 izvorišta sa stalnim tokom, od kojih je preko 150 kaptirano za potrebe vodoopskrbe stanovništva kroz lokalne vodovode. Ukupno otvoreni, stalni vodotokovi su dužine cca 150 km, srednjeg godišnjeg proticaja od cca 80 m³. Vodni potencijali u ovom trenutku se koriste za proizvodnju električne energije, vodo-opskrbu, i imaju ulogu recipijenta otpadnih voda.

Dio vodnih resursa koji je upotrijebljen za proizvodnju hidroenergije čine pogoni: HE Jajce I (koristi vode rijeke Plive) derivaciono postrojenje srednje godišnje proizvodnje 216,9 GWh i HE Jajce II na rijeci Vrbas, derivaciono postrojenje srednje godišnje proizvodnje od cca 170 GWh. Na vodotocima drugog reda instalirana su energetska postrojenja derivacionog tipa: Bile vode, Poljički potok, Glasinac, Ipotski potok.

Korita i obale vodotoka su onečišćeni krutim, kućnim otpadom, a niti jedan vodotok nije uređen na način da se isti može koristiti u turističke svrhe (težak pristup, nema šetnica i dr.)

Od ukupno raspoložive površine općine Jajce (oko 40.000 ha), oko 55% površine se nalazi pod šumama. Četinari su zastupljeni sa 41%, a lisičari sa 59% u ukupnim šumskim površinama. Problem u šumarstvu predstavlja visok stepen eksploatacije šume, nedovoljno pošumljavanje i bespravna sječa šume. U posljednje vrijeme primijećeno je da je prisutan trend odlaganja otpada i drugih zagađujućih tvari u šumi i šumskom zemljištu.

JKP „Čistoća i zelenilo“ vrši prikupljanje, odvoz i odlaganje komunalnog otpada na području Općine, a njihovim uslugama je obuhvaćeno 60% domaćinstava i 80% pravnih lica. Za odlaganje otpada koristi se deponija Kruščica koja je od grada udaljena oko 10 km. Deponija ne ispunjava ni minimalne uvjete za tu svrhu (odlaganje otpada) niti ima upotrebnu dozvolu, te uzrokuje onečišćenje tla, površinskih i podzemnih voda, širenje neugodnih mirisa i dima i raznošenje otpada vjetrom.

STANJE PROSTORNO- PLANSKE DOKUMENTACIJE

Općina Jajce je donijela odluku o pristupanju izradi prostornog plana (PP) Općine za period 2007.–2027. god. Trenutno općina Jajce raspolaže Nacrtom PP usvojenim od strane Općinskog vijeća Jajce. Nakon pribavljanja suglasnosti kantonalnog Ministarstva prostornog uređenja o usklađenosti prijedloga PP sa kantonalnim PP, Općinsko vijeće Jajca će moći pristupiti usvajanju PP, a Općina Jajce će imati obvezu pristupiti izradi Urbanističkog plana područja Jajca.

Osnovni cilj PP jeste da osigura prostorno-plansko uređenje cijele teritorije općine na načelima održivog razvitka, da bi se stvorili osnovni preduvjeti za gospodarenje, zaštitu i upravljanje prostorom, koji predstavlja vrijedno i ograničeno dobro.

U usvojenom Nacrtu PP je utvrđen temeljni princip novog koncepta baziran na tri bitna makro-prostorna sistema, kako slijedi:

- A. sistemu karakterističnih makro-prostornih jedinica (cjelina),
- B. sistemu naseobinske mreže i
- C. sistemu prometne infrastrukture.

A. Sistem karakterističnih makro-prostornih jedinica (cjelina)

Usvojeni temeljni princip prostorne organizacije općine Jajce je policentričan model organizacije i uređenja prostora tako da se na cjelokupnom prostoru općine Jajce izdvajaju sljedeće razvojne prostorno-planske cjeline:

1. općinski centar Jajce (utvrđena je obveza izrade Urbanističkog plana),
2. područje Divičani-Bešpelj,
3. područje Bravnice-Vinac,
4. područje Rika-Krezluk,
5. područje Barevo-Vlasinje.

Prostorni plan općine Jajce utvrđuje obavezu izrade Urbanističkog plana za sljedeća područja: područje općinskog centra grada Jajca i za područja sekundarnih centara Divičani sa naseljem Šimića Polje, Vinac i Vlasinje u granicama obuhvata sekundarnih centara.

B. Sistem naseobinske mreže predlaže da se postojeća (ustrojena) mreža naselja transformira u racionalniju formu organizacije (novu naseobinsku strukturu) kao jednu od najbitnijih funkcija novopredloženog koncepta prostorne organizacije Općine, odnosno drugu bitnu komponentu njegovog prijedloga.

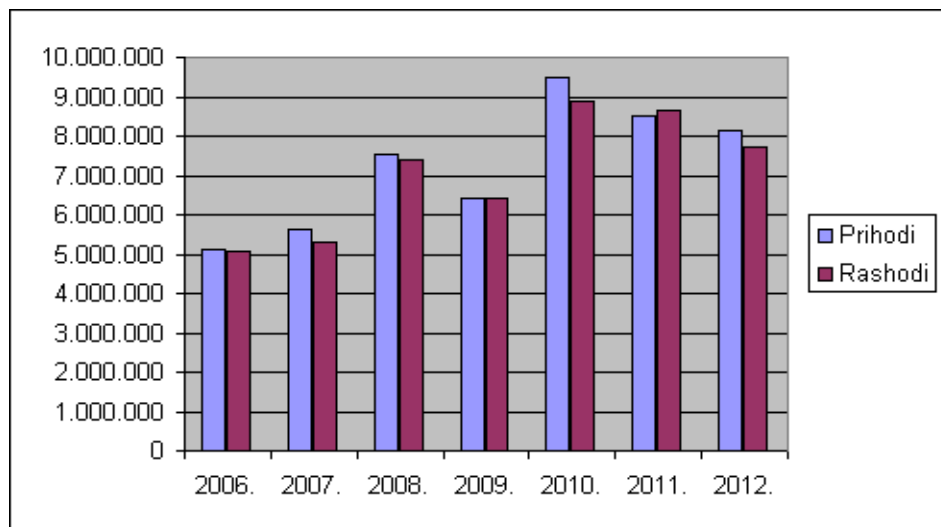
C. Sistem prometne infrastrukture kao najznačajniji element spoljne povezanosti općine Jajce predviđa:

1. izgradnju auto-puta na pravcu sjeverozapad–jugoistok (koji predstavlja dio europskog pravca kroz BiH) koridor Xe, na relaciji Bihać–Jajce–Travnik–Lašva (koridor Yc) i odvojak u Jošanici za Rudo, odnosno Skoplje;
2. auto-put ili put za brzi saobraćaj na relaciji Jajce (koridor Xe) Banja Luka-Bosanska Gradiška (koridor x, Zagreb–Beograd);
3. modernizacija ili eventualno izgradnja nove trase magistralnog puta Jajce – Donji Vakuf;
4. rekonstrukcija regionalnog puta Jajce–Dobretići.

OPĆINSKI BUDŽET/PRORAČUN

Prihodi budžeta/proračuna općine Jajce u 2012. godini iznosili su 8.125.330,00 KM, što je za 4,4% manje u odnosu na izvršenje prihoda u 2011. godini koje je iznosilo 8.493.010,00 KM, odnosno manje za 14,57% u odnosu na izvršenje prihoda u 2010. godini koje je iznosilo 9.510.442,00 KM.

Kretanje budžetskih/proračunskih prihoda i rashoda općine Jajce

Prosječan prihod budžeta/proračuna u posljednje tri godine iznosi 8.709.594 KM tako da sa postojećom zakonskom legislativom i u narednom periodu možemo sigurno očekivati prihode preko osam miliona KM.

Prosječni porezni prihod za posljednjih pet godina iznosi 3.022.956,00 KM ili 38%, prosjek neporeznog prihoda 4.096.977,00 KM ili 50,73% i prosjek tekućih potpora ili grantova iznosi 747.773,50 KM ili 9,36%.

I u narednom periodu neporezni prihod će imati najveće učešće u prihodovnoj strani budžeta/proračuna općine Jajce i sa rješavanjem problema naplate naknade za hidro-akumulaciju, a vezano za hidro-akumulaciju rijeke Vrbas, tj. akumulacija jezera Bočac, ovaj prihod imat će trend rasta. Isto tako, šansa je

povećanje ovog prihoda kroz usvajanje i donošenje prostorno planske dokumentacije, prodaju općinske imovine, kao i povećanje prihoda kroz pripremu projekata iz evropskih fondova.

Analizom rashoda budžeta/proračuna općine Jajce može se konstatovati da pozicija bruto plaća i naknada i dalje ima blagi rast, a to je posljedica novih upošljavanja i povećanja broja uposlenih ne samo u organu uprave nego i kod budžetskih/proračunskih korisnika. Ako uzmemo u obzir i javne ustanove, onda je opća konstatacija da se povećava javna potrošnja na području općine Jajce – pozicija plaće i naknade. Pažnju posvetiti povećanju prihoda kod javnih ustanova.

Tekući transferi (grantovi) i drugi tekući rashodi imaju trend rasta. Kapitalni izdaci imaju trend rasta, ali on bi sigurno mogao biti bolji. Općina Jajce je kreditno vrlo malo zadužena.

Projekcija javnih prihoda u općini Jajce za period 2013.-2015. bi se mogla predstaviti na sljedeći način:

	2012.	2013.	2014.	2015.
Porezni prihod	3.114.795,00	3.016.779,94	3.144.317,23	3.487.447,94
Neporezni prihod	4.434.476,00	4.611.855,04	4.796.329,24	4.988.182,41
Tekuće potpore	600.000,00	600.000,00	600.000,00	600.000,00
Ostali prihodi	-	-		
Ukupno:	8.125.330,00	8.228.634,98	8.540.646,47	9.075.630,35

Općina Jajce je kreditno vrlo malo zadužena. U ovom trenutku postoji mogućnost većeg zaduženja i većih izdvajanja za kapitalne izdatke bez uzrokovanja finansijskih problema, ali ovu mogućnost treba oprezno i restriktivno koristiti. Prema sadašnjim pokazateljima moguće je zaključiti da općina Jajce može u razvojne projekte ulagati oko tri miliona KM godišnje i da se taj trend može postepeno povećavati. Prognoza ulaganja u razvojne projekte iz internih i eksternih izvora data je u tabeli ispod.

Izvori financiranja lokalne razvojne strategije	Okvirna procjena po godinama					UKUPNO (u KM)
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	
Budžet jedinice lokalne samouprave (u KM)	2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.300.000	2.500.000	10.800.000
Eksterni izvori (<i>krediti, entiteti, kantoni, država, javna preduzeća i privatni izvori</i>) (u KM)	1.000.000	1.000.000	1.500.000	500.000	1.000.000	5.000.000
Eksterni izvori (<i>IPA, donatori i ostalo</i>) (u KM)			200.000	300.000	500.000	1.000.000
UKUPNO: (u KM)	3.000.000	3.000.000	3.700.000	3.100.000	4.000.000	16.800.000

Informacije o očekivanim otplatama po kreditima, stanju obaveza i kreditnoj zaduženosti JLS	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	UKUPNO (u KM)
Predviđene otplate po ranije ugovorenim kreditima (<i>ukoliko postoje</i>)	219.451	55.560	-	-	-	275.011

Stanje akumuliranih obaveza Općine (npr. na dan 30.06.13) (u KM)	n/p
Stanje kreditne zaduženosti Općine (npr. na dan 30.06.13) (u KM)	409.906

IV.2. Strateško fokusiranje

SWOT analiza općine Jajce

SWOT analiza predstavlja most između sadašnjeg stanja, koje je utvrđeno analizom, i željenog budućeg stanja koje se definira strateškim planom razvoja. Ovaj koncept nam daje sistematsku analizu prijetnji i prilika kao i njihovo usaglašavanje sa jakim i slabim stranama općine. SWOT analiza obezbjeđuje informacije korisne za usklađivanje općinskih kapaciteta i sposobnosti sa okruženjem u kojem se nalazi.

U skladu sa nalazima SWOT analize, u glavne snage koje općini Jajce pružaju njene konkurentske prednosti čineći ovo područje atraktivnim mjestom za život, posjećivanje i poslovanje, mogu se ubrojiti: bogato kulturno-historijsko i prirodno naslijeđe, kao potencijal za razvoj turizma, razvijena metaloprerađivačka industrija, velika dijaspora, vodni resurs rijeka Vrbasa, Plive i Ugra, prirodni potencijal za razvoj stočarstva, voćarstva i proizvodnju zdrave hrane, te potencijal koji pružaju nova rudna nalazišta (kamen i dr.) i šume (etat oko 60 hiljada m³/god). Općina Jajce treba da iskoristi i da usmjeri svoje kapacitete na ekonomsko efektuiranje pobrojanih snaga.

S druge strane, kao najvažnije slabosti i prepreke ili ograničenja za razvoj općine Jajce kroz SWOT analizu, identificirana su negativna demografska stopa i nepovoljna starosna struktura stanovništva, visoka stopa nezaposlenosti, nepodudarnost obrazovne strukture stanovništva i tržišnih i razvojnih potreba privrede, loša putna i komunalna infrastruktura, te loše zbrinjavanje čvrstog otpada, zastarjela prostorno-planska dokumentacija, neracionalan broj MZ, mala raspoloživost površina za nove investitore, nedostatak finalne proizvodnje u drvoprerađi i opadanje proizvodnje, zastarjela školska infrastruktura, te nezadovoljavajući nivo zdravstvenih usluga.

U pogledu prilika koje Općini stoje na raspolaganju mogu se izdvojiti: EU integracije i odgovarajući fondovi, strateški projekti BiH u oblasti turizma i zaštite voda, pozitivni globalni trendovi u turizmu, trend vraćanja industrije sa Dalekog istoka u Evropu, kao i šanse koje se pružaju kroz različite vidove suradnje sa dijasporom. Ove kao i ostale prilike koje nisu identificirane kroz SWOT analizu, a koje se pojave u toku implementacije Strategije razvoja treba nastojati iskoristiti da bi se konkurentske prednosti Jajca realizirale na najbolji mogući način.

Najvažnije prijetnje za razvoj općine Jajce, prema SWOT analizi su: politička nestabilnost u BiH, nastavak recesije u EU i BiH, ali i teritorijalna i infrastrukturna izolovanost grada. Slično kao i kod slabosti, ove prijetnje treba nastojati eliminirati ili minimizirati njihov uticaj.

Pregled snaga, slabosti, prilika i prijetnji općine Jajce prikazan je u narednom tabelarnom pregledu.

SNAGE	SLABOSTI
1. Kulturno-historijsko i prirodno naslijeđe kao potencijal za razvoj turizma 2. Metaloprerađivačka industrija 3. Velika dijaspora 4. Vodni resurs rijeka Vrbasa, Plive i Ugra 5. Potencijal za razvoj stočarstva, voćarstva i zdrave hrane 6. Potencijal novih rudnih nalazišta (kamen i dr.) 7. Šume (etat oko 60 hiljada m³ na godinu)	1. Negativna demografska stopa i nepovoljna starosna struktura 2. Visoka nezaposlenost 3. Obrazovna struktura stanovništva neadekvatna tržišnim i razvojnim potrebama privrede 4. Loša putna i komunalna infrastruktura 5. Loše zbrinjavanje čvrstog otpada 6. Zastarjela prostorno-planska dokumentacija (prostorni plan u nacrtu, nepokrivenost prostora, devastacija i neracionalno upravljanje i korištenje prostora, monocentrični sistem) i neracionalan broj MZ 7. Slaba raspoloživost površina za građenje u vlasništvu za nove investitore 8. Nedostatak finalne proizvodnje u drvoprerađi i opadanje proizvodnje 9. Zastarjela školska infrastruktura 10. Usluge zdravstvene zaštite nisu zadovoljavajuće 11. Nepostojanje institucionalizirane saradnje sa dijasporom
PRILIKE	PRIJETNJE
1. Fondovi EU i EU integracije 2. Strateški projekti BiH iz oblasti turizma i zaštite voda 3. Pozitivni globalni trendovi u turizmu 4. Trend vraćanja industrije sa Dalekog istoka u Evropu 5. Mogućnosti različitih vidova suradnje sa dijasporom 6. Potencijali dijaspore za lokalni razvoj	1. Politička nestabilnost u BiH 2. Nastavak recesije u EU i BiH 3. Izolacija grada, teritorijalna i infrastrukturna 4. Upravljanje lokalnim resursima najčešće pripada višim nivoima vlasti 5. Nepovjerenje dijaspore u odnosu na ekonomsku i političku situaciju u zemlji

Socio-ekonomskom i SWOT analizom općine Jajce postavljen je osnov za definiranje strateških pravaca razvoja Općine koji su fokusirani na sljedeće četiri oblasti:

1. **komercijaliziranje kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa;**
2. **industrijski razvoj u skladu sa zahtjevima za očuvanje okoliša i turističkom ponudom;**
3. **poboljšanje javne infrastrukture i kvaliteta društvenih usluga i kulturno-sportskih sadržaja;**
4. **ruralni razvoj kroz razvoj poljoprivrede i seoskog turizma.**

Obrazloženje strateških fokusa općine Jajce

1. Kako komercijalizirati kulturno-historijsko i prirodno naslijeđe?

Kulturno-historijsko i prirodno naslijeđe je resurs koji općinu Jajce izdvaja od drugih sredina i čini je jedinstvenom. Jedan od načina boljeg korištenja ovog bogatog naslijeđa je razvoj turizma i usmjeravanje razvojnih aktivnosti u cilju predstavljanja područja kao prepoznatljive turističke destinacije.

2. Kako uskladiti industrijski razvoj sa zahtjevima za očuvanje okoliša i turističkom ponudom?

Nosilac privrednog razvoja općine Jajce je prerađivačka industrija koja i dalje ostaje pokretačka snaga privrede. Potrebno je preduzeti mnogobrojne inicijative za stvaranje novih radnih mjesta u ovoj oblasti, a posebno je važno unaprjeđenje prostorno-planske dokumentacije i određivanje prostora pogodnih za izgradnju novih privrednih kapaciteta, privlačenje novih investicija, kao i unaprjeđenje odnosa između javne uprave i privatnog sektora.

Potrebno je da stroga primjena propisa iz oblasti zaštite okoliša prati dalji industrijski razvoj kako bi se očuvalo prirodno i kulturno-historijsko naslijeđe i uklonile prepreke za razvoj turizma. Također, bitno je osigurati optimalnu eksploataciju resursa u općini Jajce da bi se izvukla maksimalna ekonomska korist za lokalnu zajednicu.

3. Kako poboljšati javnu infrastrukturu, kvalitet društvenih usluga i kulturno-sportskih sadržaja?

Neophodno je realizirati mnogobrojne infrastrukturne projekte radi unaprjeđenja gradske komunalne infrastrukture za čiju realizaciju treba osigurati dodatna financijska sredstva, pored onih iz općinskog budžeta/proračuna.

Pružanje socijalnih i zdravstvenih usluga nije na zadovoljavajućem nivou zbog nedostatka financijskih sredstava i povećanja broja korisnika. Posebnu pažnju treba posvetiti potrebama marginaliziranih društvenih grupa i njihovom uključivanju u društvene tokove.

Obrazovni sektor također zahtijeva unaprjeđenje infrastrukture, kako materijalnog osnova i objekata, tako i samog nastavnog procesa, uključujući i usklađivanje nastavnih planova i programa sa potrebama tržišta rada.

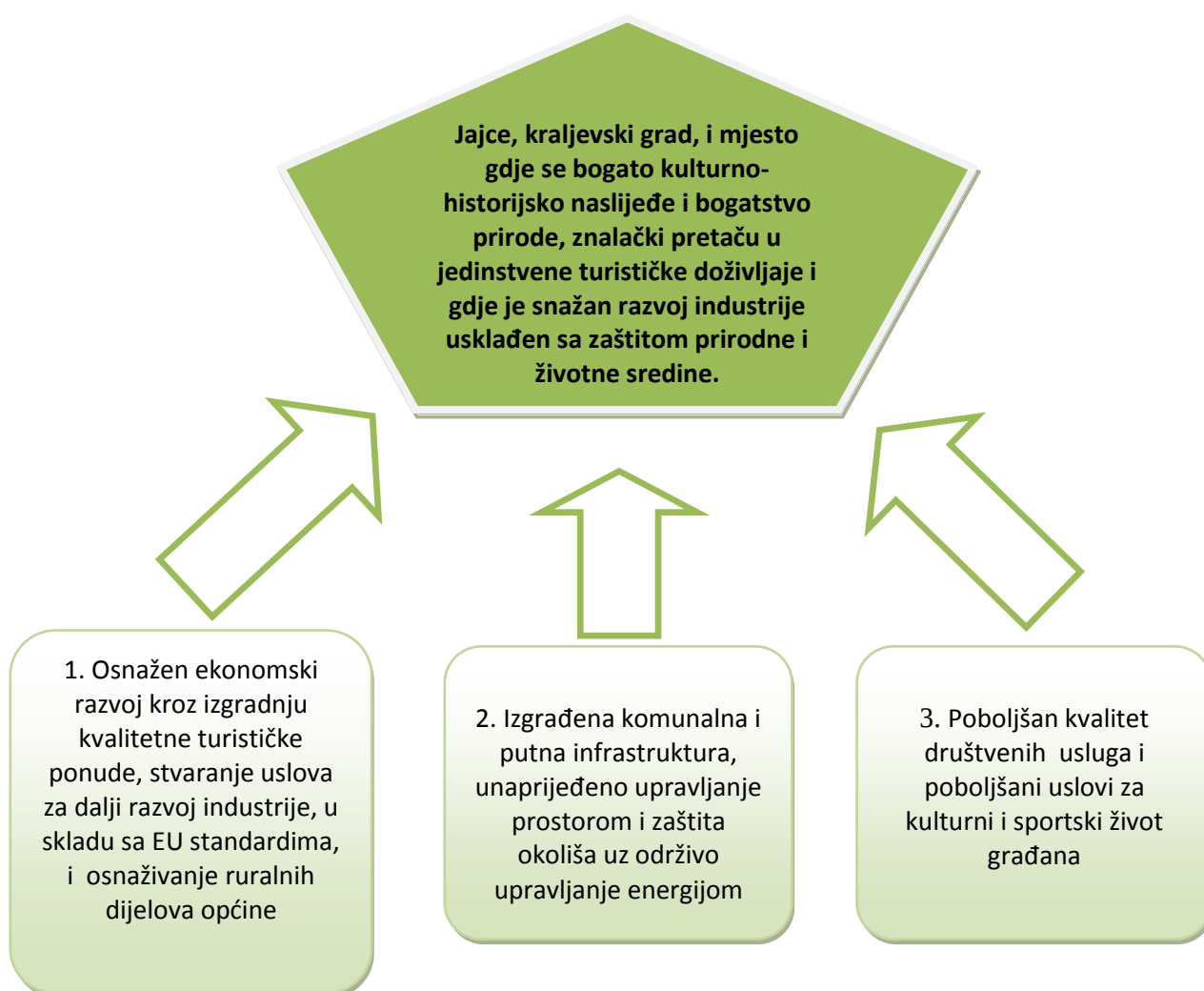
Općinska administracija treba biti inicijator bliske suradnje javnog, privatnog i nevladinog sektora, ali i koordinator velikog broja zajedničkih razvojnih inicijativa. Kako bi se nastavio pozitivan trend u razvoju kulture i sporta, potrebno je razvijati institucionalne kapacitete u ovoj oblasti, te definirati jasne modele financiranja.

4. Kako postići ruralni razvoj kroz razvoj poljoprivrede i seoskog turizma?

Razvoj ruralnih područja od posebnog je značaja za Općinu radi postizanja balansirano prostornog razvoja. Zato je neophodno razvijati urbane elemente u ruralnim područjima, jer su to ujedno i važne komponente razvoja ruralnih područja. Potrebno je obezbijediti partnerstvo između općinskog centra i sela, kako bi se uspješno proveo planirani prostorni koncept. Ključna funkcija prostornog razvoja je postizanje ravnoteže između urbanog razvoja i zaštite otvorenog ruralnog područja, pošto su neke tradicionalne djelatnosti, kao što su poljoprivreda i šumarstvo, zavisne od razvoja ruralnog dijela. Ruralna područja će imati koristi od kulturnih aktivnosti općinskog centra, a centar će imati koristi od sadržaja za razonodu i rekreaciju u ruralnim područjima. Grad i selo ne trebaju da budu konkurenti, već partneri i komplementi.

Jedan od osnovnih elemenata za razvoj ruralnih područja je razvijena poljoprivredna proizvodnja. Najvažniji problemi u poljoprivrednoj proizvodnji uključuju: ekstenzivno korištenje poljoprivrednog zemljišta, usitnjenost i nepristupačnost zemljišnih posjeda, neizgrađenost i neprilagođenost komunalne i druge infrastrukture potrebne za razvoj poljoprivrede i sela, nestručnost poljoprivrednih proizvođača, neorganizovanost poljoprivrednika u pogledu nastupa na tržištu, itd. Također, postoje određene pozitivne, ali nedovoljne tendencije u razvoju ratarske proizvodnje. Razvoj poljoprivrede je šansa i zbog toga što je organska proizvodnja (zdrava hrana) kompatibilna sa razvojem turizma Općine, a time i seoskog turizma kao, njegovog posebnog dijela.

IV.3. Vizija i strateški ciljevi

Vizijom i strateškim ciljevima se oblikuje namjeravana konkurentna pozicija, u kojoj je ugrađeno načelo stvaranja i održavanja konkurentne prednosti, kao i zajednička perspektiva, u kojoj je ugrađeno načelo održivosti.

Strateški ciljevi predstavljaju prvu transformaciju vizije razvoja. S druge strane, strateški ciljevi imaju uporište u definiranim strateškim fokusima kao finalnom rezultatu sprovedene socio-ekonomske i SWOT analize. Tako zasnovanim i definiranim strateškim ciljevima ocrtavaju se glavni pravci i očekivani dometi transformacije općine Jajce kao cjeline.

Vizija razvoja Jajca

Jajce – kraljevski grad – mjesto gdje se bogato kulturno-historijsko naslijeđe i bogatstvo prirode, znanstveni pretaču u jedinstvene turističke doživljaje i gdje je snažan razvoj industrije usklađen sa zaštitom prirodne i životne sredine.

Uz dinamičan ekonomski razvoj, Jajce će biti grad zdravih vrijednosti koji svojim građanima pruža dobre uvjete života i rada i privlači ljude da u njemu ostanu i u njega dolaze.

Opis strateških ciljeva

Strateški cilj (SC) 1: O snažen ekonomski razvoj kroz izgradnju kvalitetne turističke ponude, stvaranje uvjeta za dalji razvoj industrije u skladu sa EU standardima i osnaživanje ruralnih dijelova općine.

Visoka stopa nezaposlenosti i negativan trend ekonomskog razvoja zahtijevaju dodatne napore i aktivnosti koje bi dovele do oporavka i bržeg rasta privrede u općini Jajce.

Postojeće kulturno-historijsko i prirodno naslijeđe Jajca (rijeka Pliva sa svojim jezerima i vodopadom, stara gradska jezgra, dvadeset šest nacionalnih spomenika) predstavlja izuzetan potencijal kada je u pitanju razvoj turizma. Valorizacija i iskorištavanje ovog potencijala prepoznata je kao značajna mogućnost za ekonomsko osnaživanje općine. Turizam može biti pokretač razvoja drugih, uz turizam blisko vezanih djelatnosti. Kako bi značajne potencijale što bolje iskoristiti, potrebno je usmjeriti aktivnosti na kreiranje jedinstvene turističke ponude, obnavljanje turističke infrastrukture, promociju turističkih potencijala, te obrazovanje i edukaciju kadrova za turizam i ugostiteljstvo.

Značajan nosilac privrednog razvoja općine Jajce su preduzeća iz oblasti metaloprerađivačke industrije. Najveći dio zaposlenih u Jajcu radi upravo u ovoj djelatnosti. Većina ovih preduzeća je izvozno orijentirana i plasira svoje proizvode van BiH. Pozitivna iskustva stranih investitora u općini Jajce i pozitivno poslovanje preduzeća predstavljaju dobar pokazatelj mogućnosti i opravdanosti investicija u općinu u ovoj oblasti. Razvoj ove grane privrede potrebno je uskladiti sa evropskim standardima iz oblasti zaštite okoliša. Iz dosadašnjih analiza proizilazi potreba dodatnog unaprjeđenja poslovnog ambijenta na području općine, što podrazumijeva definiranje efikasnijih politika općinske uprave koje bi odgovarale potrebama poduzetnika, unaprjeđenje prostornog planiranja i unaprjeđenje putne i komunalne infrastrukture.

Proizvodnja električne energije je jedna od industrijskih djelatnosti koja zauzima značajno mjesto u razvoju općine. Pretpostavka je da će i u budućnosti ova grana imati značajan uticaj na razvoj lokalne zajednice, ali je važno napomenuti i to da planovi razvoja ove djelatnosti nisu u nadležnosti lokalne zajednice.

Rudna nalazišta i nalazišta građevinskog kamena omogućuju dalji razvoj rudarstva i eksploataciju kamena, uz provođenje mjera zaštite tla i rekultivacije uzurpiranog zemljišta.

Šume su značajan resurs općine Jajce, ali su njihova nekontrolirana sječa i izostanak novog pošumljavanja rezultirali pogoršanjem stanja u ovoj oblasti. Potrebno je unaprjeđenje i implementacija zaštite i iskorištavanja šume. U općini Jajce postoje uvjeti za razvoj drvoprerađivačke industrije posebno u finalizaciji obrade drveta, jer kapaciteti u ovoj oblasti nisu u potpunosti iskorišteni.

Poljoprivreda, također, može imati značajno mjesto u razvoju lokalne zajednice i dodatnom zapošljavanju. Poljoprivredna proizvodnja, pogotovo razvoj stočarstva, voćarstva i proizvodnja ekološke i zdrave hrane, je snažan instrument za razvoj ruralnih dijelova općine.

U općini Jajce postoje proizvodni kapaciteti koji su zbog lošeg procesa privatizacije stavljeni van funkcije, a neki su u potpunosti devastirani (bivši Krojač, Neoks, Šedinac, Energoinvest, Eling, Elektrobosna, auto kamp, itd.). Potrebno je izvršiti identifikaciju ovih subjekata i aktivnosti usmjeriti na iznalaženje rješenja za ponovno pokretanje proizvodnje.

Sektorski ciljevi koji će doprinijeti realizaciji ovog strateškog cilja su:

OC 1.1. Povećanje ulaganja i prihoda u turizmu, uz uključivanje u ponudu važnih domaćih i međunarodnih turističkih operatera, do 2018. godine;

OC 1.2. Osigurati uvjete za nastavak rasta industrije, uz poštivanje standarda zaštite okoliša do 2018. godine;

OC 1.3. Osigurati sistematičnu podršku za organizovaniju i profitabilniju poljoprivrednu proizvodnju do 2018. godine;

OC 2.1. Poboljšana prometna i komunalna infrastruktura i poboljšan kvalitet pružanja usluga javne uprave do 2018. godine;

OC 2.4. Unaprijeđena suradnja javnog, nevladinog i privatnog sektora i poboljšana uključenost mladih u sportski, kulturni i ekonomski život lokalne zajednice do 2017. godine.

Strateški cilj (SC) 2: Izgrađena komunalna i putna infrastruktura, unaprijeđeno upravljanje prostorom i zaštita okoliša uz racionalno korištenje energije.

Uvažavajući značaj i složenost planskog modeliranja budućeg razvoja, potrebno je da općina Jajce obezbijedi prostorno-plansku dokumentaciju (prostorni plan, regulacione planove), kao polazni osnov za održiv razvoj.

Prirodni, kulturno-historijski i općedruštveni resursi, uvaženi u prostorno planskoj dokumentaciji, predstavljaju razvojne resurse, ne samo za općinu, nego i za šire regionalno okruženje.

Iako su učinjeni značajni naponi na unaprjeđenju kvaliteta sistema vodosnabdijevanja, i dalje je potrebno kontinuirano raditi na snabdijevanju prostora desne obale Vrbasa vodom i unaprjeđenju sistema gradskog vodovoda. Isto vrijedi i za sistem upravljanja otpadnim vodama i kanalizacijom i upravljanje čvrstim otpadom. Problematika zbrinjavanja tehnoloških i komunalnih otpadnih voda u Jajcu je vrlo kompleksna, zbog njihove dispozicije putem mješovite kanalizacije i neriješenog adekvatnog prečišćavanja prije njihovog ispuštanja u vodotok, u rijeku Vrbas.

Lokalna prometna infrastruktura Jajca većim dijelom zahtijeva rekonstrukciju, regulisanje saobraćaja u užem urbanom području, kao i rješavanje parking prostora koji je u direktnoj vezi sa tekućim saobraćajem.

Tehnička infrastruktura zahtijeva dodatna poboljšanja i rekonstrukciju elektro-mreže u pojedinim dijelovima općine. U historijskom gradskom jezgri, potrebno je posvetiti pažnju osvjetljavanju i veći dio elektro-mreže staviti ispod zemlje. Za ostale historijske spomenike, treba posebno izvršiti osvjetljavanje. Gdje je god moguće, elektro-mrežu je potrebno postaviti ispod zemlje, jer bi se na ovaj način dijelom sačuvao historijski i prirodni ambijent.

Sistem gradskog grijanja u Jajcu ne postoji i postoji potreba za njegovom izgradnjom.

Javni prijevoz je zadovoljavajući, međutim još je daleko od poželjne kvalitete. Neophodno je uvesti nove linije stimulirane iz budžeta/proračuna. Posebno je problematičan prijevoz preko entitetske linije, a trenutno ne postoji ni gradska linija.

Osnovni preduvjet za racionalnu upotrebu prostornih i okolišnih resursa jeste održivo upravljanje prostorom i okolišem, koje se treba bazirati na ekološkim načelima: prevencije (primjena ekoloških kriterija u prostornom planiranju) i integralnog pristupa (interakcija sa širim prostorom i okolinom u cjelini). Ovo treba posebno uvažiti u cilju veće proizvodnje električne energije iz hidro-potencijala, jer prirodni krajolik treba maksimalno zaštititi i proizvoditi električnu energiju gdje je to moguće, bez pomjeranja ljudi i uništavanja prirode. Također, treba stimulirati proizvodnju energije iz obnovljivih prirodnih izvora uz uštedu u potrošnji i korištenju iste.

Sektorski ciljevi koji će doprinijeti realizaciji ovog strateškog cilja su:

OC 2.1. poboljšana prometna i komunalna infrastruktura i poboljšan kvalitet pružanja usluga javne uprave do 2018. godine;

OC 3.1. kvalitetnim sistemom prikupljanja i deponiranja komunalnog otpada obuhvatiti 70% domaćinstava na cijelom području općine Jajce;

OC 3.2. na kvalitetan način riješiti tretman 50% otpadnih voda na području cijele općine;

OC 3.3. smanjiti emisiju dimnih plinova koji nastaju u sezoni grijanja, kao i emisiju plinova iz motornih vozila za 10 godina.

Strateški cilj (SC) 3: Poboljšanje kvaliteta društvenih usluga i poboljšani uvjeti za kulturni i sportski život građana.

Unaprjeđenje efikasnosti, efektivnosti i odgovornosti lokalne samouprave, te osnaživanje učešća građana u javnim poslovima jedan je od prioriteta općine Jajce. Evidentna je potreba za ulaganjem dodatnih napora na podizanju svijesti o značaju građanskog učešća i jačanju suradnje sa organizacijama civilnog društva, kako bi se evidentirali interesi, zahtjevi i prijedlozi građana prema javnoj upravi.

Visoka stopa nezaposlenosti i porast siromaštva povećavaju broj stanovnika kojima treba određeni vid socijalne zaštite. Kada je u pitanju općina Jajce, sistem socijalne zaštite organizovan je na nivou entiteta i na nivou kantona, te nije u stanju na adekvatan način odgovoriti potrebama stanovništva. Izdvajanja sredstava iz kantonalnog budžeta/proračuna ne mogu zadovoljiti rastuće potrebe za određene vidove socijalne zaštite. Kako bi se unaprijedio kvalitet usluga i briga o korisnicima, potrebno je jačati i proširivati kapacitete postojećih institucija iz oblasti socijalne zaštite na lokalnom nivou (Centar za socijalni rad, pojedine NVO).

Pristup kvalitetnoj zdravstvenoj zaštiti u općini Jajce je u velikoj mjeri otežan nedovoljnim iznosom sredstava koji se izdvajaju za financiranje sektora zdravstva. Nedovoljan broj stručnog kadra, zastarjela oprema i nedefinirani sistemi financiranja su razlog neadekvatne zdravstvene zaštite stanovnika općine Jajce. Potrebno je pronaći rješenja kako bi se iz postojećih kapaciteta dobila najveća korist za stanovništvo općine.

U općini Jajce nastava u osnovnim školama je organizovana u skladu sa zakonskom regulativom u pogledu odvijanja nastave po sistemu „dvije škole pod jednim krovom“, što u velikoj mjeri povećava troškove u organizovanju nastavnog procesa. Nedostatak školskog prostora uvjetuje da se nastava odvija u dvije ili više smjena.

Srednje obrazovanje zahtijeva ulaganje u školsku infrastrukturu i modernizaciju nastavnog procesa. Strukovno obrazovanje karakterizira veoma slaba povezanost s tržištem rada. Da bi se osigurala veza između srednjeg strukovnog obrazovanja i tržišta rada, potrebna je stalna suradnja predstavnika poslodavaca, sindikata i obrazovnih vlasti.

Duga tradicija u organizaciji kulturnih događaja, uspjesi jajačkih sportskih klubova, te postojeći infrastrukturni i kadrovski kapaciteti su dobre pretpostavke da Jajce postane vodeći regionalni kulturno-sportski centar.

Sektorski ciljevi koji će doprinijeti realizaciji ovog strateškog cilja su:

OC 2.1. poboljšana prometna i komunalna infrastruktura i poboljšan kvalitet pružanja usluga javne uprave do 2018. godine;

OC 2.2. uspostavljeni adekvatni prostorni i infrastrukturni kapaciteti predškolskog obrazovanja, srednjih i osnovnih škola i usklađen sistem školovanja i neformalnog obrazovanja sa potrebama tržišta rada do 2018. godine;

OC 2.3. ojačani i prošireni kapaciteti institucija zdravstvene i socijalne zaštite do 2018. godine;

OC 2.4. unaprijeđena suradnja javnog, nevladinog i privatnog sektora i poboljšana uključenost mladih u sportski, kulturni i ekonomski život lokalne zajednice do 2017. godine.

V. Sektorski razvojni planovi

V.1. Plan lokalnog ekonomskog razvoja

V.1.1. Fokusiranje

SWOT analiza - ekonomski razvoj

Kulturno-historijsko i prirodno naslijeđe kao turistička vrijednost i razvijena industrija su osnovne prednosti koje mogu biti korištene za ekonomski razvoj općine Jajce. Ovi faktori predstavljaju značajnu osnovu za razvoj i treba ih kontinuirano nadograđivati u smislu zadovoljenja potreba i očekivanja investitora, bilo u turizmu, bilo u industriji. Snažan razvoj industrije mora se kontinuirano usklađivati sa zaštitom prirodne i životne sredine, te sa unaprijeđenjem i poboljšanjem uvjeta za ulaganja u turizam, jer se samo na ovaj način mogu postići i jedno i drugo usmjerenje. U iskorištenju ovih prednosti općine Jajce, najznačajnije prilike koje se pružaju su fondovi EU koji stoje na raspolaganju za BiH, i koji se mogu iskoristiti bilo za turizam ili za industriju, ali i domaći fondovi i projekti za obje oblasti.

Kao najznačajnija slabost, navedena je loša ukupna socio-ekonomska situacija općine. Kao što je i navedeno u dijelu socio-ekonomske analize, naslijeđeni problemi u ekonomiji i uticaj krize, uzrokovali su značajan broj negativnih trendova s kojima se susreće Općina. Tu se izdvaja visoka nezaposlenost, te nizak životni standard stanovništva i loša socijalna situacija, uzrokovani nezaposlenošću. Ovu, uopćeno gledano, lošu situaciju mogu pogoršati i prijetnje, gdje pored političke nestabilnosti i nastavka recesije, značajnu ulogu igraju moguća izolacija grada, kao i zagađenje koje mogu donijeti „prljave industrije“.

SNAGE	SLABOSTI
• Kulturno-historijsko i prirodno naslijeđe kao turistička vrijednost • Metaloprerađivačka industrija koja ostvaruje najvišu stopu dobiti i najvišu vrijednost izvoza u strukturi privrede općine • Vodni resurs rijeka Vrbasa, Plive i Ugra u proizvodnji električne energije, ribarstvu i turizmu • Potencijal za razvoj stočarstva, voćarstva i zdrave hrane u pogledu reljefa, klime, rasporeda naselja, % stanovništva u ruralnim dijelovima općine i broju registriranih poljoprivrednih gazdinstava • Potencijal rudnih nalazišta (boksit, kamen i dr.) • Značajni kapaciteti u građevinarstvu i proizvodnji građevinskih materijala	• Visoka nezaposlenost • Obrazovna struktura stanovništva neadekvatna tržišnim i razvojnim potrebama privrede • Loša putna i komunalna infrastruktura • Zastarjela prostorno-planska dokumentacija i neusklađene zemljišne knjige (prostorni plan u nacrtu, nepokrivenost prostora, devastacija i neracionalno upravljanje i korištenje prostora, monocentrični sistem) • Nedovoljna raspoloživost i nepostojanje evidencija o površinama za građenje u vlasništvu lokalne zajednice za nove investicije • Negativne posljedice loše provedenog procesa privatizacije u tekstilnoj i drvenoj industriji, ugostiteljskim objektima i općinskom zemljištu • Veličina parcela i ekstenzivna poljoprivredna proizvodnja i loša primjena novih tehnologija • Upravljanje lokalnim resursima najčešće pripada višim nivoima vlasti • Nerazvijena turistička infrastruktura i substruktura • Nedostatak prerađivačkih kapaciteta u oblasti poljoprivrede

	• Neefikasnost nadležnih službi u pogledu donošenja dozvola i odobrenja za građenje i stavljanje u upotrebu novih kapaciteta • Nepostojanje institucionalizirane suradnje sa dijasporom
MOGUĆNOSTI/PRILIKE	PRIJETNJE
• Fondovi EU i EU integracije • Strateški projekti BiH iz oblasti turizma i zaštite voda • Pozitivni globalni trendovi u turizmu • Trend vraćanja industrije sa Dalekog istoka u Evropu • Mogućnosti različitih vidova suradnje sa dijasporom	• Politička nestabilnost u BiH • Nastavak recesije u EU i BiH • Izolacija grada, teritorijalna i infrastrukturna • Investiranje u „prljave industrije“ • Elementarne nepogode

V.1.2. Razvojni ciljevi ekonomskog razvoja

Ciljevi ekonomskog razvoja	Veza sa strateškim ciljevima	Veza sa razvojnim ciljevima u drugim sektorima
OC 1.1. Povećanje ulaganja i prihoda u turizmu, uz uključivanje u ponudu važnih domaćih i međunarodnih turističkih operatera, do 2018. godine	Direktno doprinose Strateškom cilju 1: osnažen ekonomski razvoj kroz izgradnju kvalitetne turističke ponude, stvaranje uvjeta za dalji razvoj industrije, u skladu sa EU standardima, i osnaživanje ruralnih dijelova općine.	U skladu sa sljedećim ciljevima: 2.1. poboljšana prometna i komunalna infrastruktura i poboljšan kvalitet pružanja usluga javne uprave do 2018. godine.
OC 1.2. Osigurati uvjete za nastavak rasta industrije, uz poštivanje standarda zaštite okoliša do 2018. godine		U skladu sa sljedećim ciljevima: 2.2. uspostavljeni adekvatni prostorni i infrastrukturni kapaciteti srednjih i osnovnih škola i usklađen sistem školovanja i neformalnog obrazovanja sa potrebama tržišta rada do 2018. godine; 3.1. kvalitetnim sistemom prikupljanja i deponiranja komunalnog otpada obuhvatiti 70% domaćinstava na cijelom području općine Jajce; 3.2. na kvalitetan način riješiti tretman 50% otpadnih voda na području cijele općine.
OC 1.3. Osigurati sistematičnu		U skladu sa sljedećim ciljem:

podršku za organizovaniju i profitabilniju poljoprivrednu proizvodnju do 2018. godine		2.1. Poboljšana prometna i komunalna infrastruktura i poboljšan kvalitet pružanja usluga javne uprave do 2018. godine.
---	--	--

Integracija sa strateškim dokumentima viših nivoa

Strateška usmjerenja Općine Jajce su usklađena sa ključnim strateškim dokumentima na višim nivoima, prije svega sa „Strategijom razvoja turizma Federacije BiH 2008.–2018.” i strateškog dokumenta „Razvoj industrijske politike FBiH”.

Naime, Strategija razvoja turizma Federacije Bosne i Hercegovine ima za cilj reafirmaciju i repozicioniranje turističke destinacije Federacije Bosne i Hercegovine. Ovaj dokument naglašava razvoj kompetitivne turističke regije na dobrobit i zadovoljstvo turista, domaće ekonomske zajednice i svih građana. Također, predviđa i uključivanje dijasporu u razvoj turističkih projekata i posebnu promociju prema dijaspori. Istovremeno kao priliku prepoznaje ulaganje dijasporu uz istovremeno prepoznavanje dijasporu kao resursa za promjenu imidža BiH.

U dijelu dokumenta koji se tiče Srednjobosanskog kantona (str. 129), kome općina Jajce pripada, navedeni su sljedeći ciljevi:

- obnova turističke infrastrukture;
- kreacija tradicionalnih turističkih proizvoda na novim osnovama;
- razvoj komplementarnih djelatnosti.

Ciljevi koji su postavljeni u Strategiji razvoja općine Jajce u oblasti turizma su u potpunosti u skladu sa ovim ciljevima jer su i kreirani na istim osnovama kao i entitetska strategija.

S druge strane, dokument „Razvoj industrijske politike u FBiH” razmatra razvoj industrijskih sektora kao što su sektor metalske industrije, sektor elektro-industrije, sektori drvne, građevinske, grafičke, kemijske, farmaceutske, vojne industrije, te sektori industrije nemetala, tekstila, kože i obuće. Glavno usmjerenje je da se prostor Federacije BiH učini pogodnim za proizvodnju, razvoj privrede i ulaganja. Osnova za postizanje ovog usmjerenja su sljedeći ciljevi (str. 349):

- povećani doprinos industrije rastu životnog standarda i blagostanja građana u FBiH,
- ubrzanje reindustrijaliziranja, revitaliziranja tehnološkog potencijala,
- podizanje stupnja konkurentnosti industrijskih subjekata,
- povećanje stupnja izvozne orijentacije industrije.

Strategija u oblasti migracije i azila BiH 2012.–2015., u kojoj je jedan od ciljeva jačanje institucionalnih kapaciteta u BiH u cilju vezivanja migracije i razvoja. U okviru ovog cilja predviđena su dva seta mjera – prvi vezan za imigraciju i razvoj pod vodstvom Ministarstva sigurnosti (Sektora za imigraciju) i drugi vezan za emigraciju i razvoj koji se tiče MLJPI (Sektora za iseljništvo). U **Akcionom planu** za primjenu strategije, predviđen je čitav niz mjera za uključivanje bh dijasporu u društveni i ekonomski život zemlje, a za lokalni nivo, posebno podrška općinama sa izraženom emigracijom stanovništva u jačanju njihovih kapaciteta za razvojnu suradnju sa iseljeništvom. Istovremeno, Strategija, kao svoj strateški cilj br. 8 predviđa formiranje Koordinacionog tijela, kao važnog intersektorskog mehanizma, koje bi trebalo povezati sa institucionalnim mehanizmima na lokalnom nivou.

Uključivanje dijasporu u lokalni razvoj zajednice u potpunosti je usklađeno sa ovom krovnom strategijom i predviđenim akcionim planom i omogućava vertikalnu povezanost i suradnju uz konstantnu komunikaciju organa lokalne samouprave sa centralnim vlastima u BiH. Institucionaliziranje suradnje sa dijasporom na nivou općine, predviđeno uključivanje dijasporu u planiranje i ulaganje u ključne razvojne projekte, kulturnu i društvenu suradnju, omogućava sinergiju sa planovima definiranim na nacionalnom nivou.

Cilj **Strategije zapošljavanja u Bosni i Hercegovini 2010.–2014.** je da unaprijedi puno, produktivno i slobodno izabrano zapošljavanje za sve. U okviru mjera, koje Strategija predviđa, povezivanje sa dijasporom moglo bi biti ostvareno i kroz Mjeru 3, *Produktivno koristiti novčane doznake iz inozemstva* – Mogle bi se osmisлити posebne šeme koje bi omogućile korištenje novčanih doznaka iz inozemstva, radi produktivnih ulaganja u ključnim ekonomskim sektorima koji mogu doprinijeti otvaranju novih radnih mjesta. Trebalo bi usvojiti integralni pristup u kojem šeme uključuju financijsku i fiskalnu podršku, kao i obuku i pristup lokalnim poslovnim mrežama.

Ciljevi koji su postavljeni u Strategiji razvoja općine Jajce u oblasti industrije su Također u potpunosti u skladu sa ovim ciljevima.

V.1.3. Programi, projekti i mjere

Za realizaciju plana ekonomskog razvoja općine Jajce definirano je 27 projekata i mjera grupiranih u šest programa:

- **Program 1: Razvoj turističke infrastrukture**
- **Program 2: Razvoj turističkih proizvoda**
- **Program 3: Podrška domaćoj privredi**
- **Program 4: Privlačenje novih investicija**
- **Program 5: Razvoj infrastrukture i institucija za podršku poljoprivredi**
- **Program 6: Direktna podrška poljoprivrednim aktivnostima**

Program 1: Razvoj turističke infrastrukture	1. Usklađivanje i izrada regulacionih planova Plivska jezera, Jajce centar II, uža gradska jezgra i SRC Poljane 2. Razvoj turističke infrastrukture i gradske infrastrukture važne za turizam (staze za šetnju, biciklističke staze, veslačke (Albano) staze, rasvjeta, turistički info centar, pješački mostovi na Vrbasu i Plivi, poboljšanje turističke i druge signalizacije, javni toaleti, uređenje kupališta i dr.) 3. Revitalizacija Starog grada i tvrđave
Program 2: Razvoj turističkih proizvoda	1. Promocija turističkih destinacija i stvaranje turističkog brenda 2. Razvoj sajamskih i turističkih manifestacija 3. Razvoj sportsko-rekreativnog turizma (SC Mračaj i dr.) 4. Izgradnja i poticanje ponude seoskog i etno turizma 5. Izrada turističkih proizvoda i njihova promocija u suradnji sa dijasporom
Program 3: Podrška domaćoj privredi	1. Podrška industriji u implementaciji projekata zaštite okoliša (podrška certificiranju, ispunjavanju EU standarda...) 2. Stimulacija privrede za širenje proizvodnje (nova radna mjesta) 3. Podrška prekvalifikaciji, dokvalifikaciji i obrazovanju odraslih

	4. Izgradnja dijaloga sa privredom i dijasporom 5. Podsticanje mladih nezaposlenih na osnivanje MSP kroz mentorstvo sa dijasporom i u suradnji sa Zavodom za zapošljavanje
Program 4: Privlačenje novih investicija	1. Mapiranje raspoloživog zemljišta i izrada studija izvodljivosti za nove poslovne zone 2. Ažuriranje i izrada novih regulacionih planova i rekonstrukcija poslovnih zona Prudi-Lučina, Bage, Vaganj , Begluk i nove zone Divičani 3. Privlačenje industrijskih investicija 4. Privlačenje investicija u turizam 5. Priprema projektno tehničke i druge dokumentacije za implementaciju projekata Javno-privatnog partnerstva (JPP)
Program 5: Razvoj infrastrukture i institucija za podršku poljoprivredi	1. Realizacija programa gospodarenja poljoprivrednim zemljištem 2. Podrška organizaciji, razvoju i umrežavanju udruženja, zadruga i poslovnih subjekata 3. Uspostavljanje javne savjetodavne službe za poljoprivredu 4. Uređenje stočne i zelene tržnice 5. Identifikacija i poboljšanje poljskih puteva
Program 6: Direktna podrška poljoprivrednim aktivnostima	1. Podrška formiranju i razvoju rentabilnih farmi 2. Podrška razvoju voćarstva 3. Podrška razvoju stočarstva, posebno mljekarstva 4. Podrška izgradnji pogona za doradu poljoprivrednih proizvoda (pokretanje kapaciteta Eko Plive, izgradnja hladnjača, sušionica, pogona za proizvodnju sira....)

V.1.4. Procjena očekivanih ishoda sa indikatorima

Sektorski cilj	Procjena očekivanih ishoda sa indikatorima
OC 1.1. Povećati ulaganja i prihode u turizmu, uz uključivanje u ponudu važnih domaćih i međunarodnih turističkih operatera, do 2018. godine	⇒ Ukupna ulaganja u turizmu do 2018. godine iznose 2.000.000 KM, odnosno dva puta više u odnosu na 2011. godinu ⇒ Turistička ponuda Jajca uvrštena u ponudu 5 najeminentnijih turističkih agencija iz okruženja ⇒ Povećanje prihoda u turizmu za 50% u odnosu na 2011. godinu ⇒ Priprema projektno tehničke i druge dokumentacije za implementaciju projekata Javno-privatnog partnerstva (JPP) ⇒ Izgrađene biciklističke i veslačke (Albano) staze, uređena kupališta na Plivskim jezerima i promovisani novi kapaciteti ⇒ Osmišljeni programi turističke ponude za zadržavanje gostiju do 3 dana
OC 1.2. Osigurati uvjete za nastavak rasta industrije, uz poštivanje standarda zaštite okoliša do 2018.	⇒ Povećan prihod od industrije za 50.000.000 KM do 2018. godine (10.000.000 KM godišnje) ⇒ Otvoreno 200 novih radnih mjesta u industriji do 2018. godine

godine	⇒ Ostvarene planirane investicije u metaloprerađivačku industriju u iznosu od 40.000.000 KM, do 2017. g.
OC 1.3. Osigurati sistematičnu podršku za organizovaniju i profitabilniju poljoprivrednu proizvodnju do 2018. godine	⇒ Povećan broj aktivnih poljoprivrednih gazdinstava za 50% do 2018. godine (u općinskom Registru je bilo 1024 gospodarstava 2013. g.) ⇒ Vrijednost godišnje prodaje poljoprivrednih proizvoda otkupljivačima povećana na 3.000.000 KM do 2018. godine

V.2. Plan društvenog razvoja

V.1.1. Fokusiranje

SWOT analiza – društveni razvoj

Kulturno-historijsko naslijeđe i turistički potencijali se ističu među snagama koje se mogu iskoristiti za društveno unaprjeđenje općine Jajce. U prednosti općine Jajce je Također navedena socijalna orijentisanost općine, spremnost na međusektorsku suradnju i financijska stabilnost općinskog budžeta/proračuna, po čemu se općina Jajce izdvaja u odnosu na mnoge općine u Federaciji BiH.

U iskorištenju ovih prednosti općine Jajce, prepoznate su prilike koje pružaju fondovi EU koji stoje na raspolaganju za BiH (posebno u oblasti kulture i socijalne podrške), suradnja sa partnerskim gradovima i trend jačanja javno privatnog partnerstva za realizaciju većih (infrastrukturnih) projekata.

U najznačajnije slabosti ubrajaju se nerazvijena društvena infrastruktura, nedostatak sredstava za financiranje aktivnosti i projekata iz oblasti društvenog razvoja, depopulacija općine i nezadovoljavajuća obrazovna struktura stanovništva.

Prijetnje iz okruženja mogu samo pogoršati stanje u oblasti razvoja društvene infrastrukture i potrebno je usmjeriti snage na minimiziranje njihovog efekta. Prijetnje se posebno odnose na infrastrukturnu i teritorijalnu izolaciju, tendenciju smanjenja prihoda lokalnih zajednica i opću političku nestabilnost.

SNAGE	SLABOSTI
• Postojanje ustanova i objekata za pružanje javnih usluga • Prirodni resursi kao mogućnost za sport i rekreaciju • Financijska stabilnost općinskog budžeta/proračuna • Turizam kao pokretačka snaga razvoja kulturnog i društvenog života • Tradicija kulturnih dešavanja i zabavnih i sportskih manifestacija • Formiran prihvatni centar za žrtve nasilja i trgovine ljudima • Socijalna uključenost građana u socijalna prava • Spremnost na među-sektorsku suradnju (NVO, privatni i javni sektor) • Veliki broj NVO i prepoznatljive aktivnosti nevladinog sektora	• Nedostatak školskog prostora (dvorane i učionice) • Neadekvatna raspodjela budžeta prema kulturnim, sportskim i nevladinim organizacijama • Obrazovna struktura stanovništva neadekvatna tržišnim i razvojnim potrebama privrede • Zastarjela i nedovoljna infrastruktura • Nefunkcionisanje sportskog saveza • Nezadovoljavajući prirodni priraštaj i depopulacija • Neriješeni status i financiranje usluga u području sekundarne zdravstvene zaštite (bolnica) • Nedostatak ustanova socijalne zaštite (dom za smještaj starih i iznemoglih osoba i invalida) • Nedovoljno razumijevanje stvarnih socijalnih potreba građana • Nedostatak financijske i tehničke podrške za rad nevladinog sektora • Neadekvatna tehnička opremljenost i

	uvjeti rada u javnim ustanovama • Nepostojanje institucionalizirane suradnje sa dijasporom
MOGUĆNOSTI/PRILIKE	PRIJETNJE
• Snažniji oblik suradnje sa dijasporom • Pristupni fondovi EU • Trendovi podrške ruralnom razvoju i samozapošljavanju • Poboljšanje suradnje sa gradovima partnerima • Podrška viših nivoa vlasti • Javno-privatno partnerstvo	• Zakonska regulativa nije u skladu sa potrebama i problemima LZ • Politička nestabilnost • Raspodjela prihoda sa tendencijom smanjenja prihoda za lokalnu zajednicu • Infrastrukturna i teritorijalna izolacija • Demografske promjene • Nepovjerenje dijaspore u društvenu klimu u zemlji

Definirani su sljedeći strateški fokusi društvenog razvoja Jajca:

- **Kako povezati potrebe tržišta rada sa sektorom obrazovanja i kako ostvariti komunikaciju škola i poslodavaca?**
- **Kako poboljšati usluge socijalne i zdravstvene zaštite?**
- **Kako unaprijediti uvjete rada u javnim ustanovama i kako implementirati projekte energetske efikasnosti?**
- **Kako povećati uključenost mladih u društvene tokove?**

V.1.2. Razvojni ciljevi društvenog razvoja

Ciljevi društvenog razvoja	Veza sa strateškim ciljevima	Veza sa razvojnim ciljevima u drugim sektorima
OC 2.1. Poboljšana prometna i komunalna infrastruktura i poboljšan kvalitet pružanja usluga javne uprave do 2018. godine.	Direktna veza sa realizacijom strateškog cilja 2. Izgrađena komunalna i putna infrastruktura, unaprijeđeno upravljanje prostorom i zaštita okoliša uz održivo upravljanje energijom i strateškog cilja 3. Poboljšan kvalitet društvenih usluga i poboljšani uvjeti za kulturni i sportski život građana (u dijelu cilja koji se odnosi na poboljšanje kvaliteta društvenih usluga) Omogućuje realizaciju strateškog cilja 1. Osnažen ekonomski razvoj kroz izgradnju kvalitetne turističke ponude, stvaranje uvjeta za dalji razvoj industrije, u skladu sa EU standardima i osnaživanje ruralnih dijelova općine.	Veza sa ciljem ekonomskog razvoja: 1. Povećanje ulaganja i prihoda u turizmu, uz uključivanje u ponudu važnih domaćih i međunarodnih turističkih operatera, do 2018. godine i 2. Osigurati uvjete za nastavak rasta industrije, uz poštivanje standarda zaštite okoliša do 2018. godine i ciljem unaprjeđenja životne sredine 3. Na kvalitetan način riješiti tretman 50% otpadnih voda na području cijele općine.

OC 2.2. Uspostavljeni adekvatni prostorni i infrastrukturni kapaciteti srednjih i osnovnih škola i usklađen sistem školovanja i neformalnog obrazovanja sa potrebama tržišta rada do 2018. godine	Direktna veza sa realizacijom strateškog cilja 3. Poboljšanje kvaliteta društvenih usluga i poboljšani uvjeti za kulturni i sportski život građana	Veza sa ciljem ekonomskog razvoja 2. Osigurati uvjete za nastavak rasta industrije, uz poštivanje standarda zaštite okoliša do 2018. godine i 3. Osigurati sistematičnu podršku za organizovaniju i profitabilniju poljoprivrednu proizvodnju do 2018. godine
OC 2.3. Ojačani i prošireni kapaciteti institucija zdravstvene i socijalne zaštite do 2018. godine	Direktna veza sa realizacijom strateškog cilja 3. Poboljšanje kvaliteta društvenih usluga i poboljšani uvjeti za kulturni i sportski život građana	Veza sa ciljem 3. Osigurati sistematičnu podršku za organizovaniju i profitabilniju poljoprivrednu proizvodnju do 2018. godine (u smislu poboljšanja kapaciteta zdravstvene i socijalne zaštite u ruralnim područjima što omogućuje ostanak stanovnika na selu)
OC 2.4. Unaprijeđena suradnja javnog, nevladinog i privatnog sektora i poboljšana uključenost mladih u društveni život lokalne zajednice do 2017. godine	Direktna veza sa realizacijom strateškog cilja 3. Poboljšanje kvaliteta društvenih usluga i poboljšani uvjeti za kulturni i sportski život građana Veza sa realizacijom strateškog cilja 1. Osaženi ekonomski razvoj kroz izgradnju kvalitetne turističke ponude, stvaranje uvjeta za dalji razvoj industrije, u skladu sa EU standardima i osnaživanje ruralnih dijelova općine	Veza sa ciljem ekonomskog razvoja 2. Osigurati uvjete za nastavak rasta industrije, uz poštivanje standarda zaštite okoliša do 2018. godine i 3. Osigurati sistematičnu podršku za organizovaniju i profitabilniju poljoprivrednu proizvodnju do 2018. godine

Integracija sa strateškim dokumentima viših nivoa

Strateški ciljevi u oblasti ekonomskog i društvenog razvoja BiH i FBiH, definirani su u Federaciji BiH kroz dokumente Strategija razvoja i Strategija socijalnog uključivanja BiH za period 2010.–2014. godine. Vlada Federacije BiH podržala je dokumente Strategija razvoja i Strategija socijalnog uključivanja BiH u septembru 2010. godine i usvojila akcioni plan Vlade za implementaciju strateških dokumenata, te zadužila kantonalne vlade da donesu akcione planove. Istovremeno, Vlada FBiH je usvojila i Strategiju razvoja Federacije Bosne i Hercegovine za period od 2010. do 2020. godine, u kojoj su definirani isti strateški ciljevi kao i na nivou BiH:

- makrostabilnost,
- konkurentnost,
- zapošljavanje,
- održiv razvoj,
- EU integracije i
- socijalno uključivanje.

Kada govorimo o prvom sektorskom cilju društvenog razvoja u općini Jajce – 2.1. *Poboljšana prometna i komunalna infrastruktura i poboljšanje kvaliteta pružanja usluga javne uprave do 2018. godine* – može se

zaključiti da je on naslonjen na strategije razvoja višeg nivoa, prvenstveno na Strategiju razvoja Federacije Bosne i Hercegovine za period od 2010. do 2020. godine. Tako se u datoj strategiji navodi da je prioritet u oblasti transporta i komunikacija rekonstrukcija i modernizacija postojeće infrastrukture (ceste, željeznička mreža, riječne luke, aerodromi). Istovremeno, data strategija ukazuje i na potrebu povećanja obuhvata javnim vodovodnim sistemima sa sadašnjih 60% na približno 80%, i to putem:

- uvezivanje lokalnih vodovoda u javne vodovodne sisteme i njihovo stavljanje pod punu kontrolu;
- proširenje obuhvata javnog vodosnabdijevanja prema rubnim područjima;
- formiranje grupnih (međupćinskih i regionalnih) vodovodnih sistema.

Istoimena strategija predviđa i poboljšanje kvaliteta usluga javne uprave kroz reformu uprave i javnog sektora, te unaprjeđenje energetske efikasnosti u javnom sektoru.

U domenu obrazovanja, plan društvenog razvoja naslanja se na Strateške pravce razvoja obrazovanja u BiH, sa planom implementacije 2008.–2015., te na Strategiju razvoja za period 2010.–2020. godine, u kojima se navode potrebe za:

- osiguranje kompetencija kroz institucionalne sisteme obrazovanja, te
- osiguranje ishoda obrazovanja i stečene kompetencije koji odgovaraju potrebama konkurentne ekonomije.

Istim dokumentom su definirane i potrebe unaprjeđenja stanja u segmentu formalnog obrazovanja – od osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja do visokog obrazovanja.

Treći sektorski cilj općine Jajce – 2.3. Ojačani i prošireni kapaciteti institucija zdravstvene i socijalne zaštite do 2018. godine –naslanja se na Strateški plan razvoja zdravstva u Federaciji Bosne i Hercegovine u periodu od 2008. do 2018. godine i Strategiju socijalnog uključivanja BiH za period 2010.–2014. godine. Strateški plan razvoja zdravstva FBiH navodi specifične ciljeve, od koji se pojedini odnose na:

- jačanje mehanizama neophodnih za uspostavljanje efikasnog i savjesnog upravljanja u zdravstvu,
- jačanje ljudskih resursa u sistemu zdravstvene zaštite,
- jačanje primarne zdravstvene zaštite orijentirane ka obitelji i zajednici, baziranoj na promociji zdravlja i prevenciji bolesti.

Istovremeno, Strategija za izjednačavanje mogućnosti za osobe sa invaliditetom u Federaciji Bosne i Hercegovine 2011.–2015. je značajna osnova za program unaprjeđenja socijalne zaštite, odnosno dijela sektorskog plana društvenog razvoja koji se bavi pitanjima osoba sa invaliditetom.

Strategijom u oblasti migracije i azila BiH 2012.–2015., u Akcionom planu za primjenu strategije, predviđen je čitav niz mjera za uključivanje bh. dijaspora u društveni i ekonomski život zemlje, a posebno: javne kampanje na jačanju svijesti o važnosti emigracija za razvoj u privatnom, akademskom i nevladinom sektoru, kao i medijima, koje mogu biti relevantne i za lokalni nivo.

Strateški pravci obrazovanja u BiH 2008.–2015. ističu potrebu tješnje povezanosti sektora obrazovanja i tržišta rada.

Strategija razvoja nauke u Bosni i Hercegovini 2010-2015 ukazuje na opasnosti brain drain i brain waste fenomena u BiH, ali sa druge strane, ukazuje na potrebu stvaranja zakonskih i drugih pretpostavki za nesmetan transfer znanja i tehnologija, kao i učešće bosanskohercegovačke naučnoistraživačke zajednice u evropskim, te stranih naučnika i bosanskohercegovačke naučne dijaspora u domaćim

naučnoistraživačkim projektima. Istovremeno se želi povećati kvalitet mentorskog rada na diplomskim, magistarskim i doktorskim radovima. Mentori moraju biti kompetentni nastavnici i naučni radnici.

Strategija kulturne politike BiH kao poseban interes navodi kulturno i obrazovno povezivanje sa dijasporom.

V.1.3. Programi, projekti i mjere

Za realizaciju plana društvenog razvoja općine Jajce definirana su 56 projekta i mjere grupisanih u 12 programa:

- Program 1: Unaprjeđenje prometne infrastrukture
- Program 2: Unaprjeđenje komunalne infrastrukture
- Program 3: Unaprjeđenje kvaliteta obrazovanja i obrazovne infrastrukture
- Program 4: Rekonstrukcija školskih objekata kroz projekte energetske efikasnosti
- Program 5: Program izgradnje sportskih objekata, igrališta i dvorišta uz školske objekte
- Program 6: Usklađivanje obrazovnih profila sa potrebama tržišta rada
- Program 7: Unaprjeđenje zdravstvene zaštite
- Program 8: Unaprjeđenje socijalne zaštite
- Program 9: Unaprjeđenje sportskog života
- Program 10: Unaprjeđenje kulturnog života
- Program 11: Podrška razvoju nevladinog sektora i javne uprave
- Program 12: Podrška uključivanju mladih u društvene tokove
- Program 13: Migracije i dijaspora

Program 1: Unaprjeđenje prometne infrastrukture	1. Izrada Strategije razvoja lokalnih cesta i ulica na području općine Jajce 2. Izgradnja i rekonstrukcija lokalnih i nekategorisanih puteva 3. Uređenje ulice HV Hrvatinića u skladu sa projektnim rješenjem
Program 2: Unaprjeđenje komunalne infrastrukture	1. Izgradnja vodovoda za snabdijevanje vodom naselja na desnoj obali Vrbasa i rekonstrukcija gradske vodovodne mreže 2. Izgradnja vodovoda Bešpelj i Barevo 3. Provođenje energetskog pregleda za objekte javnih ustanova (općina, obrazovne ustanove, zdravstvene, kulturne...) 4. Rekonstrukcija javnih objekata u skladu sa energetske analize 5. Program uklanjanja devastiranih i srušenih objekata iz uže gradske jezgre 6. Izgradnja gradskog groblja 7. Deminiranje 8. Identifikacija i saniranje klizišta
Program 3: Unaprjeđenje kvaliteta obrazovanja i obrazovne infrastrukture	1. Izgradnja nove školske zgrade na prostoru stare OŠ „Berta Kučera” 2. Obnova zgrade „starog” vrtića i stavljanje kapaciteta u funkciju
Program 4:	1. Energetski pregled objekata (matične i područne škole)

Rekonstrukcija školskih objekata kroz projekte energetske efikasnosti	2. Prioritetne rekonstrukcije u skladu sa energetske nalazom (krovovi, stolarija, sanitarni čvorovi)
Program 5: Program izgradnje sportskih objekata, igrališta i dvorišta uz školske objekte	1. Izgradnja sale za izvođenje nastave tjelesnog vaspitanja OŠ „13. rujan“ 2. Izgradnja sale za izvođenje nastave tjelesnog vaspitanja OŠ „Berta Kučera“ Vinac 3. Izgradnja sale za izvođenje nastave tjelesnog vaspitanja OŠ „Berta Kučera“ u Kruščici 4. Izgradnja sale za izvođenje nastave tjelesnog vaspitanja Opća gimnazija „Nikola Šop“ 5. Uređenje igrališta i pristupnih puteva kraj OŠ „Berta Kučera“ Jajce 6. Uređenje prilaza i dvorišta kod područnih škola Peratovci, Carevo Polje i Skela
Program 6: Usklađivanje obrazovnih profila sa potrebama tržišta rada	1. Opremanje kabineta i radionica za odvijanje stručne nastave u srednjim školama 2. Podrška organizaciji praktične nastave 3. Podrška programima prekvalifikacije i dokvalifikacije 4. Uključivanje dijasporu u programe obrazovanja usklađenog sa potrebama tržišta rada
Program 7: Unaprjeđenje zdravstvene zaštite	1. Uspostavljanje koordinacionog tijela za uvezivanje aktivnosti zdravstvenih ustanova 2. Obnova devastiranog dijela zgrade JU Dom zdravlja Jajce 3. Kadrovsko unaprjeđenje zdravstvenih ustanova 4. Unaprjeđenje i razvijanje dijagnostičkih metoda i nabavka i obnova zastarjele medicinske opreme u zdravstvenim ustanovama na teritoriji općine Jajce 5. Institucionalno rješavanje problema funkcionisanja JZU Opća bolnica Jajce 6. Uspostavljanje suradnje sa udruženjima u dijaspori koja okupljaju ljekare
Program 8: Unaprjeđenje socijalne zaštite	1. Izgradnja i uspostavljanje doma za starija i nemoćna lica na lokaciji „Stara bolnica“ Jajce 2. Program „Život u lokalnoj zajednici“ (uspostava sistema povratka osoba sa intelektualnim teškoćama sa područja općine Jajce iz zavoda u lokalnu zajednicu) 3. Jačanje kapaciteta prihvatanog centra za žrtve nasilja 4. Jačanje kapaciteta centra za mentalno zdravlje 5. Formiranje dnevnog centra za djecu i odrasle sklone prosjačenju
Program 9: Unaprjeđenje sportskog života	1. Uspostava rada i financiranje sportskog saveza na lokalnom nivou 2. Poboljšanje infrastrukture za sportove na vodi 3. Podrška organizaciji 35. svjetskog mušičarskog prvenstva 2015. godine 4. Podizanje svijesti o važnosti bavljenja sportom mladih osoba 5. Izgradnja igrališta u MZ Kuprašani i MZ Kruščica (Lug)
Program 10: Unaprjeđenje kulturnog života	1. Sanacija zgrade JU Doma kulture 2. Sanacija Kino dvorane 3. Stalno praćenje stanja i promocija spomeničke baštine 4. Uređenje platoa ispod zgrade Prve osnovne škole „Trg mladosti“ 5. Podrška kulturno zabavnim manifestacijama 6. Proširenje knjižnog fonda Gradske biblioteke 7. Obnova doma HKD „Napredak“
Program 11: Podrška razvoju	1. Formiranje koordinacionog tijela za unaprjeđenje odnosa NVO, mjesnih zajednica i javne uprave

nevladinog sektora i javne uprave	2. Poboljšanje uvjeta rada , financijska i strukturna podrška djelovanju nevladinog sektora (imenovanje službenika za rad sa NVO, osiguranje prostora za rad NVO, financiranje projekata u skladu sa strateškim ciljevima) 3. Podizanje svijesti o uključivanju građana u kreiranje i realizaciju politika lokalne uprave i poticanje volonterskog angažovanja građana 4. Izgradnja elektronskih baza podataka o općinskim evidencijama i uspostava elektronskog sistema kancelarijskog poslovanja 5. Uspostava strukture za praćenje implementacije strategije u općini Jajce
--	---

Program 12:

Podrška uključivanju mladih u društvene tokove

1. Projekat uređenja izviđačkog kampa
2. Formiranje ekološko-obrazovnog centra na Ćusinama (PD Ćusine)
3. Formiranje edukativnog centra za učenje stranih jezika (OC Jajce)
4. Uspostavljanje programa podrške roditeljima novorođene djece

Program 13:

Migracije i dijaspora

1. Izrada Baze podataka o dijaspori i određivanje kontakt osobe za suradnju i komunikaciju sa dijasporom
2. Mladi za mlade – projekti razmjene i studijskih posjeta mladih Jajca i udruženja iz dijaspore, koja okupljaju mlade

V.1.4. Procjena očekivanih ishoda sa indikatorima

Ciljevi društvenog razvoja	Procjena očekivanih ishoda sa indikatorima
OC 2.1. Poboljšana prometna i komunalna infrastruktura i poboljšan kvalitet pružanja usluga javne uprave do 2018. godine.	⇒ Povećani kapitalni izdaci u budžetu za 30% na godišnjem nivou do 2018. godine (u 2012. godini iznose 1.847.896) ⇒ Smanjeni troškovi utroška energije u javnim objektima za 30% do 2018. godine (prema procjenama troškovi grijanja u javnim ustanovama su oko 300.000 KM na godišnjem nivou, a u većini javnih ustanova griju se samo najneophodnije prostorije dok se veliki dio prostora ne zagrijava i zimi ne koristi – Dom kulture, Muzej AVNOJ-a, Zavičajna zbirka....)
OC 2.2. Uspostavljeni adekvatni prostorni i infrastrukturni kapaciteti srednjih i osnovnih škola i usklađen sistem školovanja i neformalnog obrazovanja sa potrebama tržišta rada do 2018. godine	⇒ Izgrađene najmanje dvije sale za odvijanje nastave tjelesnog odgoja do 2018. godine ⇒ Smanjeni troškovi grijanja tri osnovne škole za 30% do 2018. godine, u odnosu na godišnji prosjek koji je za sve tri škole u ranijem periodu iznosio oko 200.000 KM (prema podacima dobijenim iz škola)
OC 2.3. Ojačani i prošireni kapaciteti institucija zdravstvene i socijalne zaštite do 2018. godine	Zahvaljujući nabavci nove opreme i proširenju kapaciteta Doma zdravlja: ⇒ Povećan broj usluga u javnim zdravstvenim ustanovama za 50% do 2018. godine ⇒ Smanjen broj odlazaka pacijenata u druga mjesta

	radi liječenja za 30% ⇒ Zbrinuto 80% starih i nemoćnih lica sa područja općine u institucijama u općini
OC 2.4. Unaprijeđena suradnja javnog, nevladinog i privatnog sektora i poboljšana uključenost mladih u društveni život lokalne zajednice do 2017. godine	⇒ Povećan broj mladih uključen u društvene i sportske klubove za 50% do 2018. godine (procjenjuje se da je u toku 2013. g. oko 600 mladih bilo uključeno u rad sportskih klubova) ⇒ Povećana ulaganja u projekte za mlade za 100% do 2016. godine (u ranijem periodu iz budžeta/proračuna je godišnje izdvajano cca 10.000 KM za mlade)

V.3. Plan zaštite životne sredine

V.3.1. Fokusiranje

Sektorska SWOT analiza – životna sredina

U općini Jajce se među *snagama* prepoznaje veće uvažavanje okolišnih problema i ističu se postojeći prirodni resursi. U isto vrijeme Općina se suočava sa nizom *slabosti* poput niske svijesti građana za okolišnu problematiku, malog kapaciteta općinske deponije i neuređene prostorno-planske dokumentacije.

Uz nastojanje da iskoristi *prilike* za financiranje i povoljan strateški okvir za realizaciju projekata, Općina će prevazilaziti *slabosti* koje se ogledaju u sporom odlučivanju viših organa vlasti i neadekvatnih nadležnosti za rješavanje okolišnih pitanja na lokalnom nivou.

SNAGE	SLABOSTI
• Veći stupanj uvažavanja problema iz oblasti životne sredine u nadležnim institucijama i porast volje za rješavanjem problema. • Stabilan općinski budžet/proračun. • Pozitivna povezanost u postupku rješavanja problema (npr. rješavanje odvodnje otpadnih voda pozitivno bi uticalo na kvalitetu postojećih vodozahvata ili izgradnje centralne toplane koja bi smanjila zagađenost zraka u gradu i povećala energetske efikasnost). • Prisustvo operatera za prikupljanje ambalažnog kartonskog otpada. • Velika gustoća potrošača u slučaju gradnje centralne gradske toplane. • Postojeći prirodni resursi.	• Nizak nivo svijesti građana u vezi s ekološkim problemima uključivši i nepostojanje volje za suradnju sa nadležnim organima vlasti. • Postojeća ovlaštenja se ne koriste dovoljno od strane stručnih službi i inspekcijskih organa. • Preostali kapacitet općinske deponije komunalnog otpada je mali i neizvjesno je može li dočekati početak rada regionalne deponije. • Nedovoljni kapaciteti postojećeg operatera za prikupljanje komunalnog otpada kako bi se usluga pružila na cijelom prostoru općine. • Ne postoji prostorno-planska dokumentacija općine. • Ne postoji utvrđena lokacija za odlaganje građevinskog otpada i plodnog tla. • Ne postoji utvrđena lokacija za gradsku toplanu. • Ne postoji utvrđena lokacija za industrijsku zonu, a teško je i pronaći gledano iz ugla zaštite životne sredine. • Ne postoji potreban nivo niti stručnog, a niti inspekcijskog nadzora nad provođenjem zakona iz oblasti zaštite životne sredine. • Dotrajala postojeća kanalizaciona mreža

MOGUĆNOSTI/PRILIKE	PRIJETNJE
• U planu upravljanja otpadom u FBiH utvrđena je lokacija za regionalnu deponiju u G. Vakufu • Utvrđen zakonski okvir za rješavanje problema iz oblasti zaštite životne sredine • Mogućnost pristupa odgovarajućim fondovima EU • Mogućnost kreditnog zaduženja • Mogućnost sufinansiranja od strane viših organa vlasti jer su mnoga područja općine proglašena za područje od posebnog interesa • Mogućnost financiranja po modelu javno-privatnog partnerstva	• Sporost u realizaciji već utvrđenih planova kao što je npr. početak rada regionalne deponije • Neizvjesnost u pogledu iznalaženja finansijskih sredstava u slučaju vanjskih izvora financiranja • Mali nivo ovlaštenja koja su u nadležnosti Općine, a odnose se na životnu sredinu • Nedosljedna primjena zakona i standarda iz oblasti zaštite životne sredine

V.3.2. Ciljevi zaštite okoliša

Ciljevi zaštite okoliša u općini Jajce povezani su sa vizijom Općine koja naglašava vezu između ekonomskog razvoja, društvenog razvoja, zaštite prirodne i životne sredine.

Ciljevi zaštite životne sredine	Veza sa strateškim ciljevima	Veza sa razvojnim ciljevima u drugim sektorima
OC 3.1. Kvalitetnim sistemom prikupljanja i deponiranja komunalnog otpada obuhvatiti 70% domaćinstava na cijelom području općine Jajce.	Strateški cilj 2: Izgrađena komunalna i putna infrastruktura, unaprijeđeno upravljanje prostorom i zaštita okoliša uz održivo upravljanje	Ovaj cilj će ostvariti sinergetske veze sa sljedećim ciljem lokalnog ekonomskog razvoja: 1.2. Osigurati uvjete za nastavak rasta industrije, uz poštivanje standarda zaštite okoliša do 2018. godine I sa sljedećim ciljevima društvenog razvoja: 2.2. Uspostavljeni adekvatni prostorni i infrastrukturni kapaciteti srednjih i osnovnih škola i usklađen sistem školovanja i neformalnog obrazovanja sa potrebama tržišta rada do 2018. godine 2.4. Unaprijeđena suradnja javnog, nevladinog i privatnog sektora i poboljšana uključenost mladih u sportski, kulturni i ekonomski život lokalne zajednice do 2017. godine
OC 3.2. Na kvalitetan način riješiti tretman 50% otpadnih voda na području	Strateški cilj 2: Izgrađena komunalna i putna infrastruktura, unaprijeđeno	Ovaj cilj će ostvariti sinergetske veze sa sljedećim ciljem lokalnog ekonomskog razvoja:

cijele općine.	upravljanje prostorom i zaštita okoliša uz održivo upravljanje	1.2. Osigurati uvjete za nastavak rasta industrije, uz poštivanje standarda zaštite okoliša do 2018. godine I sa sljedećim ciljevima društvenog razvoja: 2.2. Uspostavljeni adekvatni prostorni i infrastrukturni kapaciteti srednjih i osnovnih škola i usklađen sistem školovanja i neformalnog obrazovanja sa potrebama tržišta rada do 2018. godine 2.4. Unaprijeđena suradnja javnog, nevladinog i privatnog sektora i poboljšana uključenost mladih u sportski, kulturni i ekonomski život lokalne zajednice do 2017. godine
OC 3.3. Smanjiti emisiju dimnih plinova koji nastaju u sezoni grijanja, kao i emisiju plinova iz motornih vozila za 30% do 2018. godine	Strateški cilj 2: Izgrađena komunalna i putna infrastruktura, unaprijeđeno upravljanje prostorom i zaštita okoliša uz održivo upravljanje	Ovaj cilj će ostvariti sinergetske veze sa sljedećim ciljem lokalnog ekonomskog razvoja: 1.2. Osigurati uvjete za nastavak rasta industrije, uz poštivanje standarda zaštite okoliša do 2018. godine I sa sljedećim ciljevima društvenog razvoja: 2.2. Uspostavljeni adekvatni prostorni i infrastrukturni kapaciteti srednjih i osnovnih škola i usklađen sistem školovanja i neformalnog obrazovanja sa potrebama tržišta rada do 2018. godine 2.4. Unaprijeđena suradnja javnog, nevladinog i privatnog sektora i poboljšana uključenost mladih u sportski, kulturni i ekonomski život lokalne zajednice do 2017. godine

Integracija sa strateškim dokumentima viših nivoa

Sektorski plan zaštite okoliša općine Jajce je povezan sa **Akcionim planom zaštite životne sredine Bosne i Hercegovine (NEAP)** na sljedeći način: sektorski cilj 1 (OC 3.1.) je u skladu sa prioritetnom oblašću 5 – Otpad/upravljanje otpadom; sektorski cilj 2 je povezan sa prioritetnom oblašću 1 – Vodni resursi/otpadne vode. Oblasti „Zakonsko i institucionalno jačanje“ i „Izrada dokumentacione osnove za planiranje i upravljanje životnom sredinom“ su usko vezane za implementaciju svih projekata u sektorskom planu.

Sektorski cilj 3.1. je u potpunosti usklađen sa **Strategijom zbrinjavanja čvrstog otpada BiH** i sa **Federalnim planom upravljanja otpadom 2012.–2017.**, gdje se predlaže regionalni pristup u upravljanju otpadom (projekat 3.2.1.1.).

Postoje značajne veze između **Strategije zaštite okoliša Federacije Bosne i Hercegovine** i ciljeva u ovom sektorskom planu. Sektorski cilj 1 (OC 3.1.) je povezan sa strateškim ciljem 7.1 – Smanjenje rizika po okoliš i zdravlje ljudi i uspostava prioritetne infrastrukture za integrirano upravljanje otpadom, te operativnim ciljevima 7.1.1 – Povećati broj stanovnika obuhvaćen organiziranim prikupljanjem otpada i 7.1.3 – Ukloniti nelegalna odlagališta i sanirati područja na kojem su se nalazila. Problematika zaštite i unaprjeđenja zraka, odnosno smanjenje emisija zagađenja u gradskom području (sektorski cilj 3 – OC 3.3.) moguće je vezati za strateški cilj 6.1. – Ograničenje emisije (operativni ciljevi 6.1.2. – Ograničenje emisije iz malih ložišta i 6.1.4. – Smanjenje zagađivanja zraka od saobraćaja u gradovima).

Sektorski cilj 2 (OC 3.2.) je usklađen sa **Strategijom upravljanja vodama FBiH**: sektorski cilj 3 – Poboljšanje efikasnosti, unaprjeđenje transparentnosti i povećanje odgovornosti u upravljanju vodama i sektorski cilj 8 – Postizanje i održavanje dobrog stanja površinskih i podzemnih voda radi zaštite akvatične flore i faune i potreba korisnika voda.

Cjelokupni sektorski plan općine Jajce je usklađen sa **Planom upravljanja šumama FBiH, Prostornim planom SBK i Planom zaštite od poplava SBK** te sa važećom legislativom u oblasti zaštite okoliša, gdje posebnu važnost imaju sljedeći Federalni i kantonalni zakoni: .

- Zakon o zaštiti okoliša FBiH (Sl. novine br. 3/09, 33/03, 4/10)
- Zakon o zaštiti prirode FBiH (Sl. novine br. 33/03)
- Zakon o vodama FBiH (Sl. novine 70/06)
- Zakon o prostornom planiranju FBiH (Sl. novine 2/06, 72/07, 32/08, 4/10)
- Zakon o zaštiti zraka FBiH (Sl. novine br. 33/03)
- Zakon o poljoprivrednom zemljištu FBiH (Sl. novine br. 52/09)
- Zakon o upravljanju otpadom FBiH sa svim pravilnicima (Sl. novine br. 33/03, 77/08)
- Zakon o šumama SBK

Integracija sa drugim općinskim strategijama i planovima

Projekti u sektorskom planu zaštite okoliša su usklađeni sa projektima u LEAP-u, dok su ciljevi i indikatori usklađeni sa **Akcionim planom sigurnosti 2014.–2018.** - cilj 4 u Akcionom planu: Izgraditi suvremenu komunalnu, prometnu, ekološku infrastrukturu u cilju postizanja veće bezbjednosti građana.

Sektorski plan ima uporište i u relevantnim općinskim odlukama:

- Odluka o komunalnom redu (Sl. novine Općine Jajce br. 2/08 i 7/11)
- Odluka o javnim vodovodima i kanalizacijama (Sl. novine Općine Jajce 4/08 i 2/11)
- Odluka o komunalnim djelatnostima (Sl. novine Općine Jajce br. 3/10)

V.3.3. Programi, projekti i mjere

Za realizaciju plana zaštite životne sredine definirano je 13 specifičnih projekata i mjera, uz projekte u SEAP-u. Svi programi i mjere su grupisani u tri programa:

- **Program 1. Unaprjeđenje sistema upravljanja otpadom**
- **Program 2. Tretman otpadnih voda iz domaćinstava**
- **Program 3. Poboljšanje kvaliteta zraka**

Program 1: Unaprjeđenje sistema upravljanja otpdom	1. Jačanje tehničkih kapaciteta JKP „Čistoća i zelenilo“ (vozilo, posude, ljudstvo) radi povećanog broja korisnika usluge prikupljanja, odvoza i odlaganja komunalnog otpada 2. Jačanje inspekcijskog nadzora u oblasti zaštite životne sredine (javni toaleti, uređenje kupališta i dr.) 3. Građenje pretovarne stanice 4. Iznalaženje i izgradnja lokacije za građevinski otpad 5. Organiziranje prikupljanja ambalažnog otpada 6. Sanacija deponije Kruščica 7. Organizovanje kontinuirane kampanje za podizanje svijesti stanovnika o otpadu
Program 2: Tretman otpadnih voda iz domaćinstava	1. Izgradnja glavnog kanalizacionog kolektora Plivska jezera – grad – Prudi sa prečistačima 2. Izgradnja kanalizacionih sistema sa prečistačima za naselja na desnoj obali Vrbasa 3. Čišćenje obala vodotokova na prostoru općine Jajce
Program 3: Poboljšanje kvaliteta zraka	1. Izgradnja gradske toplane 2. Revizija Odluke o parking prostorima 3. Revizija Odluke o regulaciji saobraćaja u gradu

Inicijative međuopćinske suradnje

Općina Jajce sa susjednim općinama planira realizaciju sljedećih projekata:

- Izgradnja sanitarne regionalne deponije sa susjednim općinama, u skladu sa Federalnim planom upravljanja otpadom 2012.–2017. (projekat 3.1.1.1.);
- Izrada mehanizma koordinacije i praćenja stanja sa općinama na Plivi i Vrbasu radi smanjenja nivoa zagađenosti od strane „uzvodnih“ općina (projekat 3.2.1.4.);
- Uspostavljanje mehanizama koordinacije i praćenja stanja sa nadležnim višim nivoima vlasti, po pitanju industrijskih otpadnih voda (projekat 3.2.1.5.);

V.3.4. Procjena očekivanih ishoda sa indikatorima

Operativni cilj	Procjena očekivanih ishoda sa indikatorima
OC 3.1. Kvalitetnim sistemom prikupljanja i deponiranja komunalnog otpada obuhvatiti 70% domaćinstava na cijelom području općine Jajce.	- Obuhvaćeno novih 30% korisnika usluga prikupljanja i odlaganja komunalnog otpada (u 2013. g. broj korisnika je bio 4.200) - Sanirane sve nelegalne deponije kojih je u 2013. godini bilo ukupno 11 (Ovaj indikator je prilagođen iz Akcionog plana sigurnosti.) - Izgrađena pretovarna stanica u Jajcu u sklopu regionalne deponije u Gornjem Vakufu
OC 3.2. Na kvalitetan način riješiti tretman 50% otpadnih voda na području cijele općine.	- Izgrađen glavni gradski kanalizacioni kolektor s prečistačima i kanalizacionih sistema s prečistačima za naselja na desnoj obali rijeke Vrbas do 2018. godine - Do kraja 2018. godine smanjena zagađenost izvorišta i vodotoka za 20%, u odnosu na mjerenja koja će se raditi u 2014. godini
OC 3.3. Smanjiti emisiju dimnih plinova koji nastaju u sezoni grijanja, kao i emisiju plinova iz motornih vozila za 30% do 2018. godine	- Izgrađena gradska toplana za proizvodnju toplinske energije na ekološki prihvatljiv način - Do 2018. g. smanjena zagađenost zraka za 30% u odnosu na mjerenja koja će biti vršena u 2014. godini - Do kraja 2015. g. smanjen broj oboljelih od bolesti od respiratornih organa za 10% u odnosu na stanje u 2013. g. (evidentirano 470 osoba koje pate od respiratornih problema)

VI Operativni dio

VI.1. Plan implementacije

VI 1.1. Orijentacioni pregled prioritetnih projekata i mjera za period od 3 godine

Plan implementacije 2014.–2016.						
Projekti/mjere	Program	Orijentacijski period realizacije (dinamika implementacije)			Nositelji implementacije	Ciljne grupe (korisnici)
		2014.	2015.	2016.		
1. Usklađivanje i izrada regulacionih planova Plivska jezera, Jajce centar II, uža gradska jezgra i SRC Poljane	Program 1 Razvoj turističke infrastrukture	x	x	x	Općina Jajce	Potencijalni investitori, građani
2. Razvoj turističke infrastrukture i gradske infrastrukture važne za turizam (staze za šetnju, biciklističke staze, veslačke (Albano) staze, rasvjeta, turistički info centar, pješački mostovi na Vrbasu i Plivi, poboljšanje turističke i druge signalizacije, javni toaleti, uređenje kupališta i dr.)	Program 1 Razvoj turističke infrastrukture	x	x	x	OPĆINA JAJCE JU Agencija za kulturno-povijesnu baštinu i razvoj turističkih potencijala grada Jajce u partnerstvu sa Federalnim ministarstvom okoliša i turizma i Kantonalnim ministarstvom privrede	Turistički radnici, turisti, posjetioči, građani

3. Revitalizacija Starog grada i tvrđave	Program 1 Razvoj turističke infrastrukture	x	x	x	OPĆINA JAJCE JU Agencija za kulturno- povijesnu baštinu i razvoj turističkih potencijala grada Jajce u partnerstvu sa Federalnim ministarstvom okoliša i turizma i Kantonalnim ministarstvom privrede	Turistički radnici, turisti, posjetioci, građani
4. Razvoj sajamskih i turističkih manifestacija	Program 2 Razvoj turističkih proizvoda	x	x	x	Općina Jajce JU Agencija za kulturno- povijesnu baštinu i razvoj turističkih potencijala grada Jajce JU Muzej AVNOJ-a	Turistički radnici, turisti, posjetioci, građani
5. Priprema projektne tehničke i druge dokumentacije za implementaciju projekata Javno-privatnog partnerstva (JPP)	Program 4 Privlačenje novih investicija	x	x	x	Općina Jajce u partnerstvu sa privatnim investitorima	Investitori, privrednici, građani
6. Izrada turističkih proizvoda i njihova promocija u suradnji sa dijasporom	Program 2 Razvoj turističkih proizvoda	X	x	x	Općina Jajce JU Agencija za kulturno- povijesnu baštinu i razvoj turističkih potencijala grada Jajce JU Muzej AVNOJ-a	Turistički radnici, turisti, posjetioci, građani

7. Stimulisanje privrede za širenje proizvodnje (nova radna mjesta)	Program 3 Podrška domaćoj privredi	x	x	x	Općina Jajce Biro za zapošljavanje u partnerstvu sa Federalnim ministarstvom za razvoj poduzetništva i obrta	Nezaposleni, poslodavci
8. Podrška prekvalifikaciji, dokvalifikaciji i obrazovanju odraslih	Program 3 Podrška domaćoj privredi		x	x	Općina Jajce Biro za zapošljavanje	Nezaposleni, poslodavci
9. Ažuriranje i izrada novih regulacionih planova i rekonstrukcija poslovnih zona Prudi-Lučina, Bage, Vaganj, Begluk i nove zone Divičani	Program 4 Privlačenje novih investicija		x	x	Općina Jajce u partnerstvu sa Agencijom za vodno područje rijeke Save, Federalnim ministarstvom razvoja poduzetništva i obrta, Kantonalnim ministarstvom privrede	Investitori, privrednici
10. Podrška organizaciji, razvoju i umrežavanju udruženja, zadruga i poslovnih subjekata	Program 5 Razvoj infrastrukture i institucija za podršku poljoprivredi	x	x	x	Općina Jajce	Poljoprivrednici, privrednici
11. Identifikacija i poboljšanje poljskih puteva	Program 5 Razvoj infrastrukture i institucija za podršku poljoprivredi		x	x	Općina Jajce u partnerstvu sa Kantonalnim ministarstvom za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo	Poljoprivrednici, udruženja poljoprivrednih proizvođača

12. Podrška razvoju voćarstva	Program 6 Direktna podrška poljoprivrednim aktivnostima	x	x	x	Općina Jajce u partnerstvu sa Kantonalnim ministarstvom za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo Federalnim ministarstvom za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo	Poljoprivrednici, udruženja poljoprivrednih proizvođača
13. Podrška razvoju stočarstva, posebno mljekarstva	Program 6 Direktna podrška poljoprivrednim aktivnostima	x	x	x	Općina Jajce u partnerstvu sa Kantonalnim ministarstvom za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo Federalnim ministarstvom za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo	Poljoprivrednici, udruženja poljoprivrednih proizvođača

14. Podrška izgradnji pogona za doradu poljoprivrednih proizvoda	Program 6 Direktna podrška poljoprivrednim aktivnostima	x	x	x	Općina Jajce u partnerstvu sa Kantonalnim ministarstvom za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo, Federalnim ministarstvom za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo, privatnim investitorima	Poljoprivrednici, udruženja poljoprivrednih proizvođača
15. Izrada Strategije razvoja lokalnih cesta i ulica na području općine Jajce	Program 1: Unaprjeđenje prometne infrastrukture		x	x	Općina Jajce	Stanovnici općine Jajce
16. Izgradnja i rekonstrukcija lokalnih i nekategorisanih puteva	Program 1: Unaprjeđenje prometne infrastrukture	x	x	x	Općina Jajce u partnerstvu sa Ministarstvom za ljudska prava i izbjeglice BiH	Stanovnici općine Jajce
17. Uređenje ulice HV Hrvatinića u skladu sa projektnim rješenjem	Program 1: Unaprjeđenje prometne infrastrukture		x	x	Općina Jajce	Stanovnici općine Jajce, ugostiteljski i turistički radnici

18. Izgradnja vodovoda za snabdijevanje vodom naselja na desnoj obali Vrbasa i rekonstrukcija gradske vodovodne mreže	Program 2 Unaprjeđenje komunalne infrastrukture	x	x	x	Općina Jajce u partnerstvu sa Federalnim ministarstvom poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva	Stanovnici desne obale Vrbasa
19. Izgradnja vodovoda Bešpelj i Barevo	Program 2 Unaprjeđenje komunalne infrastrukture	x	x		Općina Jajce	Stanovnici MZ Bešpelj i Barevo
20. Provođenje energetskog pregleda za objekte javnih ustanova (općina, obrazovne ustanove, zdravstvene, kulturne...)	Program 2 Unaprjeđenje komunalne infrastrukture	x	x	x	Općina Jajce u partnerstvu sa Federalnim ministarstvom prostornog uređenja	Stanovnici općine Jajce Korisnici budžeta/proračuna
21. Rekonstrukcija javnih objekata u skladu sa energetskim analizama	Program 2 Unaprjeđenje komunalne infrastrukture		x	x	Općina Jajce	Stanovnici općine Jajce Korisnici usluga javnih ustanova
22. Izgradnja gradskog groblja	Program 2 Unaprjeđenje komunalne infrastrukture		x	x	Općina Jajce	Stanovnici općine Jajce
23. Deminiranje	Program 2 Unaprjeđenje komunalne infrastrukture	x	x	x	Općina Jajce	Stanovnici općine Jajce

24. Identifikacija i saniranje klizišta	Program 2 Unaprjeđenje komunalne infrastrukture	x	x	x	Općina Jajce	Stanovnici općine Jajce
25. Izgradnja nove školske zgrade na prostoru stare OŠ „Berta Kučera”	Program 3 Unaprjeđenje kvaliteta obrazovanja i obrazovne infrastrukture		x	x	OŠ „Berta Kučera” Općina Jajce u partnerstvu sa Kantonalnim ministarstvom obrazovanja, Federalnim ministarstvom obrazovanja	Učenici i nastavnici osnovnih škola
26. Obnova zgrade „starog” vrtića i stavljanje kapaciteta u funkciju	Program 3 Unaprjeđenje kvaliteta obrazovanja i obrazovne infrastrukture		x	x	Općina Jajce JU Dječji vrtić „Bare”	Djeca predškolskog uzrasta
27. Prioritetne rekonstrukcije školskih objekata u skladu sa energetske nalazom (krovovi, stolarija, sanitarni čvorovi)	Program 4 Rekonstrukcija školskih objekata kroz projekte energetske efikasnosti		x	x	Osnovne i srednje škole Općina Jajce u partnerstvu sa Kantonalnim ministarstvom obrazovanja	Učenici srednjih i osnovnih škola

28. Izgradnja sale za izvođenje nastave tjelesnog vaspitanja OŠ „13. rujan“	Program 5 Program izgradnje sportskih objekata, igrališta i dvorišta uz školske objekte	x	x	x	OŠ "13. rujan" Općina Jajce u partnerstvu sa Kantonalnim ministarstvom obrazovanja, Federalnim ministarstvom obrazovanja	Učenici OŠ "13. rujan"
29. Izgradnja sale za izvođenje nastave tjelesnog vaspitanja OŠ „Berta Kučera“ Vinac	Program 5 Program izgradnje sportskih objekata, igrališta i dvorišta uz školske objekte	x	x		OŠ „Berta Kučera"u partnerstvu sa Kantonalnim ministarstvom obrazovanja, Federalnim ministarstvom obrazovanja, Općina Jajce	Učenici osnovne škole i stanovnici MZ Vinac
30. Izgradnja sale za izvođenje nastave tjelesnog vaspitanja OŠ „Berta Kučera“ u Kruščici	Program 5 Program izgradnje sportskih objekata, igrališta i dvorišta uz školske objekte	x	x	x	OŠ „Berta Kučera" u partnerstvu sa Kantonalnim ministarstvom obrazovanja, Federalnim ministarstvom obrazovanja, Općina Jajce	Učenici osnovne škole i stanovnici MZ Kruščica

31. Izgradnja sale za izvođenje nastave tjelesnog vaspitanja Opća gimnazija „Nikola Šop“	Program 5 Program izgradnje sportskih objekata, igrališta i dvorišta uz školske objekte			x	Opća gimnazija „Nikola Šop“ u partnerstvu sa Kantonalnim ministarstvom obrazovanja Federalnim ministarstvom obrazovanja Općina Jajce	Učenici srednje škole
32. Opremanje kabineta i radionica za odvijanje stručne nastave u srednjim školama	Program 6 Usklađivanje obrazovnih profila sa potrebama tržišta rada	x	x	x	Opća gimnazija „Nikola Šop“ Srednja strukovna škola Općina Jajce	Učenici gimnazije i srednje strukovne škole
33. Uspostavljanje koordinacionog tijela za uvezivanje aktivnosti zdravstvenih ustanova	Program 7 Unaprjeđenje zdravstvene zaštite	x			JZU Dom zdravlja JZU Opća bolnica, Jajce Općina Jajce	Pacijenti zdravstvenih ustanova
34. Obnova devastiranog dijela zgrade JU Dom zdravlja Jajce	Program 7 Unaprjeđenje zdravstvene zaštite	x	x		JZU Dom zdravlja Općina Jajce u partnerstvu sa Ministarstvom zdravstva i socijalne politike SBK, Zavodom za javno zdravstvo SBK	Pacijenti JU Dom zdravlja, Jajce

35. Unaprjeđenje i razvijanje dijagnostičkih metoda i nabavka i obnova zastarjele medicinske opreme u zdravstvenim ustanovama na teritoriji općine Jajce	Program 7 Unaprjeđenje zdravstvene zaštite	X	X	X	Općina Jajce, Opća Bolnica Jajce, JU Dom zdravlja Jajce	Pacijenti Opće Bolnice Jajce, JU Dom zdravlja Jajce
36. Program „Život u lokalnoj zajednici“ (uspostava sistema povratka osoba sa intelektualnim teškoćama sa područja općine Jajce iz zavoda u lokalnu zajednicu)	Program 8 Unaprjeđenje socijalne zaštite	X	X	X	JU Centar za socijalni rad	Osobe sa intelektualnim teškoćama
37. Jačanje kapaciteta prihvatanog centra za žrtve nasilja	Program 8 Unaprjeđenje socijalne zaštite	X	X		Centar za socijalni rad Općina Jajce	Žrtve nasilja
38. Formiranje dnevnog centra za djecu i odrasle sklone prosjačenju	Program 8 Unaprjeđenje socijalne zaštite		X	X	Centar za socijalni rad Općina Jajce	Osobe sklone prosjačenju
39. Uspostava rada i financiranje sportskog saveza na lokalnom nivou	Program 9 Unaprjeđenje sportskog života	X	X	X	Općina Jajce	Sportski klubovi
40. Podrška organizaciji 35. svjetskog mušičarskog prvenstva 2015. godine	Program 9 Unaprjeđenje sportskog života	X	X		Općina Jajce	Ribolovci, ribolovno udruženje, građani
41. Stalno praćenje stanja i promocija spomeničke baštine	Program 10 Unaprjeđenje kulturnog života	X	X	X	JU Agencija za kulturno-povijesnu i prirodnu baštinu i razvoj turističkih potencijala grada Jajca Općina Jajce	Građani, udruženja iz oblasti kulture, mladi
42. Proširenje knjižnog fonda Gradske biblioteke	Program 10 Unaprjeđenje kulturnog života	X	X	X	JU Dom kulture Općina Jajce	Građani, studenti, učenici

43. Pобољшanje uvjeta rada, financijska i strukturna podrška djelovanju nevladinog sektora (imenovanje službenika za rad sa NVO, osiguranje prostora za rad NVO, financiranje projekata u skladu sa strateškim ciljevima)	Program 11 Podrška razvoju nevladinog sektora i javne uprave	x	x	x	Općina Jajce	Članovi NVO, građani
44. Uspostava strukture za praćenje implementacije strategije u općini Jajce	Program 11 Podrška razvoju nevladinog sektora i javne uprave	x	x	x	Općina Jajce	Građani
45. Projekat uređenja izviđačkog kampa	Program 12 Podrška uključivanju mladih u društvene tokove	x			Družina izviđača Gola planina Općina Jajce	Mladi
46. Formiranje ekološko-obrazovnog centra na Ćusinama (PD Ćusine)	Program 12 Podrška uključivanju mladih u društvene tokove	x	x		PD Ćusine Jajce Općina Jajce	Mladi
47. Formiranje edukativnog centra za učenje stranih jezika (OC Jajce)	Program 12 Podrška uključivanju mladih u društvene tokove	x			OC Jajce Općina Jajce	Mladi
48. Uspostavljanje programa podrške roditeljima novorođene djece	Program 12 Podrška uključivanju mladih u društvene tokove		x	x	Općina Jajce	Mladi roditelji i novorođenčad
49. Izrada Baze podataka o dijaspori i određivanje kontakt osobe za suradnju i komunikaciju sa dijasporom	Program 13 Migracije i dijaspora	x			Općina Jajce	Građani, privredni subjekti
50. Mladi za mlade – projekti razmjene i studijskih posjeta mladih Jajca i udruženja iz dijaspore, koja okupljaju mlade	Program 13 Migracije i dijaspora	x	x	x	Općina Jajce u suradnji sa dijasporom	Mladi

51. Jačanje tehničkih kapaciteta JKP „Čistoća i zelenilo“ (vozilo, posude, ljudstvo) radi povećanog broja korisnika usluge prikupljanja, odvoza i odlaganja komunalnog otpada	Program 1: Unaprjeđenje sistema upravljanja otpadom		x	x	Općina Jajce	Građani općine Jajce
52. Jačanje inspekcijskog nadzora u oblasti zaštite životne sredine (javni toaleti, uređenje kupališta i dr.)	Program 1: Unaprjeđenje sistema upravljanja otpadom		x		Općina Jajce	Građani općine Jajce, turisti
53. Građenje pretovarne stanice	Program 1: Unaprjeđenje sistema upravljanja otpadom		x	x	Općina Jajce Fond za zaštitu okoliša	Građani općine Jajce
54. Iznalaženje i izgradnja lokacije za građevinski otpad	Program 1: Unaprjeđenje sistema upravljanja otpadom	x	x	x	Općina Jajce	Građani općine Jajce
55. Organiziranje prikupljanja ambalažnog otpada	Program 1: Unaprjeđenje sistema upravljanja otpadom		x	x	Općina Jajce Fond za zaštitu okoliša	Građani općine Jajce
56. Sanacija deponije Kruščica	Program 1: Unaprjeđenje sistema upravljanja otpadom	x	x	x	Općina Jajce u partnerstvu sa Federalnim ministarstvom okoliša i turizma	Građani općine Jajce
57. Organizovanje kontinuirane kampanje za podizanje svijesti stanovnika o otpadu	Program 1: Unaprjeđenje sistema upravljanja otpadom	x	x	x	Općina Jajce	Učenici, mladi, građani
58. Izgradnja glavnog kanalizacionog kolektora Plivska jezera – grad – Prudi sa prečistačima	Program 2: Tretman otpadnih voda iz domaćinstava		x	x	Općina Jajce	Građani općine Jajce

59. Izgradnja kanalizacionih sistema sa prečišćaćima za naselja na desnoj obali Vrbasa	Program 2: Tretman otpadnih voda iz domaćinstava	x	x	x	Općina Jajce u partnerstvu sa Federalnim ministarstvom poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva	Građani naselja na desnoj obali Vrbasa
60. Čišćenje obala vodotokova na prostoru općine Jajce	Program 2: Tretman otpadnih voda iz domaćinstava	x	x	x	Općina Jajce u partnerstvu sa Agencijom za vodno područje rijeke Save	Građani općine Jajce
61. Revizija Odluke o parking prostorima	Program 3: Poboljšanje kvaliteta zraka	x			Općina Jajce	Građani općine Jajce
62. Revizija Odluke o regulaciji saobraćaja u gradu	Program 3: Poboljšanje kvaliteta zraka	x			Općina Jajce	Građani općine Jajce

VI.1.2. Indikativni plan financiranja strateških projekata i mjera za naredne 3 godine

Sektor 1: Ekonomski razvoj

Veza sa strateškim ciljem/ ciljevima	Projekat / mjera	Indikatori	Ukupni orijent. izdaci	Financiranje iz općinskog budžeta/proračuna				Financiranje iz ostalih izvora							Nositelji implementacije	Veza sa budžetom (vrsta rashoda u općinskom budžetu)	Općinska služba odgovorna za implementaciju	
				god. I.	god. II.	god. III.	ukupno (I.+II.+III.)	Kredit	Entitet Kanton	Država	Javna pod.	Privat. izvori	IPA	Donatori				Ostalo
Strateški cilj 1	1. Usklađivanje i izrada regulacionih planova Plivska jezera, Jajce centar II, uža gradska jezgra i SRC Poljane	Usvojena 4 regulaciona plana	200.000		50.000	50.000	100.000									Općina Jajce	615100	SLUŽBA URBANIZMA/G RADITELJSTVA
Strateški cilj 1	2. Razvoj turističke infrastrukture i gradske infrastrukture važne za turizam (staze za šetnju, biciklističke staze, veslačke (Albano) staze, rasvjeta, turistički info centar, pješački mostovi na Vrbasu i Plivi, poboljšanje turističke i druge signalizacije, javni toaleti, uređenje kupališta i dr.)	Izgrađeno 2 km biciklističkih staza, postavljeno 300 m javne rasvjete na Plivskim jezerima, Postavljeno 10 javnih toaleta, izgrađeno 50% objekata veslačke (Albano) staze, izgrađen i funkcionalan, turistički info centar, izgrađen najmanje jedan pješački most na Plivi i jedan na Vrbasu, uređeno	2.000.000.00	150.000.00	150.000.00	150.000.00	450.000.00		150.000.00					100.000.00		OPĆINA JAJCE JU Agencija za kulturno-povijesnu baštinu i razvoj turističkih potencijala grada Jajce Federalno ministarstvo okoliša i turizma Kantonalno ministarstvo privrede	615100	SLUŽBA PRIVREDE, SLUŽBA URBANIZMA/G RADITELJSTVA Odjel za razvoj

		kupalište na Malom Plivskom jezeru																
Strateški cilj 1	3. Revitalizacija Starog grada i tvrđave	Osvjetljena tvrđava i spomenici na Starom gradu, uređen plato ispod Prve osnovne škole, otkrivena arheološka nalazišta u tvrđavi, funkcionalna zgrada financija i Barutana	800.000	30.000	35.000	35.000	100.000			100.000	100.000			100.000	100.000	OPĆINA JAJCE JU Agencija za kulturno-povijesnu baštinu i razvoj turističkih potencijala grada Jajce Federalno ministarstvo prostornog uređenja	615100	Služba za privredu
Strateški cilj 1	4. Razvoj sajamskih i turističkih manifestacija	Osmišljeni programi turističke ponude za zadržavanje gostiju do 3 dana	200.000	20.000	30.000	30.000	80.000							60.000		Općina Jajce JU Agencija za kulturno-povijesnu baštinu i razvoj turističkih potencijala grada Jajce JU Muzej drugog zasjedanja AVNOJ-a	614139	Služba za privredu
Strateški cilj 1	5. Priprema projektno tehničke i druge dokumentacije za implementaciju projekata javno-privatnog partnerstva (JPP)	Projektno tehnička dokumentacija za SRC Mračaj, Provedena procedura JPP za izgradnju gradske pijace u Jajcu, Projektno tehnička dokumentacija za starački dom u Jajcu sa rješenim imovinsko pravnim odnosima	200.000	20.000	30.000	50.000	100.000									Općina Jajce Privatni investitor	615100	Služba za privredu Služba urbanizma
Strateški cilj 1	6. Izrada turističkih	Izrađena turistička	50.000	10.000			10.000							40.000		Općina Jajce JU Agencija za	614139	Služba privrede

	proizvoda i njihova promocija u suradnji sa dijasporom	brošura prevedena na najmanje 5 svjetskih jezika, promocija turističke ponude Jajca na najmanje 3 sajma u regionu i Evropi														kulturno-povijesnu baštinu i razvoj turističkih potencijala grada Jajce JU Muzej drugog zasjedanja AVNOJ-a		
Strateški cilj 1	7. Stimulisanje privrede za širenje proizvodnje (nova radna mjesta)	Otvoreno najmanje 10 radnih mjesta godišnje kroz plasman poticajnih sredstava	400.000	50.000	50.000	50.000	150.000		100.000				50.000			Općina Jajce Biro za zapošljavanje Federalno ministarstvo za razvoj obrta i poduzetništva	614221	Služba privrede
Strateški cilj 1	8. Podrška prekvalifikacij i, dokvalifikacij i obrazovanju odraslih	Najmanje 10 nezaposlenih osoba nakon prekvalifikacij e pronašlo zaposlenje	250.000		20.000	20.000	40.000		100.000							Općina Jajce Biro za zapošljavanje	614221	Služba privrede
Strateški cilj 1	9. Ažuriranje i izrada novih regulacionih planova i rekonstrukcija poslovnih zona Prudi-Lučina, Bage, Vaganj , Begluk i nove zone Divičani	Usvojeni regulacioni planovi Otvorena najmanje dva proizvodna pogona u rekonstruisanim zonama	1.500.000	20.000	40.000	40.000	100.000		100.000			200.000	100.000			Općina Jajce Agencija za vodno područje rijeke Save Federalno ministarstvo razvoja poduzetništva obrta Kantonalno ministarstvo privrede	615100	Služba urbanizma
Strateški cilj 1	10. Podrška organizaciji, razvoju i umrežavanju udruženja, zadruga i poslovnih subjekata	Broj aktivnih članova udruženja porastao za 30%	50.000	10.000	10.000	10.000	30.000		15.000				5.000			Općina Jajce	614419	Služba privrede
Strateški cilj 1	11. Identifikacija i poboljšanje poljskih puteva	Dužina saniranih i evidentiranih poljskih puteva povećana za 50%	450.000		30.000	30.000	60.000		30.000			45.000	50.000			Općina Jajce Kantonalno ministarstvo za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo	614400	Služba privrede Služba urbanizma
Strateški cilj 1	12. Podrška razvoju	Novih 100 ha zasada	500.000	30.000	30.000	40.000	100.000		200.000			100.000	100.000			Općina Jajce Kantonalno	614400	Služba privrede

	voćarstva														ministarstvo za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo Federalno ministarstvo za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo		
Strateški cilj 1	13. Podrška razvoju stočarstva, posebno mliječarstva	500 visoko- mliječnih krava u narednih 5 godina	600.000	150.000	150.000	150.000	450.000		150.000						Općina Jajce Kantonarno ministarstvo za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo Federalno ministarstvo za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo	614400	Služba privrede
Strateški cilj 1	14. Podrška izgradnji pogona za doruđu poljoprivredni h proizvoda	Najmanje 5 novoupoređeni h u pogonima za preradu poljoprivredni h proizvoda	1.180.000		55.000	80.000	150.000		270.000			400.000		120.000	Općina Jajce Kantonarno ministarstvo za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo Federalno ministarstvo za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo Privatni investitor	614400	Služba privrede
UKUPNO EKON. RAZVOJ:			8.380.000	505.000	680.000	735.000	1.920.000		1215000			745000		725000			
Strateški cilj 2.	1. Izrada Strategije razvoja lokalnih cesta ulica na području općine Jajce	Izrađena Strategija u skladu sa zakonskim odredbama	30.000		15.000		15.000							15.000	Općina Jajce		Služba urbanizma
Strateški cilj 2.	2. Izgradnja rekonstrukcija lokalnih nekategorisani h puteva	Izgrađeno i rekonstruisan o 30 km lokalnih puteva	4.500.000	600.000	700.000	700.000	2.000.000		200.000	100.000				100.000	Općina Jajce Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH	615100	Služba stambeno- komunalnih poslova Služba urbanizma
Strateški cilj 2.	3. Uređenje ulice Hrvatinića skladu projektnim	Uređeno 50% HV aktivnosti iz projektne dokumentacij e	1.500.000		50.000	100.000	150.000		100.000					50.000	Općina Jajce	615100	Služba stambeno- komunalnih poslova Služba

	riješenjem																	urbanizma
Strateški cilj 2	4. Izgradnja vodovoda za snabdijevanje vodom naselja na desnoj obali Vrbasa i rekonstrukcija gradske vodovodne mreže	Povećan broj korisnika za 30%	7.700.000	200.000	400.000	400.000	1.000.000	4.000.000								Općina Jajce Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva	615100	Služba stambeno-komunalnih poslova Služba urbanizma PIT tim Odjel za razvoj
Strateški cilj 2	5. Izgradnja vodovoda Bešpelj i Barevo	Povećan broj korisnika za 10%	300.000	75.000	125.000		75.000	25.000								Općina Jajce	615100	Služba stambeno-komunalnih poslova Služba urbanizma
Strateški cilj 2.	6. Provođenje energetskog pregleda za objekte javnih ustanova (općina, obrazovne ustanove, zdravstvene, kulturne...)	Najmanje 70% javnih objekata ima urađen audit energetskog pregleda	100.000.00	20.000.00	20.000.00	20.000.00	60.000	20.000.00						20.000.00		Općina Jajce	615100	Služba privrede Tim za energetske efikasnost
Strateški cilj 2	7. Rekonstrukcija javnih objekata u skladu sa energetskim analizama	Smanjeni troškovi grijanja javnih objekata za 30%	500.000		100.000	150.000	250.000	100.000						150.000		Općina Jajce Federalno ministarstvo prostornog uređenja	615100	Služba urbanizma Služba privrede Tim za energetske efikasnost
Strateški cilj 2	8. Izgradnja gradskog groblja	Funkcionalno gradsko groblje	200.000		10.000	50.000	60.000	50.000						30.000		Općina Jajce	615100	Služba urbanizma
Strateški cilj 2	9. Deminiranje	Deminirano najmanje 10% površine do 2016	90.000	30.000	30.000	30.000	90.000									Općina Jajce		
Strateški cilj 2	10. Identifikacija i saniranje klizišta	Izvršena identifikacija klizišta do 2015 i sanirano najmanje 3 klizišta do 2018	150.000		50.000	50.000	150.000									Općina Jajce		

Strateški cilj 3	11. Izgradnja nove škole u prostoru starejše OŠ Berta Kučera	Nastava u osnovnim školama odvija se samo u jutarnjoj smjeni	1.500.000		20.000	30.000	50.000	1.000.000					200.000	OŠ Berta Kučera Općina Jajce Kantonalno ministarstvo obrazovanja Federalno ministarstvo obrazovanja		Služba urbanizma Odjel za razvoj
Strateški cilj 3	12. Obnova zgrade „starog“ vrtića i stavljanje kapaciteta u funkciju	Dodatnih 50% djece obuhvaćeno predškolskim vaspitanjem; organizovane i jaslice u produženi boravak	500.000	30.000	35.000	35.000	100.000	50.000					200.000	JU Dječji vrtić Bare Općina Jajce	615131	Služba urbanizma Odjel za razvoj
Strateški cilj 3.	13. Prioritetne rekonstrukcije školskih objekata u skladu sa energetskim nalazom	Smanjeni troškovi grijanja školskih objekata za 30%; Rekonstruisan krov na 3 osnovne škole i zgrade Gimnazije; Zamijenjena stolarija u tri osnovne škole,	500.000		30.000	40.000	70.000	200.000					200.000	Osnovne srednje škole Općina Jajce Kantonalno ministarstvo obrazovanja	614311	Služba društvenih djelatnosti Služba urbanizma Odjel za razvoj
Strateški cilj 3.	14. Izgradnja sale za izvođenje nastave tjelesnog vaspitanja OŠ „13. rujan“	Izgrađena sala i oko 600 učenika pohađa nastavu tjelesnog vaspitanja u sali	400.000	60.000	40.000	20.000	100.000	300.000						OŠ "13. rujan" Općina Jajce Kantonalno ministarstvo obrazovanja Federalno ministarstvo obrazovanja		Služba urbanizma
Strateški cilj 3.	15. Izgradnja sale za izvođenje nastave tjelesnog vaspitanja OŠ „Berta Kučera“ Vinac	Izgrađena sala i oko 300 učenika pohađa nastavu tjelesnog vaspitanja u sali	300.000	30.000	30.000		60.000	200.000					40.000	OŠ „Berta Kučera“ Općina Jajce Kantonalno ministarstvo obrazovanja Federalno ministarstvo obrazovanja	615100	Služba urbanizma
Strateški cilj 3.	16. Izgradnja sale za izvođenje nastave tjelesnog	Izgrađena sala i oko 200 učenika pohađa nastavu	200.000	30.000	30.000	30.000	90.000						110.000	OŠ „Berta Kučera“ Općina Jajce Kantonalno ministarstvo obrazovanja		Služba urbanizma

	vaspitanja „Berta Kučera“ u Krušici	OŠ tjelesnog vaspitanja u sali														Federalno ministarstvo obrazovanja Općina Jajce		
Strateški cilj 3.	17. Izgradnja sale za izvođenje nastave tjelesnog vaspitanja Opća gimnazija „Nikola Šop“	Izgrađena sala i oko 500 učenika pohađa nastavu tjelesnog vaspitanja u sali	150.000			20.000	20.000		100.000							Gimnazija Nikola Šop Kantonarno ministarstvo obrazovanja Federalno ministarstvo obrazovanja Općina Jajce	615100	Služba urbanizma
Strateški cilj 3.	18. Opremanje kabineta radionica za odvijanje stručne nastave u srednjim školama	Opremljena dva kabineta za odvijanje stručne nastave	30.000	5.000	5.000	5.000	15.000					10.000				Gimnazija Nikola Šop Srednja strukovna škola Općina Jajce	614171	Služba opće uprave
Strateški cilj 3.	19. Uspostavljanje koordinacionog tijela za uvezivanje aktivnosti zdravstvenih ustanova	Uspostavljeno koordinaciono tijelo i donesen plan djelovanja														JZU Dom zdravlja JZU Opća bolnica Jajce Općina Jajce		
Strateški cilj 3.	20. Obnova devastiranog dijela zgrade JU Dom zdravlja Jajce	Prošireni kapaciteti JZU Dom zdravlja	200.000	50.000	50.000		100.000		50.000					50.000		JZU Dom zdravlja Općina Jajce Ministarstvo zdravstva i socijalne politike SBK Zavod za javno zdravstvo SBK	614171	Služba opće uprave Služba urbanizma
Strateški cilj 3.	21. Unaprjeđenje razvijanje dijagnostičkih metoda i nabavka i obnova zastarjele medicinske opreme u zdravstvenim ustanovama na teritoriji	Nabavljena dijagnostička oprema	200.000	60.000	30.000	30.000								80.000		JZU Opća Bolnica Jajce JZU Dom zdravlja Općina Jajce Ministarstvo zdravstva i socijalne politike SBK Zavod za javno zdravstvo SBK,	614171	Služba opće uprave

	općine Jajce																	
Strateški cilj 3.	22. Program „Život u lokalnoj zajednici“ (uspostava sistema povratka osoba sa intelektualnim teškoćama sa područja općine Jajce iz zavoda u lokalnu zajednicu)	Zbrinuto 60% osoba sa intelektualnim teškoćama sa područja općine Jajce iz zavoda u lokalnu zajednicu	118.000				0							118.000		Centar za socijalni rad Općina Jajce		Služba opće uprave
Strateški cilj 3.	23. Jačanje kapaciteta prihvatnog centra za žrtve nasilja	Angažovana osoba za povremene potrebe prihvatnog centra, nabavljena potrebna oprema	10.000	5.000	5.000		10.000									Centar za socijalni rad Općina Jajce	614181	Služba opće uprave
Strateški cilj 3.	24. Formiranje dnevnog centra za djecu i odrasle sklone prosjačenju	Broj osoba koje prose na javnom prostoru smanjen za 50%	30.000		5.000	5.000	10.000							10.000		Centar za socijalni rad Općina Jajce	614181	Služba opće uprave
Strateški cilj 3.	25. Uspostava rada financiranje sportskog saveza na lokalnom nivou	Najmanje 20 sportskih klubova dobijaju pomoć saveza	20.000	5.000	5.000	5.000	15.000							5.000		Općina Jajce	614122	Služba opće uprave
Strateški cilj 3.	26. Podrška organizaciji 35. svjetskog mušičarskog prvenstva 2015. godine	Organizovano svjetsko prvenstvo u mušičarenju	40.000	20.000	20.000		40.000									Općina Jajce	614122	Služba opće uprave Kabinet Općinskog načelnika
Strateški cilj 3.	27. Stalno praćenje stanja i promocija spomeničke baštine	Povećan broj posjetitelja spomenicima za 30%	50.000	10.000	10.000	10.000	20.000									JU Agencija za kulturno-povijesnu i prirodnu baštinu i razvoj turističkih potencijala grada Jajca	614400	Služba privrede

																Općina Jajce		
Strateški cilj 3.	28. Proširenje knjižnog fonda Gradske biblioteke	Povećan broj korisnika Gradske biblioteke za 30%	30.000	5.000	5.000	5.000	15.000							15.000		Općina Jajce JU Dom kulture Općina Jajce	614400	Služba opće uprave
Strateški cilj 3.	29. Poboljšanje uvjeta rada, financijska strukturna podrška djelovanju nevladinog sektora (imenovanje službenika za rad sa NVO, osiguranje prostora za rad NVO, financiranje projekata u skladu sa strateškim ciljevima)	28. Povećan broj članova nevladinog sektora za 30%	120.000	30.000	30.000	30.000	90.000							30.000		Općina Jajce	614324	Služba opće uprave
Strateški cilj 3.	30. Uspostava strukture za praćenje implementacije strategije u Općini Jajce	Formirana jedinica za upravljanjem razvojem	30.000	10.000	10.000	10.000	30.000									Općina Jajce	614311	Služba privrede Općinski načelnik
Strateški cilj 3.	31. Projekat uređenja izviđačkog kampa	Najmanje 200 mladih godišnje posjeti kamp	10.000	5.000			5.000									Družina izviđača Gola planina Općina Jajce	614324	Služba opće uprave
Strateški cilj 3.	32. Formiranje ekološko-obrazovnog centra na Eko Ćusinama (PD Ćusine)	Najmanje 500 mladih godišnje koristi usluge centra na Eko Ćusinama (PD Ćusine)	20.000	5.000	5.000		10.000							10.000		PD Ćusine Jajce Općina Jajce	614324	Služba opće uprave
Strateški cilj 3.	33. Formiranje edukativnog centra za učenje stranih jezika (OC Jajce)	Najmanje 100 mladih ljudi dobilo certifikate o završenom kursu stranih jezika	5.000	4.000			4.000							1.000		OC Jajce Općina Jajce	614324	Služba opće uprave
Strateški cilj 3.	34. Uspostavljanje programa podrške	Jednokratna pomoć osigurana za sve roditelje	300.000		40.000	60.000	120.000							100.000		Općina Jajce	614324	Služba opće uprave

	roditeljima novorođene djece	novorođene djece (oko 200)																
Strateški cilj 3.	35. Izrada Baze podataka o dijaspori i određivanje kontakt osobe za suradnju i komunikaciju sa dijasporom	Uspostavljena elektronska baza podataka o dijaspori uz najmanje 50 unosova godišnje, Određena osoba koja se redovno bavi servisiranjem baze i komunikacijom sa dijasporom, 3 biltena namijenjenih dijaspori na godišnjem nivou, Dokument o pristupu pravima dijaspore na internet prezentaciji općine	5.000	5.000			5.000									Općina Jajce, Udruženje građana u dijaspori	614324	Kabinet Općinskog načelnika Služba opće uprave
Strateški cilj 3.	36. Mladi za mlade – projekti razmjene i studijskih posjeta mladih Jajca i udruženja iz dijaspore, koja okupljaju mlade	1 grupa od 5 mladih iz Jajca boravila u posjeti dijaspori godišnje, 1 grupa od 5 mladih iz dijaspore boravila u Jajcu u toku godine	20.000													Općina Jajce, Javne obrazovne ustanove,	614324	Služba opće uprave, Služba privrede
				5.000	5.000		10.000							10.000				
UKUPNO DRUŠT. RAZVOJ:			19.828.000	1.309.000	1.895.000	1.835.000	4.774.000	4.000	2.395.000	100.000		10000		1.519.000	10.000			
Izgrađena komunalna infrastruktura, unaprijeđeno upravljanje	1. Jačanje tehničkih kapaciteta JKP „Čistoća zelenilo“ (vozilo, posude, radijostvo)	Obuhvaćeno novih 15% korisnika usluga prikupljanja i odlaganja komunalnog otpada,	500.000.00		75.000.00	75.000.00	150.000.00									Općina Jajce	615100	Služba stambeno- komunalnih poslova

e prostor m i zaštita okoliša uz održivo upravljanje	povećanog broja korisnika usluge prikupljanja, odvoza odlaganja komunalnog otpada																	
	2 Jačanje inspekcij nadzora oblasti zaštite životne sredine (javni toaleti, uređenje kupališta i dr.)	Povećan broj inspekcij upregleda izrečenih sankcija	40.000.00		40.000.00		40.000.00									Općina Jajce	615100	Služba stambeno- komunalnih poslova
	3 Građenje pretovarne stanice	Izgrađeno 60% pretovarne stanice u Jajcu	1.300.000.00		125.000.00	125.000.00	250.000.00									Općina Jajce Fond za zaštitu okoliša	615100	Služba stambeno- komunalnih poslova
	4 Izgradnja lokacije za građevinski otpad	Izgrađeno odlagalište za građevinski otpad	25.000.00	8.500.00	8.500.00	8.000.00	25.000.00									Općina Jajce	615100	Služba stambeno- komunalnih poslova
	5 Organiziranje prikupljanja ambalažnog otpada	Otpremnice i drugi dokumenti o predaji otpada	20.000.00		20.000.00		20.000.00									Općina Jajce Fond za zaštitu okoliša	615100	Služba stambeno- komunalnih poslova
	6 Sanacija deponije Kruščica	Smanjen broj požara za 50%, odvedene oborinske vode izvan tijela deponije, postavljena zaštitna ograda	1.500.000.00	100.000.00	100.000.00	100.000.00	300.000.00									Općina Jajce Federalno ministarstvo okoliša i turizma	615100	Služba stambeno- komunalnih poslova
Izgrađena komunaln a i putna infrastruk tura, unaprijeđ eno upravljanje	7 Organizovanje kontinuirane kampanje za podizanje svijesti stanovnika o otpadu	Smanjen broj novonastalih ilegalnih deponija za 20 %	10.000.00	10.000.00			10.000.00									Općina Jajce	615100	Služba stambeno- komunalnih poslova
e prostor m i	8 Izgradnja glavnog kanalizacionog	Izgrađeno 40% projektovanih	5.000.000.00		200.000.00	200.000.00	600.000.00									Općina Jajce	615100	Služba stambeno- komunalnih

zaštita okoliša uz održivo upravljanje	kolektora Plivska jezera - grad – Prudi sa prečišćivačima	kapaciteta															poslova	
	9 Izgradnja pet kanalizacionih sistema sa prečišćivačima za naselja na desnoj obali Vrbasa	Izgrađeno 50% projektovanih kapaciteta	8.000.000,00	400.000,00	400.000,00	400.000,00	1.200.000,00									Općina Jajce Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva	615100	Služba stambeno- komunalnih poslova, PIT - tim
	10 Čišćenje obala vodotokova na prostoru općine Jajce	Prikupljeno 5 tona plutajućeg otpada i isječeno 20 m³ šiblja i drugoga rastinja.	25.000,00	6.250,00	6.250,00		12.500,00									Općina Jajce Agencija za vodno područje rijeka Save	615100	Služba stambeno- komunalnih poslova
	11 Revizija Odluke parking prostorima	Donesena nova Odluka o parking prostorima izgrađeno jedno parkiralište.	50.000,00	50.000			50.000,00									Općina Jajce	615100	Služba stambeno- komunalnih poslova
	12 Revizija Odluke regulaciji saobraćaja gradu	Donesena nova Odluka o zabranama saobraćaja u nekim ugradskim ulicama.	10.000,00	10.000			10.000,00										Općina Jajce	615100
UKUPNO OKOLIŠ:			16.480.000,00	584.750,00	974.750,00	908.000,00	2.667.500,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00			
UKUPNO			44.688.000,00	2.398.750,00	3.549.750,00	3.478.000,00	9.361.500,00	4.000,00	3.610,00	100,00	755.000,00	2.244,00	10,00					

VI.2. Plan razvoja organizacijskih kapaciteta i ljudskih potencijala

Strategija razvoja općine od procesa izrade (planiranja) do sprovođenja je veliki izazov za jedinicu lokalne samouprave. Step en i kvalitet realizacije Strategije, kao zbir svih pojedinačno realiziranih projekata i mjera, jasno će pokazati koliko je jedinica lokalne samouprave blizu ili daleko od ostvarenja definiranih strateških ciljeva i vizije Općine. MiPRO predviđa da u implementaciju razvojnih planova budu uključene organizacije iz javnog, poslovnog i nevladinog sektora, institucije višeg nivoa vlasti i građani. Ipak, općinska uprava ima najveću obavezu, jer nosi odgovornost za implementaciju ukupne Strategije, a za to je potrebno imati odgovarajuću organizacionu strukturu i kvalitetne kadrove.

Za uspješnu realizaciju razvojnih planova potrebno je prilagoditi postojeće ili uspostaviti nove organizacione strukture i obezbijediti odgovarajuće ljudske kapacitete. Ključni operativni kapacitet za upravljanje razvojem (Jedinica za upravljanje razvojem) mora biti jasno definiran u prvoj polovini 2014. godine. Do momenta uspostavljanja Jedinice za upravljanje razvojem, Služba za privredu će koordinirati rad nositelja implementacije koji su navedeni u poglavlju VI 1.1. *Orijentacioni pregled prioriternih projekata i mjera za period od 3 godine*. Zadatak tog kapaciteta je svakodnevno staranje o realizaciji Strategije kao cjeline i svakog projekta pojedinačno, koordinacija svih aktivnosti i aktera od promocije, pripreme i lansiranja projekata, izvođenja, praćenja, vrednovanja, izvještavanja do iniciranja ažuriranja strategije.

Ključni akteri u implementaciji Strategije razvoja su:

- Općinsko vijeće,
- Kabinet općinskog načelnika,
- Jedinica za upravljanje razvojem,
- Služba za prostorno uređenje/urbanizma, građenja, imovinsko-pravnih i geodetsko-katastarskih poslova,
- Služba privrede/gospodarstva,
- Služba za financije/financije,
- Služba za opću upravu i društvene djelatnosti,
- Služba civilne zaštite,
- Služba stambeno-komunalnih poslova, obnove, raseljenih osoba i izbjeglica,
- Općinske institucije i organizacije (zdravstvene ustanove, institucije za kulturu, škole, javne ustanove i javna preduzeća čiji je osnivač Općina Jajce),
- Specijalizovane obrazovne, istraživačke i konsultantske organizacije,
- Lokalne nevladine i sportske organizacije i udruženja,
- Resorna ministarstva i agencije,
- Partnerska grupa.

Svako od njih treba da ima precizno definirane uloge u implementaciji, obezbjeđenju finansijskih sredstava, te u praćenju i vrednovanju.

Koraci u uspostavljanju organizacionih i ljudskih kapaciteta za efikasno i efektivno upravljanje implementacijom Strategije su:

- Analiza ključnih organizacionih i ljudskih kapaciteta potrebnih za uspješnu realizaciju općinske razvojne strategije, uključujući:

- a) pregled minimalnih funkcija upravljanja lokalnim razvojem i
- b) pregled procesa, aktera i uloga u planiranju, sprovođenju, praćenju i vrednovanju lokalnih razvojnih strategija;
- analiza postojećeg stanja i organizacionih pretpostavki za implementaciju Strategije (na bazi postojećih funkcija (organigrama) i kapaciteta općinske uprave, kapaciteta svakog organizacionog dijela, kapaciteta pojedinih radnih mjesta i zaposlenih, sa posebnim naglaskom na broj i kapacitete zaposlenih relevantnih za upravljanje projektima i sveobuhvatnu koordinaciju i praćenje implementacije Strategije, vrednovanje i ažuriranje strategije. Analiza treba uključiti i one kapacitete, organizacije i institucije na području općine koje mogu biti značajni akteri implementacije strategije (razvojne agencije, NVO i drugi);
- poređenjem potrebnih sa trenutno raspoloživim organizacionim i ljudskim kapacitetima za implementaciju strategije, definiraju se ključni nedostaci i prioritetni koraci, neophodni u organizacionom smislu (uobličavanje i pozicioniranje Jedinice za upravljanje razvojem, koordinacija i interakcija sa svim relevantnim akterima upravljanja razvojem/strategijom) i u smislu razvoja ljudskih resursa, za stvaranje pretpostavki kvalitetnog upravljanja projektima /programima iz strategije i strategijom kao cjelinom.
- Odlučivanje o upravljanju razvojem/strategijom, uključujući:
 - a) plan unaprjeđenja funkcije upravljanja lokalnim razvojem, definira se na osnovu rezultata navedenih analiza;
 - b) odabrati modalitet organizovanja kapaciteta za implementaciju Strategije, gdje je jedno od mogućih rješenja Jedinica za upravljanje razvojem (pozicionirana kao odsjek u kabinetu; odsjek unutar službe; posebna služba);
 - c) pripremiti i usvojiti izmjene i dopune pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u općinskoj administrativnoj službi prema odabranom modalitetu organizovanja kapaciteta za implementaciju strategije, uključujući Definiranje međusobnih odnosa svih aktera unutar lokalne uprave.
- Faza izbora kadrova i obučavanja:
 - a) kadrovsko popunjavanje jedinice adekvatnim profilom i brojem izvršilaca uz Definiranje ostalih aktera koji direktno ili indirektno učestvuju u procesu lokalnog razvoja;
 - b) sprovođenje odgovarajućih obuka za kadrove koji će biti akteri procesa upravljanja razvojem na definirani način.
- Sprovođenje strategije:
 - a) zaduženi kadrovi za sprovođenje strategije i upravljanje razvojem se angažuju na realizaciji, u skladu sa usaglašenom podjelom zadataka i odgovornosti;
 - b) kadrovi vrše praćenje realizacije, analizu rezultata i ažuriranje planova.

Osnovne uloge i odgovornosti u procesu implementacije i koordinacije strategije	
Uloga	Nadležnost
Definiranje odgovornosti u pogledu koordinacije implementacije strategije razvoja	Načelnik Općinsko vijeće
Definiranje nadležnosti pojedinačnih odjeljenja/službi za pripremu projektnih prijedloga i implementaciju projekata iz akcionog plana	Načelnik Pomoćnici , rukovodioci službi JURA
Razrada projektnih prijedloga i osiguravanje izvora financiranja	JURA, Nadležne službe
Provođenje procedura javnih nabavki	JURA Komisija za javne nabavke Nadležna služba
Praćenje implementacije strategije i redovno izvještavanje	Načelnik JURA Nadležna općinska služba
Uspostavljanje i redovno ažuriranje baze podataka relevantnih za razvoj	JURA
Razrada i usvajanje operativnih i financijskih planova za naredne godine implementacije strategije (godišnje i indikativno trogodišnje);	JURA Nadležne službe
Ažuriranje i revizija sektorskih planova i strategije	JURA ORT Načelnik Općinsko vijeće
Definiranje ključnih potreba za izgradnjom kapaciteta izvršilaca uključenih u implementaciju strategije (Priprema plana i sistemska izgradnja kapaciteta za djelotvornu implementaciju strategije razvoja)	Načelnik JURA Resorne službe Stručni saradnik za ljudske resurse
Sveukupna komunikacija u pogledu implementacije strategije razvoja sa akterima van općinske uprave (građani, mediji, poslovni sektor, nevladin sektor, potencijalni financijeri, viši nivoi vlasti, itd.)	Načelnik JURA Viši stručni saradnik za informisanje
Kontinuirana izgradnja ljudskih kapaciteta potrebnih u općinskoj administraciji	Načelnik JURA Resorne službe

VI.3. Praćenje, vrednovanje i ažuriranje Strategije razvoja

Praćenje i vrednovanje (monitoring i evaluacija) ostvarivanja Strategije omogućavaju mjerenje stepena ostvarenja postavljenih ciljeva, dajući, također, mogućnost za preduzimanje pravovremenih mjera u cilju eventualnih korekcija, te ocjenjivanje sveukupne uspješnosti realizacije Strategije.

Praćenje podrazumijeva sistem prikupljanja i obrade podataka u svrhu upoređivanja postignutih rezultata sa planiranim. Praćenje se dakle vrši na osnovu definiranih projektnih i programskih indikatora i plana implementacije. Uspostavljeni mehanizmi za praćenje realizacije strategije razvoja će praćenjem definiranih indikatora kontrolirati ostvarenje ciljeva, tako što će prikupljati i analizirati podatke potrebne za njihovo dokazivanje. Praćenje treba biti usklađeno sa ciklusom pripreme polugodišnjih i godišnjih izvještaja od strane odgovarajući statističkih i drugih institucija (statistički zavodi, APIF/AFIP, itd.), dok se direktni podaci o realizaciji programa/projekata prikupljaju i analiziraju krajem godine. Nalaze praćenja razmatra načelnik općine sa resornim rukovodiocima, te Partnerska grupa za razvoj, koja daje sugestije za preduzimanje eventualnih mjera načelniku i njegovim saradnicima.

Vrednovanje je zasnovano na nalazima praćenja i daje sveukupnu ocjenu ostvarenja postavljenih ciljeva. Podloge za vrednovanje priprema Jedinica za upravljanje razvojem ili druga zadužena organizaciona jedinica (do uspostave JURE Strategiju će pratiti Služba za privredu), na osnovu nalaza godišnjeg praćenja. Drugu osnovu predstavljaju indikatori koji su definirani u toku procesa planiranja. Nalaze i preporuke vrednovanja razmatraju načelnik sa resornim rukovodiocima, Partnerska grupa za razvoj i Općinsko vijeće.

Važno je da se od početka posao na prikupljanju, obradi i analizi podataka ne tretira kao jednokratni, već da se sistemski zasnje. To znači da se postavi tako da se:

- kreiraju odgovarajuće baze sekundarnih podataka, koje će se relativno lako godišnje ažurirati;
- redovno godišnje izvode odgovarajuća direktna ispitivanja grupa aktera/korisnika usluga, prema standardiziranoj metodologiji i instrumentima, kako bi se mogle pratiti promjene i napredak;
- koristi za praćenje (godišnje) i vrednovanje (nakon 3 godine) ostvarivanja strategije i razvojnih planova.

Preporučljivo je formiranje sljedećih baza sekundarnih podataka:

- baza demografskih podataka;
- baza podataka o tržištu rada;
- baza podataka za socijalne javne usluge;
- baza podataka za infrastrukturu i komunalne javne usluge;
- baza podataka lokalne privrede;
- baza podataka o stanju životne sredine.

Neophodno je obezbijediti da su svi podaci razvrstani prema polu, gdje god je to primjenljivo, kako bi se osiguralo praćenje i vrednovanje uticaja Strategije na oba pola.

Prema MiPRO metodologiji aktivnosti praćenja, vrednovanja i ažuriranja pojedinih dijelova Strategije se vrše u određenim vremenskim periodima, datim u narednoj tabeli.

Aktivnost praćenja i vrednovanja	Vremenski okvir
Praćenje realizacije programa (projekata, mjera)	Godišnje
Kontrolno vrednovanje	Nakon 3 godine za sektorske planove, a nakon 5 godina za Strategiju
Ažuriranje sektorskih planova	Djelimično nakon 3 godine, a kompletno nakon 5 godina
Ažuriranje strategije	Djelimično nakon 5 godina, a kompletno nakon 10 godina
Finalno vrednovanje	Nakon 5 godina za sektorske planove, a nakon 10 godina za Strategiju

Strategija je fleksibilan instrument koji treba redovno ažurirati radi prilagođavanja promjenama u okruženju. Preispitivanje i ažuriranje komponenti Strategije izvodi se selektivno, tako da se obično vizija razvoja i strateški ciljevi ne mijenjaju tokom odabranog strateškog perioda, sektorski planovi se preispituju i po potrebi revidiraju, kao i ostale komponente.

U sljedećoj tabeli data je okvirni podsjetnik sa kalendarom za godišnje ažuriranje strategije razvoja:

Komponenta	Opis i podloge za godišnje ažuriranje	Kada se ažurira	Napomena
Socio-ekonomska analiza <i>(radi se u bitno skraćenoj verziji)</i>	✓ Pratimo i publikujemo odabrane ekonomske i socijalne indikatore i važne trendove (demografski, tržište rada, ekonomski pokazatelji po granama i vrstama poslovnih subjekata, stanje poljoprivrede...). ✓ Stanje poslovnog okruženja možemo pratiti putem standardizovanog anketiranja ili fokus grupe.	Početak u aprilu (kada su obrađeni svi podaci za prethodnu godinu), završetak (publikovanje) u junu	Za ovaj posao vrlo je važno razraditi proceduru i usaglasiti razmjenu podataka sa izvorima podataka (Zavod za zapošljavanje, Fond PIO, Poreska uprava...)
Revizija sektorskih ciljeva	✓ Vrednujemo u kojoj su mjeri ostvareni i da li su još validni. Ako ostvarenja nisu blizu očekivanih, analiziramo uzroke i, po potrebi, interveniramo u aktivnostima (projektima) i/ili u samim ciljevima. ✓ Reviziju izvodimo na osnovu praćenja realizacije programa i projekata, s jedne strane, i uočenih bitnih promjena u okolnostima.	juni-juli	Dobro je da se za reviziju operativnih ciljeva i projekata iskoristi potencijal Partnerske grupe za razvoj
Revizija projekata	Vršimo na osnovu: ✓ Iskustva stečenog kroz realizaciju projekata ✓ Rezultata i preporuka realiziranih projekata ✓ Uočenih promjena i novih potreba ✓ Revidiranih operativnih ciljeva.	avgust-septembar	
Godišnji operativni plan implementacije, sa projektnim formularima	✓ Utvrđujemo prioritete za narednu godinu ✓ Revidiramo/kompletiramo projektne formulare / projektne zadatke za prioritetne projekte ✓ Pravimo i usaglašavamo finansijski plan ✓ Kompletiramo plan implementacije.	septembar-oktobar	Ažuriran plan od druge polovine oktobra ide na javnu raspravu, zajedno sa budžetom.
Praćenje vrednovanje realizovanih i tekućih projekata	Izvodimo na osnovu: ✓ Plana implementacije ✓ Razrađenih projektnih formulara / projektnih zadataka (očekivanih rezultata) ✓ Izvještaja o realizaciji projekata (projektne dokumentacije) ✓ Pokazatelja o ostvarenim efektima (npr. podaci o uvozu i izvozu, podaci Zavoda za zapošljavanje...)	Pratimo prema dinamici realizacije projekata i izvještavanja. Vrednujemo (dajemo ocjenu ostvarenja i analiziramo razloge) u prvoj polovini marta.	O rezultatima praćenja i vrednovanja izvještavamo Partnersku grupu za razvoj, načelnika i općinsko vijeće, u sklopu godišnjeg izvještaja o radu.

Prilozi:

Prilog 1: Matrica razvoja

Dugoročna vizija razvoja		
Jajce – kraljevski grad – mjesto gdje se bogato kulturno-historijsko naslijeđe i bogatstvo prirode, znalački pretaču u jedinstvene turističke doživljaje i gdje je snažan razvoj industrije usklađen sa zaštitom prirodne i životne sredine. Uz dinamičan ekonomski razvoj, Jajce će biti grad zdravih vrijednosti koji svojim građanima pruža dobre uvjete života i rada i privlači ljude da u njemu ostanu i u njega dolaze.		
Strateški ciljevi	Sektorski ciljevi	Programi i projekti
SC 1: Osažen ekonomski razvoj kroz izgradnju kvalitetne turističke ponude, stvaranje uvjeta za dalji razvoj industrije u skladu sa EU standardima i osnaživanje ruralnih dijelova općine SC 2: Izgrađena komunalna i putna infrastruktura, unaprijeđeno upravljanje prostorom i zaštita okoliša uz racionalno korištenje energije SC 3: Poboljšanje kvaliteta društvenih usluga i poboljšani uvjeti za kulturni i sportski život građana	<u>Ciljevi lokalnog ekonomskog razvoja</u> OC 1.1. Povećanje ulaganja i prihoda u turizmu, uz uključivanje u ponudu važnih domaćih i međunarodnih turističkih operatera, do 2018. godine OC 1.2. Osigurati uvjete za nastavak rasta industrije, uz poštivanje standarda zaštite okoliša do 2018. godine OC 1.3. Osigurati sistematičnu podršku za organizovaniju i profitabilniju poljoprivrednu proizvodnju do 2018. godine	Program 1: Razvoj turističke infrastrukture 1. Usklađivanje i izrada regulacionih planova Plivska jezera, Jajce centar II, uža gradska jezgra i SRC Poljane 2. Razvoj turističke infrastrukture i gradske infrastrukture važne za turizam (staze za šetnju, biciklističke staze, veslačke (Albano) staze, rasvjeta, turistički info centar, pješački mostovi na Vrbasu i Plivi, poboljšanje turističke i druge signalizacije, javni toaleti, uređenje kupališta i dr.) 3. Revitalizacija Starog grada i tvrđave Program 2: Razvoj turističkih proizvoda 1. Promocija turističkih destinacija i stvaranje turističkog brenda 2. Razvoj sajamskih i turističkih manifestacija 3. Razvoj sportsko-rekreativnog turizma (SC Mračaj i dr.) 4. Izgradnja i poticanje ponude seoskog i etno turizma 5. Izrada turističkih proizvoda i njihova promocija u suradnji sa dijasporom Program 3: Podrška domaćoj privredi 1. Podrška industriji u implementaciji projekata zaštite okoliša (podrška certificiranju, ispunjavanju EU standarda...) 2. Stimulisanje privrede za širenje proizvodnje (nova radna mjesta) 3. Podrška prekvalifikaciji, dokvalifikaciji i obrazovanju odraslih 4. Izgradnja dijaloga sa privredom i dijasporom 5. Podsticanje mladih nezaposlenih na osnivanje MSP kroz mentorstvo sa dijasporom i u suradnji sa Zavodom za zapošljavanje

		Program 4: Privlačenje novih investicija 1. Mapiranje raspoloživog zemljišta i izrada studija izvodljivosti za nove poslovne zone 2. Ažuriranje i izrada novih regulacionih planova i rekonstrukcija poslovnih zona Prudi-Lučina, Bage, Vaganj, Begluk i nove zone Divičani 3. Privlačenje industrijskih investicija 4. Privlačenje investicija u turizam 5. Priprema projektno tehničke i druge dokumentacije za implementaciju projekata Javno-privatnog partnerstva (JPP) Program 5: Razvoj infrastrukture i institucija za podršku poljoprivredi 1. Realizacija programa gospodarenja poljoprivrednim zemljištem 2. Podrška organizaciji, razvoju i umrežavanju udruženja, zadruga i poslovnih subjekata 3. Uspostavljanje Javne savjetodavne službe za poljoprivredu 4. Uređenje stočne i zelene tržnice 5. Identifikacija i poboljšanje poljskih puteva Program 6: Direktna podrška poljoprivrednim aktivnostima 1. Podrška formiranju i razvoju rentabilnih farmi 2. Podrška razvoju voćarstva 3. Podrška razvoju stočarstva, posebno mljekarstva 4. Podrška izgradnji pogona za doradu poljoprivrednih proizvoda (pokretanje kapaciteta Eko Plive, izgradnja hladnjača, sušionica, pogona za proizvodnju sira....)
	<u>Ciljevi društvenog razvoja</u> OC 2.1. Poboljšana prometna i komunalna infrastruktura i poboljšan kvalitet pružanja usluga javne uprave do 2018. godine OC 2.2. Uspostavljeni adekvatni prostorni i infrastrukturni kapaciteti srednjih i osnovnih škola i usklađen	Program 1: Unaprjeđenje prometne infrastrukture 1. Izrada Strategije razvoja lokalnih cesta i ulica na području općine Jajce 2. Izgradnja i rekonstrukcija lokalnih i nekategorisanih puteva 3. Uređenje ulice HV Hrvatinića u skladu sa projektnim rješenjem Program 2: Unaprjeđenje komunalne infrastrukture 1. Izgradnja vodovoda za snabdijevanje vodom naselja na desnoj obali Vrbasa i rekonstrukcija gradske vodovodne mreže 2. Izgradnja vodovoda Bešpelj i Barevo 3. Provođenje energetskog pregleda za objekte javnih ustanova (općina, obrazovne ustanove, zdravstvene, kulturne...) 4. Rekonstrukcija javnih objekata u skladu sa energetskim analizama 5. Program uklanjanja devastiranih i srušenih objekata iz uže gradske jezgre

	sistem školovanja i neformalnog obrazovanja sa potrebama tržišta rada do 2018. godine OC 2.3. Ojačani i prošireni kapaciteti institucija zdravstvene i socijalne zaštite do 2018. godine OC 2.4. Unaprijeđena suradnja javnog, nevladinog i privatnog sektora i poboljšana uključenost mladih u društveni život lokalne zajednice do 2017. godine 6. Izgradnja gradskog groblja 7. Deminiranje 8. Identifikacija i saniranje klizišta Program 3: Unaprjeđenje kvaliteta obrazovanja i obrazovne infrastrukture 1. Izgradnja nove školske zgrade na prostoru stare OŠ Berta Kučera 2. Obnova zgrade „starog“ vrtića i stavljanje kapaciteta u funkciju Program 4: Rekonstrukcija školskih objekata kroz projekte energetske efikasnosti 1. Energetski pregled objekata (matične i područne škole) 2. Prioritetne rekonstrukcije u skladu sa energetske nalazom (krovovi, stolarija, sanitarni čvorovi) Program 5: Program izgradnje sportskih objekata, igrališta i dvorišta uz školske objekte 1. Izgradnja sale za izvođenje nastave tjelesnog vaspitanja OŠ „13. rujan“ 2. Izgradnja sale za izvođenje nastave tjelesnog vaspitanja OŠ „Berta Kučera“ Vinac 3. Izgradnja sale za izvođenje nastave tjelesnog vaspitanja OŠ „Berta Kučera“ Kruščica 4. Izgradnja sale za izvođenje nastave tjelesnog vaspitanja Opća gimnazija „Nikola Šop“ 5. Uređenje igrališta i pristupnih puteva kraj OŠ Berta Kučera Jajce 6. Uređenje prilaza i dvorišta kod područnih škola Peratovci, Carevo Polje i Skela Program 6: Usklađivanje obrazovnih profila sa potrebama tržišta rada 1. Opremanje kabineta i radionica za odvijanje stručne nastave u srednjim školama 2. Podrška organizaciji praktične nastave 3. Podrška programima prekvalifikacije i dokvalifikacije 4. Uključivanje dijaspe u programe obrazovanja usklađenog sa potrebama tržišta rada Program 7: Unaprjeđenje zdravstvene zaštite 1. Uspostavljanje koordinacionog tijela za uvezivanje aktivnosti zdravstvenih ustanova 2. Obnova devastiranog dijela zgrade JU Dom zdravlja Jajce 3. Kadrovsko unaprjeđenje zdravstvenih ustanova
--	--

		4. Unaprjeđenje i razvijanje dijagnostičkih metoda i nabavka i obnova zastarjele medicinske opreme 5. Institucionalno rješavanje problema funkcionisanja JZU Opća bolnica Jajce 6. Uspostavljanje suradnje sa udruženjima u dijaspori koja okupljaju ljekare Program 8: Unaprjeđenje socijalne zaštite 1. Izgradnja i uspostavljanje doma za starija i nemoćna lica na lokaciji „Stara bolnica“ Jajce 2. Program „Život u lokalnoj zajednici“ (uspostava sistema povratka osoba sa intelektualnim teškoćama sa područja općine Jajce iz zavoda u lokalnu zajednicu) 3. Jačanje kapaciteta prihvatnog centra za žrtve nasilja 4. Jačanje kapaciteta centra za mentalno zdravlje 5. Formiranje dnevnog centra za djecu i odrasle sklone prosjačenju Program 9: Unaprjeđenje sportskog života 1. Uspostava rada i financiranje sportskog saveza na lokalnom nivou 2. Poboljšanje infrastrukture za sportove na vodi 3. Podrška organizaciji 35. svjetskog mušičarskog prvenstva 2015. godine 4. Podizanje svijesti o važnosti bavljenja sportom mladih osoba 5. Izgradnja igrališta u MZ Kuprašani i MZ Kruščica (Lug) Program 10: Unaprjeđenje kulturnog života 1. Sanacija zgrade JU Doma kulture 2. Sanacija Kino dvorane 3. Stalno praćenje stanja i promocija spomeničke baštine 4. Uređenje platoa ispod zgrade Prve osnovne škole „Trg mladosti“ 5. Podrška kulturno zabavnim manifestacijama 6. Proširenje knjižnog fonda Gradske biblioteke 7. Obnova doma HKD „Napredak“ Program 11: Podrška razvoju nevladinog sektora i javne uprave 1. Formiranje koordinacionog tijela za unaprjeđenje odnosa NVO, mjesnih zajednica i javne uprave 2. Poboljšanje uvjeta rada, financijska i strukturna podrška djelovanju nevladinog sektora (imenovanje službenika za rad sa NVO, osiguranje prostora za rad NVO, financiranje projekata u skladu sa strateškim ciljevima) 3. Podizanje svijesti o uključivanju građana u kreiranje i realizaciju politika lokalne
--	--	--

		uprave i poticanje volonterskog angažovanja građana 4. Izgradnja elektronskih baza podataka o općinskim evidencijama i uspostava elektronskog sistema kancelarijskog poslovanja 5. Uspostava strukture za praćenje implementacije strategije u Općini Jajce Program 12: Podrška uključivanju mladih u društvene tokove 1. Projekat uređenja izviđačkog kampa 2. Formiranje ekološko-obrazovnog centra na Ćusinama (PD Ćusine) 3. Formiranje edukativnog centra za učenje stranih jezika (OC Jajce) 4. Uspostavljanje programa podrške roditeljima novorođene djece Program 13: Migracije i dijaspora 1. Izrada Baze podataka o dijaspori i određivanje kontakt osobe za suradnju i komunikaciju sa dijasporom 2. Mladi za mlade – projekti razmjene i studijskih posjeta mladih Jajca i udruženja iz dijaspore, koja okupljaju mlade
	<u>Ciljevi unaprjeđenja okoliša</u> OC 3.1. Kvalitetnim sistemom prikupljanja i deponiranja komunalnog otpada obuhvatiti 70% domaćinstava na cijelom području općine Jajce OC 3.2. Na kvalitetan način riješiti tretman 50% otpadnih voda na području cijele općine OC 3.3. Smanjiti emisiju dimnih plinova koji nastaju u sezoni grijanja, kao i emisiju plinova iz motornih vozila za 30% do 2018. godine	Program 1: Unaprjeđenje sistema upravljanja otpadom 1. Jačanje tehničkih kapaciteta JKP „Čistoća i zelenilo“ (vozilo, posude, ljudstvo) radi povećanog broja korisnika usluge prikupljanja, odvoza i odlaganja komunalnog otpada 2. Jačanje inspeksijskog nadzora u oblasti zaštite životne sredine (javni toaleti, uređenje kupališta i dr.) 3. Građenje pretovarne stanice 4. Iznažanje i izgradnja lokacije za građevinski otpad 5. Organiziranje prikupljanja ambalažnog otpada 6. Sanacija deponije Kruščica 7. Organizovanje kontinuirane kampanje za podizanje svijesti stanovnika o otpadu Program 2: Tretman otpadnih voda iz domaćinstava 1. Izgradnja glavnog kanalizacionog kolektora Plivska jezera – grad – Prudi sa prečišćačima 2. Izgradnja kanalizacionih sistema sa prečišćačima za naselja na desnoj obali Vrbasa 3. Čišćenje obala vodotokova na prostoru općine Jajce Program 3: Poboljšanje kvaliteta zraka 1. Izgradnja gradske toplane 2. Revizija Odluke o parking prostorima

		3. Revizija Odluke o regulaciji saobraćaja u gradu
--	--	--

Prilog 2: Financijske projekcije

Obrazac za prognozu mogućnosti financiranje prioriteta lokalne razvojne strategije iz internih i eksternih izvora

Izvori financiranja lokalne razvojne strategije	Okvirna procjena po godinama					UKUPNO (u KM)
	2014	2015	2016	2017	2018	
Budžet jedinice lokalne samouprave (u KM) ³	2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.300.000	2.500.000	10.800.000
Eksterni izvori (<i>kredit⁴, entiteti, kantoni, država, javna preduzeća i privatni izvori</i>) (u KM) ⁵	1.000.000	1.000.000	1.500.000	500.000	1.000.000	5.000.000
Eksterni izvori (<i>IPA, donatori i ostalo</i>) (u KM)			200.000	300.000	500.000	1.000.000
UKUPNO (u KM)	3.000.000	3.000.000	3.700.000	3.100.000	4.000.000	16.800.000

Informacije o očekivanim otplatama po kreditima, stanju obaveza i kreditnoj zaduženost JLS

	2014	2015	2016	2017	2018	UKUPNO (u KM)
Predviđene otplate po ranije ugovorenim kreditima (<i>ukoliko postoje</i>)	219.451	55.560	-	-	-	275.011

Stanje akumuliranih obaveza JLS (<i>npr. na dan 30.06.13</i>) (u KM)	n/p
Stanje kreditne zaduženosti JLS (<i>npr. na dan 30.06.13</i>) (u KM)	409.906

³ Pri prognoze budžetskih sredstava JLS uzeti u obzir eventualni uticaj rezultata popisa stanovništva na učešće JLS u raspodjeli prihoda iz indirektnih poreza.

⁴ Pri prognoze budućih kredita potrebno je razmotriti da bude u skladu sa financijskim kapacitetom JLS a namijenjen za strateške projekte.

⁵ Pri prognoze eksternih izvora preispitati trend prikupljenih sredstava u zadnjih nekoliko godina kao i uticaj opće ekonomske situacije na mogućnosti financiranja te racionalizirati očekivanja (npr. na oko 70-80% u odnosu na prosjek prikupljenih sredstava tokom zadnjih 3-5 godina).

Procjena javnih prihoda u općini Jajce

Kada posmatramo javne financije na svim nivoima vlasti, vidljivo je da je ekonomska kriza imala veliki uticaj na nivo javnih prihoda, a time i nivo javnih rashoda. Smanjena ekonomska aktivnost koja je uticala na smanjenje potrošnje i zaposlenosti je u velikoj mjeri uticala na smanjenje poreskih prihoda, bez obzira da li se radi o indirektnim ili direktnim porezima. Istovremeno, došlo je i do značajnog smanjenja neporeskih prihoda kao refleksije smanjenja investicija domaćih i stranih pravnih subjekata i građana, te konsekventnog smanjenja zahtjeva za raznim dozvolama i odobrenjima.

Da bi došli do realnih pokazatelja koji mogu da pomognu Definiranje budućih javnih prihoda (a time i rashoda) na lokalnom nivou, osvrnućemo se na prošle trendove u okviru lokalne samouprave, te generalni fiskalni okvir koji je projektovan na višim nivoima u dokumentima okvirnog budžeta/proračuna.

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Poreski prihodi	3.041.757,00	2.592.647,00	3.133.214,00	3.232.368,00	3.114.795,00
Neporeski	3.010.786,00	3.451.133,00	5.874.424,00	3.714.066,00	4.434.476,00
Tekući grantovi	1.476.576,00	384.626,00	502.804,00	644.776,00	576.059,00
Ostali prihodi	0,00	0,00	0,00	901.800,00	0,00
Ukupno	7.529.119,00	6.428.406,00	9.510.442,00	8.493.010,00	8.125.330,00

Posmatrajući 2010. godinu, vidljivo je da se nivo poreskih prihoda u općini Jajce kretao oko 3 miliona KM. Kako su u strukturi poreskih prihoda najzastupljeniji prihodi od indirektnih poreza (68%), vidljivo je da je stagnacija ukupne potrošnje u Bosni i Hercegovini prouzrokovala stagnaciju rasta prihoda po osnovu indirektnih poreza. Od ostalih poreza je najznačajniji porez na lična primanja u iznosu od 15% poreskih prihoda, koliko se okvirno kretao u datoj godini. Treba napomenuti da porez na lična primanja i prihode od samostalne djelatnosti zavisi od broja zaposlenih i preduzetnika na području općine, kao i visine plata zaposlenih u pojedinim djelatnostima. Stoga se teško može očekivati neka značajna promjena nivoa ovih poreskih prihoda bez značajnijeg zapošljavanja na području općine. Na kraju treba napomenuti da se treći najvažniji poreski prihod odnosi na prihod od poreza na imovinu. Kada posmatramo podatke za 2010. godinu, vidljivo je da se iznos prihoda od ovog poreza kretao oko 13% poreskih prihoda.

Kada posmatramo 2010. godinu, vidljivo je da se nivo neporeskih prihoda u općini Jajce kretao na nivou od oko 5 miliona KM. U okviru neporeskih prihoda, najznačajnija je naknada za korištenje hidroakumulacionih objekata na potopljenom području (oko 76% od ukupnih neporeskih prihoda), te prihodi od komunalnih usluga i taksi (oko 7% od ukupno prikupljenih neporeskih prihoda). Značajni su i prihodi za korištenje šuma te prihodi od pružanja javnih usluga građanima (po 3-4%). Ostali neporeski prihodi su uglavnom niži, ali ne treba ih zanemariti kao instrumente za povećanje ukupnih neporeskih prihoda (kazne, administrativne takse i slično).

Na kraju treba napomenuti da su period od 2008. do 2012. godine u općini Jajce obilježili značajni iznosi sredstava po osnovu grantova (u prosjeku su iznosili oko 8% ukupnih prihoda, osim kada posmatramo 2008. godinu kada su iznosili skoro 20%). Međutim, teško je očekivati da će se ovaj trend nastaviti s obzirom na nepovoljnu finansijsku situaciju na višim nivoima vlasti koji su ujedno i najveći davaoci grantova u prethodnom periodu.

Da bismo upotpunili sliku u vezi sa budućim projektovanim prihodima općine Jajce, osvrnućemo se na podatke iz Dokumenta okvirnog budžeta/proračuna za period 2013-2015 godine za FBiH. Prema ovom dokumentu, u narednom periodu se može očekivati dosta ograničavajući okvir za javne prihode na lokalnom nivou. Naime, nivo prikupljenih sredstava po osnovu prihoda od indirektnih poreza će ostati skoro nepromijenjen uslijed stagnacije potrošnje i povećanja izdvajanja za otplatu kredita koji su uzeti u prethodnom periodu. Slično je i kada posmatramo prihode od poreza na dohodak dok se neka povećanja ne očekuju niti po osnovu poreza na imovinu.

	2012.	2013.	2014.	2015.
Prihodi općinskih budžeta/proračuna sa JR	200.236.727	190.979.102	199.471.630	225.117.836
Povećanje/smanjenje		-5%	4%	13%
Prihodi od poreza na dohodak	56.350.890	57.534.259	59.547.958	62.168.068
Povećanje/smanjenje		2%	3%	4%

Istovremeno, u navedenom period se očekuje se blagi rast neporeskih prihoda, te više sredstava kada su u pitanju grantovi stranih vlada i međunarodnih organizacija.

Imajući u vidu prethodno navedeno, te predviđene budžete za 2012. i 2013 godinu, projekcija javnih prihoda u općini Jajce za period 2013-2015 bi se mogla predstaviti na sljedeći način.

	2012.	2013.	2014.	2015.
Porezni prihod	3.114.795,00	3.016.779,94	3.144.317,23	3.487.447,94
Neporezni prihod	4.434.476,00	4.611.855,04	4.796.329,24	4.988.182,41
Tekuće potpore	600.000,00	600.000,00	600.000,00	600.000,00
Ostali prihodi	-	-		
Ukupno	8.125.330,00	8.228.634,98	8.540.646,47	9.075.630,35

Pretpostavke koje su korištene za ovu projekciju su:

1. Okvir javnih prihoda Jajce ne odstupa značajno od cjelokupnog okvira za sistem lokalne samouprave u FBiH
2. Nema dodatnog zaduživanja Općine u naredne 3 godine
3. Kada govorimo o prihodima od grantova, korišten je iznos koji je predviđen planom budžeta/proračuna za 2013. godinu
4. Proporcije određenih prihoda su u skladu sa generalnim trendovima iz perioda 2008.–2012. godina

Određene korekcije nivoa javnih rashoda mogu se očekivati uslijed određenih lokalnih specifičnosti, nepovoljne makroekonomske situacije uslijed ekonomske krize, ali i pojedinih izmjena zakonskih rješenja u vezi sa politikama budžetiranja.